

KADINLARA VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK TEKNOLOJİ DESTEKLİ ŞİDDET ALANINDA KÜRESEL ÖNLEME VE MÜDAHALE EĞİLİMLERİ: GELİŞEN UYGULAMALAR DERLEMESİ

TÜM KADINLAR
VE KIZ ÇOCUKLARI
İÇİN

© 2025.

Bu çalışma, hükümetlerarası kuruluşlar için oluşturulan Creative Commons lisansına uygun olarak açık erişimlidir ve CC BY-NC-ND 3.0 IGO kapsamında lisanslanmıştır.

<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/igo/>.

Yayıncılar, kendi baskılarından UN Women logosunu kaldırmalı ve yeni bir kapak tasarımı oluşturmamalıdır. Yayıncılar, hazırladıkları baskının dosyasını permissions@unwomen.org adresine e-posta yoluyla göndermelidir.

Alıntıların fotokopileri ve çoğaltmaları uygun şekilde kaynak gösterilerek yapılabilir.

Teşekkür

Bu araştırma raporu, UN Women'ın Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetin Sona Erdirilmesi Bölümü tarafından, Cinsel Şiddet Araştırma Girişimi (SVRI) ve Toplumsal Cinsiyete Dayalı Teknoloji Destekli Şiddet Küresel Uygulama Topluluğu (TF GBV CoP) ile iş birliği içinde hazırlanmıştır.

UN Women ve SVRI; Leonie Tanczer (University College London), Misha'ari Weerabangsa (Delete Nothing), Merrin Muhammed Ashraf (IT for Change), Donald Flywel (University of Livingstonia), Loes Loning (Rutgers), Ogechi Ikeh (Ogechi & Sam Ikeh Foundation), Laura McVey (eSafety Commissioner) ve Alexandra De Filippo'ya katkılarından dolayı teşekkür etmektedir.

UN Women and SVRI. 2025. Global Trends to Prevent and Respond to Technology-Facilitated Violence against Women and Girls: A Compendium of Emerging Practices. New York: UN Women

Redaksiyon: Gretchen Luchsinger

Tasarım: The Visual Agency

Bu çalışma, İspanya Uluslararası Kalkınma İşbirliği Ajansı'nın (AECID) sağladığı değerli mali destek ile hayata geçirilmiştir.

Türkçe Yayın

Çeviri: Esin Aslan Gürbüz

Türkçe Yayına Hazırlayanlar: Nurgül Öz, Sinem Hun

Türkçe Grafik Uygulama: Özge Özgüner

Haziran, 2026

Bu yayın, UN Women ve SVRI'nin 2025 yılında yayımladığı "Global Trends to Prevent and Respond to Technology-Facilitated Violence Against Women and Girls: A Compendium of Emerging Practices" başlıklı özgün çalışmanın Türkçe çevirisidir. Bu çeviri, İstanbul Alman Başkonsolosluğunun desteğiyle Cinsel Şiddetle Mücadele Derneği tarafından hazırlanmıştır. Çevirinin içeriğine ilişkin sorumluluk yayıncıya aittir ve Dernek ile Başkonsolosluğun görüşlerini yansıtmamaktadır.

Terminolojide, UN Women Türkiye ofisinin 2025 yılında güncellenen **Dijital Şiddet – Teknoloji Destekli Cinsiyete Dayalı Şiddet Rehberi**'ne bağlı kalınmıştır. Çeviri sırasında ortaya çıkmış olabilecek hata, eksiklik veya yanlış yorumlamalardan UN Women sorumlu değildir.

KADINLARA VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK TEKNOLOJİ DESTEKLİ ŞİDDET ALANINDA KÜRESEL ÖNLEME VE MÜDAHALE EĞİLİMLERİ: GELİŞEN UYGULAMALAR DERLEMESİ

**Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetin Sona Erdirilmesi Birimi,
UN Women (Birleşmiş Milletler Kadın Birimi)**

New York, 2025

**TÜM KADINLAR
VE KIZ ÇOCUKLARI
İÇİN**

İÇİNDEKİLER

KISALTMALAR	5
YÖNETİCİ ÖZETİ	7
GİRİŞ	8
BÖLÜM 1: KADINLARA VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK TEKNOLOJİ DESTEKLİ ŞİDDETLE MÜCADELEYE İLİŞKİN KÜRESEL VE BÖLGESEL NORMATİF ÇERÇEVELERE GENEL BAKIŞ	12
Başlıca eğilimler	13
1. Küresel normatif çerçeveler	14
2. Bölgesel normatif çerçeveler	15
Sonuç	17
BÖLÜM 2: KADINLARA VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK TEKNOLOJİ DESTEKLİ ŞİDDETİ ELE ALAN YASAL TEDBİRLER	20
Başlıca tedbirler	21
1. KKYTDŞ'nin kapsamlı kadına yönelik şiddet mevzuatına entegrasyonu	22
2. Hedef odaklı yasalar	24
3. Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik teknoloji destekli şiddeti ele alan çevrim içi güvenlik ve siber güvenlik yasaları	26
Sonuç	27
BÖLÜM 3: KADINLARA VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK TEKNOLOJİ DESTEKLİ ŞİDDETİ ÖNLEME TEDBİRLERİ	29
Başlıca eğilimler	30
1. Savunuculuk ve hareket oluşturma	31
2. Farkındalık kampanyaları	32
3. Eğitim programları ve dijital okuryazarlık	33
4. Tasarım aşamasında güvenlik ve önleyici teknolojik çözümler	35
Sonuç	38
BÖLÜM 4: MÜDAHALE MEKANİZMALARI	40
Başlıca eğilimler	41
1. Mağdur-hayatta kalanlara yönelik destek ve hizmet sunumunda dijital araçlar	42
2. Özel destek hatları	44
3. Kolluk kuvvetleri ve adalete erişim	46
4. Bildirim mekanizmaları, platform hesap verebilirliği ve doğrulama	48
Sonuç	50
BÖLÜM 5: İLERİYE DÖNÜK ADIMLAR	52
DİPNOTLAR	56

KISALTMALAR

BİT	Bilgi ve iletişim teknolojileri
LGBTQI+	Lezbiyen, gey, biseksüel, trans, kuir/sorgulayan, interseks artı
STK	Sivil toplum kuruluşu
SVRI	Sexual Violence Research Initiative (Cinsel Şiddet Araştırma Girişimi)
KKYTDŞ	Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik teknoloji destekli şiddet
KKYŞ	Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddet
CSW	Commission on the Status of Women (Kadının Statüsü Komisyonu)
HRC	Human Rights Council (İnsan Hakları Konseyi)
UNGA	United Nations General Assembly (BM Genel Kurulu)

YÖNETİCİ ÖZETİ

Dijital teknolojilerdeki ilerlemeler, küreselleşme dinamikleriyle birlikte, insan etkileşimlerini köklü biçimde dönüştürmüş; yeni iletişim biçimlerinin ortaya çıkmasını sağlamış ve sınır ötesi bilgi akışını hızlandırmıştır. Bununla birlikte, dönüştürücü potansiyeline rağmen, dijital teknolojiler yanlış bilginin yayılımını kolaylaştırmakta ve yeni şiddet riskleri üretmektedir. Geniş erişim ve ölçeklenebilirlik, bilginin hızla yayılması, iletişimin kolaylaşması, anonimlik, otomasyon ve görece düşük maliyet gibi özellikler, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin (KKYŞ) yeni biçim ve örüntülerini tetiklemektedir.¹

“Kadın ve Kız Çocuklarına Yönelik Teknoloji Destekli Şiddet” (KKYTDŞ)² kavramı, hem dijital teknolojiler aracılığıyla yoğunlaşan mevcut şiddet biçimlerini hem de çevrim içi ve çevrim dışı ortamlarda ortaya çıkan yeni şiddet türlerini kapsamaktadır. KKYTDŞ; sosyal medya platformları, mesajlaşma uygulamaları, e-posta sistemleri ile akıllı cihazlar ve bağlantılı teknolojiler dahil olmak üzere çok çeşitli mecralarda ortaya çıkan; çok boyutlu, süreklilik arz eden ve birbirini besleyen şiddet biçimlerinden oluşmaktadır. Ayrıca, KKYTDŞ, çevrim dışı şiddetin gerçekleştirilmesi ve sürdürülmesi için de kullanılabilir. Örneğin, akıllı saatler veya akıllı telefonlara entegre görüntülü kapı zilleri gibi cihazlar aracılığıyla kadınların hareketlerinin izlenmesi ve kontrol edilmesi mümkün hale gelmektedir. Bu kapsamda KKYTDŞ; çevrim içi ısrarlı takip, kişisel bilgilerin ifşası, rıza dışı mahrem görüntü paylaşımı, deepfake içerikler ile istenmeyen mesaj ve paylaşımlar gibi çeşitli zararlı davranışları içermektedir.

Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Teknoloji Destekli Şiddet Alanında Küresel Önleme ve Müdahale Eğilimleri: Yeni Gelişen Uygulamalar Derlemesi (bundan sonra Derleme olarak anılacaktır), KKYTDŞ ile mücadeleye yönelik gelişmekte olan uygulamaları sistematik biçimde derlemekte, analiz etmekte ve sınıflandırmaktadır. Yaşayan bir belge niteliğinde olan bu derleme, hükümetler, sivil toplum kuruluşları, Birleşmiş Milletler sistemi ve teknoloji şirketleri tarafından benimsenen farklı politika yaklaşımlarını, araçları ve stratejileri görünür kılmaktadır.* Mevcut bilgi ve kaynakların gözden geçirilmesi, kategorize edilmesi ve boşlukların tespit edilmesi yoluyla; politika yapıcılar, savunucular ve uygulayıcılar için kanıta dayalı bir referans çerçevesi sunmaktadır.

Derleme, doğruluk ve bağlamsal uygunluğu temin etmek amacıyla, Cinsel Şiddet Araştırma Girişimi (SVRI) tarafından oluşturulan küresel uygulama topluluğu (CoP, Community of Practice) dahil olmak üzere, KKYŞ ve KKYTDŞ alanlarında çalışan uzmanlar ve uygulayıcılarla işbirliği içinde hazırlanmıştır. Derleme, eğilimleri ve bağlamsal farklılıkları ayrıntılı biçimde ele alarak, farklı platformlar ve sosyo-kültürel bağlamlarda KKYTDŞ'ye yönelik müdahalelere ilişkin kapsamlı ve nüanslı bir anlayış sunmaktadır. Sunulan uygulamalar, çok paydaşlı işbirliğinin ve teknolojilerin şiddeti nasıl mümkün kıldığına dair ortak bir kavrayışın, etkili politika çerçeveleri ve müdahalelerin geliştirilmesindeki kritik rolünü ortaya koymaktadır. Genel olarak Derleme, KKYTDŞ'nin önlenmesi ve bu şiddet biçimlerine etkin yanıt verilmesine yönelik çabaları güçlendirmeyi ve bu alandaki bilgi birikimini artırmayı amaçlamaktadır.

* Bu Derlemede yer verilen uygulamalar, ilgili uygulamaların ya da bu uygulamaları yürüten şirket ve kuruluşların Birleşmiş Milletler Kadın Birimi veya Birleşmiş Milletler tarafından onaylandığı ya da desteklendiği anlamına gelmemektedir.

GİRİŞ

ARKA PLAN

Giderek daha bağlantılı hâle gelen günümüz dünyasında dijital dönüşüm, yaşamın tüm alanlarını yeniden şekillendirerek iletişim, öğrenme, geçim kaynaklarına erişim ve savunuculuk için benzeri görülmemiş fırsatlar yaratmıştır. Bu dönüşüm, kadına yönelik şiddetin ve toplumsal cinsiyete dayalı ayrımcılığın sona erdirilmesine yönelik kolektif eylem ve savunuculuk açısından da kritik bir rol oynamış; feminist hareketler arasında dayanışmayı güçlendiren önemli bir araç haline gelmiştir.³ Bununla birlikte, dijital alan, tüm çeşitlilikleriyle kadınların ve kız çocuklarının şiddete maruz kaldığı yeni ve genişleyen bir ortam olarak da ortaya çıkmıştır.⁴

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik teknoloji destekli şiddet (KKYTDŞ), sınırları aşan ve kadınların yaşamlarında en mahrem alanlarına kadar nüfuz edebilen yaygın ve çok boyutlu bir tehdittir. Bilgi ve iletişim teknolojilerine (BİT) ve dijital araçlara erişimin ve kullanımın artması, cinsel taciz de dahil olmak üzere mevcut şiddet biçimlerini yoğunlaştırmış; rıza dışı görüntü paylaşımı, çevrim içi toplantı baskını (zoom-bombing), kişisel bilgilerin ifşası (doxing), deepfake yani yapay zeka ile üretilen sahte içerikler ve toplumsal cinsiyete dayalı yanlış bilgi ve dezenformasyon gibi yeni şiddet biçimlerinin ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.⁵ Teknolojilerin ve dijital uygulamaların evrimiyle birlikte, şiddetin biçimleri ve tezahürleri de dönüşmektedir. KKYTDŞ, tekil bir platform veya ortamla sınırlı olmayıp; sosyal medya, mesajlaşma uygulamaları, e-posta sistemleri, oyun, eğitim ve profesyonel platformlar, küresel konumlandırma sistemleri ve akıllı cihazlar üzerinden çok katmanlı biçimde gerçekleşmekte ve sıklıkla mağdur-hayatta kalanları savunmasız, izole ve destek mekanizmalarından uzak bırakmaktadır.

Küresel ölçekte karşılaştırılabilir veriler sınırlı olsa da, mevcut araştırmalar teknoloji aracılığıyla gerçekleşen şiddetin yaygınlığını ortaya koymaktadır. Kadınlar arasında yaygınlık oranları yüzde 16 ile yüzde 58 arasında değişmektedir.⁶ Genç kadınlar,⁷ özellikle Z Kuşağı (1997–2012 doğumlular) ve Y Kuşağı (1981–1996 doğumlular) daha yüksek risk

altındadır; kız çocukları ise ağır etkilerle karşılaşmaktadır.⁸ 2024 yılı verilerine göre, mağdurun cinsiyetinin kaydedildiği çocuk cinsel istismarı görüntülerinin yüzde 97'sinde yalnızca kız çocukları yer almıştır. Bu görüntüler çoğunlukla zorlama, istismar veya şantaj yoluyla "kendi kendine üretilmiş" olup, en çok 11–13 yaş grubunu hedef almakta; 7–10 yaş grubunda ise kayda değer bir artış gözlemlenmektedir.⁹ Kız çocuklarının yaklaşık yüzde 40'ı en az ayda bir, yüzde 11'i ise her gün veya neredeyse her gün tacize maruz kaldığını bildirmektedir; bu bulgular, kız çocuklarının yüzde 58'inin yaşamları boyunca çevrim içi istismara maruz kaldığını ortaya koyan önceki araştırmalarla tutarlıdır.¹⁰

İlişkili zararlar giderek artmakta olup, 2024 yılında çocukların çevrim içi cinsel amaçlı tuzağa düşürülmesi (online enticement) bildirimlerinde yıllık yüzde 192 artış kaydedilmiş; 2023 yılında ise 26.000'den fazla finansal cinsel şantaj vakası rapor edilmiştir.¹¹ Failler çoğunlukla mağdur-hayatta kalanlar tarafından tanınmaktadır. Kadın siyasetçiler, gazeteciler, insan hakları ve çevre savunucuları, feminist aktivistler ile LGBTQI+ (lezbiyen, gey, biseksüel, trans, kuir/sorgulayan, interseks artı) bireyler ve dijital araçlara ve okuryazarlığa sınırlı erişimi olanlar dahil olmak üzere, toplumsal cinsiyet normlarına ve ataerkil yapılar meydan okuduğu algılanan kadınlar ve kız çocukları daha yüksek risk altındadır. KKYTDŞ, kadınları ve kız çocuklarını orantısız biçimde etkilemeye devam etmektedir. Özellikle, ırksal ayrımcılığa maruz kalanlar ile dini veya etnik azınlıklara mensup kadınlar gibi çoklu ve kesişen ayrımcılık biçimleriyle karşı karşıya kalan kadınlar,¹² genç kadınlar,¹³ yoksulluk içinde yaşayan kadınlar¹⁴ ve engelli kadınlar¹⁵ en fazla etkilenen gruplar arasında yer almaktadır.

Bu meselenin aciliyeti son derece yüksektir. KKYTDŞ yalnızca çevrim içi alanlarla sınırlı olmayıp, gelişen teknolojilerle birlikte yeni risk alanları üretmektedir. Sanal gerçeklik ve metaverse (sanal evren) ortamları, kadın düşmanlığı ve cinsel şiddetin yeni tezahürlerine zemin hazırlamakta; bu durum, deepfake cinsel içerikler gibi yapay zekâ temelli uygulamaların yaygınlaşmasıyla daha da derinleşmektedir.¹⁶ Dijital platformlar, toplumsal cinsiyete dayalı yanlış bilgi ve

dezenformasyonun yayılması için de araştırmaları yapmakta; bu durum, cinsiyet eşitliği alanında kaydedilen ilerlemeleri geriletmeyi amaçlayan aşırı kadın düşmanlığı ve toplumsal cinsiyet karşıtı söylemleri güçlendirmektedir. Bu bağlamda, erkeklere ilişkin konular etrafında şekillenen gevşek ağlar olarak tanımlanan ve erküre (manosphere) olarak adlandırılan çevrim içi ekosistemler KKYTDŞ için genişleyen bir alan oluşturmaktadır. Bu yapılar, çoğu zaman kadınlara, kız çocuklarına, LGBTQI+'lara ve diğer gruplara yönelik zararlı ve ayrımcı söylemleri yayan erkek aşırılıkçı ve "incel" gruplarını içermektedir.¹⁷ Bu tür çevrim içi oluşumlar, hem dijital hem de fiziksel ortamlarda şiddet davranışlarını pekiştirmektedir.¹⁸

KKYTDŞ'nin kapsamı ve ciddiyetine ilişkin kanıtlar arttıkça, hedef odaklı ve etkili müdahalelere duyulan ihtiyaç daha da aciliyet kazanmıştır. Hızla gelişen teknolojik ortam, güçlü ve uyarlanabilir yasal, politika ve hesap verebilirlik çerçevelerinin geliştirilmesini zorunlu kılmaktadır. KKYTDŞ ile mücadele; uluslararası insan hakları hukuku ile uyumlu mevzuatın oluşturulması, düzenleyici çerçevelerin etkin biçimde uygulanması, araştırmacılar ve uygulayıcılar tarafından belirlenen önceliklere dayalı nitelikli araştırmalara yatırımın artırılması, teknoloji şirketleri dahil olmak üzere önleme ve müdahale alanında kanıta dayalı programların yaygınlaştırılması, şeffaflık ve hesap verebilirliğin güçlendirilmesi ve hükümetler, teknoloji sağlayıcıları, sivil toplum ve kadın hakları örgütleri

arasında çok paydaşlı işbirliklerinin tesis edilmesini içeren bütüncül bir yaklaşım gerektirmektedir.

AMAÇ VE KAPSAM

Bu derleme, hükümetler, sivil toplum kuruluşları ve teknoloji şirketleri başta olmak üzere farklı aktörler tarafından geliştirilen uygulamalar ve müdahalelere genel bir bakış sunmaktadır. Seçilmiş yasa, politika, program ve girişimleri ortaya koyarak KKYTDŞ'nin ele alınması, önlenmesi ve bu şiddet biçimlerine müdahale edilmesine yönelik küresel eğilimleri analiz etmektedir.

HEDEF KİTLE

Derleme; KKYTDŞ ile mücadele eden veya bu alana ilgi duyan hükümetler, politika yapıcılar, araştırmacılar, sivil toplum kuruluşları, teknoloji şirketleri ve diğer ilgili paydaşlar için hazırlanmıştır.

DERLEME NASIL GELİŞTİRİLDİ?

Derleme, çok aşamalı bir süreç izlenerek hazırlanmıştır. Bu süreç, yaklaşık bir yıl süren kapsamlı bir veri toplama ve inceleme çalışması ile başlamıştır. Çalışma kapsamında ağırlıklı olarak İngilizce ve İspanyolca dillerinde hazırlanan veritabanı temelli araştırmalar, literatür taramaları ve hükümet raporları analiz edilmiştir. Veri kaynakları arasında Birleşmiş Milletler Kadın Birimi'nin (UN Women) **Kadınlara Yönelik Şiddet Küresel Veritabanı**; Üye Devletlerin

Derlemenin amaçları	
Gelişmekte olan uygulamaların merkezileştirilmesi	KKYTDŞ'yi önlemeyi ve buna müdahale etmeyi amaçlayan seçilmiş yasalar, politikalar, programlar ve girişimler dahil olmak üzere, ortaya çıkan uygulamaları bir araya getiren tek ve erişilebilir bir kaynak oluşturmak.
İşbirliğinin kolaylaştırılması	Sektörler arası işbirliğini teşvik etmek amacıyla hükümetler, sivil toplum kuruluşları, teknoloji şirketleri ve diğer paydaşlar arasındaki başarılı ortaklıkları ve işbirliği çabalarını öne çıkarmak.
Politika ve program eylemlerini desteklemek	KKYTDŞ'nin önlenmesi ve bu alana yönelik müdahalelerin güçlendirilmesi amacıyla farklı uygulama örnekleri sunmak; politika yapıcılar, savunucuları ve uygulayıcıları yeni stratejiler, politikalar ve çerçeveler geliştirmeye veya mevcut olanları gözden geçirerek güçlendirmeye teşvik etmek.
Kanıtlar ve deneyimlerle birlikte gelişmek	Yeni veriler, değerlendirmeler, rehberler ve yenilikçi yaklaşımlar ortaya çıktıkça güncellenen ve genişletilen "yaşayan" bir kaynak olarak işlev görmek. Güncel eğilimleri yansıtan gelecekteki gelişmelere uyum sağlayabilen bu derleme, bağlama duyarlı ve kanıta dayalı müdahalelerin daha iyi anlaşılmasını ve yaygınlaştırılmasını desteklemeyi; şiddetin anlamlı ve sürdürülebilir biçimde azaltılmasına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne sunduğu raporlar ve Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu'nun uygulanmasının otuzuncu yıl gözden geçirme süreci; **Cinsel Şiddet Araştırma Girişimi** (SVRI) tarafından oluşturulan küresel uygulama topluluğu; sivil toplum kuruluşları, hükümetlerarası kuruluşlar ve diğer Birleşmiş Milletler birimlerinin raporları ile akademik ve gri literatür yer almaktadır.

Hakkında bilgi ve veri toplanan müdahaleler, niteliği, kapsamı ve kaynağı dahil olmak üzere çeşitli değişkenler temelinde sistematik biçimde kategorize edilmiş; normatif çerçeveler, yasal önlemler ile önleme ve müdahale mekanizmaları başlıkları altında belirli müdahale alanları etrafında gruplandırılmıştır. Müdahaleler ayrıca alaka düzeyi ve potansiyel etki gibi ölçütler doğrultusunda değerlendirilmiştir. Bu kapsamda, çevrim içi taciz ve rıza dışı mahrem görüntü paylaşımı gibi belirli şiddet biçimlerini içeren dijital şiddet dahil olmak üzere, KKYTDS'yi doğrudan ele alma kapasitesi temel bir kriter olarak benimsenmiştir. Coğrafi çeşitlilik de değerlendirme sürecinde belirleyici bir unsur olmuş; KKYTDS'nin farklı kültürel ve sosyoekonomik bağlamlarda nasıl tezahür ettiğini ve ele alındığını yansıtmak amacıyla çeşitli bölgelerden müdahalelerin dahil edilmesine özen gösterilmiştir. Buna ek olarak, yenilikçilik önemli bir değerlendirme kriteri olarak ele alınmış; özellikle yeni teknolojilerden yararlanan ve uzun vadeli etki ile ölçeklenebilirlik potansiyeline sahip girişimlere öncelik verilmiştir. Derleme, hükümetler, sivil toplum kuruluşları ve teknoloji şirketleri tarafından geliştirilen müdahaleleri bir arada sunarak dengeli ve çok paydaşlı bir bakış açısı sağlamayı amaçlamaktadır.

Derlemede kullanılan "yeni gelişen uygulamalar" kavramı, KKYTDS'ye müdahale etmeye yönelik olarak geliştirilmiş, pilot uygulamaları yürütülen veya uygulamaya alınmış yeni, yenilikçi ya da henüz gelişim aşamasında olan strateji ve yaklaşımları ifade etmektedir. Bu uygulamalar, henüz "umut vadeden" veya "iyi" uygulama olarak sınıflandırılabilirler için gerekli güçlü kanıt temeline sahip olmayabilir. Bu nedenle, söz konusu uygulamaların yaygınlaştırılması veya ölçeklendirilmesi öncesinde daha kapsamlı izleme ve değerlendirme süreçlerinden geçirilmesi gerekmektedir..

SINIRLAMALAR

Derleme, kamuya açık kaynaklara dayanması nedeniyle kapsam açısından sınırlılıklar içermektedir. Hükümetler, sivil toplum kuruluşları ve teknoloji şirketleri tarafından yürütülen birçok müdahale henüz yayımlanmamış veya erişilebilir olmayabilir. Ayrıca, yukarıda tanımlanan gelişmekte olan uygulamalar çerçevesinde, bu müdahalelerin etkisi çoğu durumda henüz tam olarak ölçülememektedir. Müdahalelerin önemli bir bölümü görece yeni olup, büyük kısmı henüz sistematik biçimde değerlendirilmemiştir. Bununla birlikte, Derleme, gelecekte daha kapsamlı ve çeşitlendirilmiş veri toplama ve analiz süreçlerine duyulan ihtiyacı açıkça ortaya koymakta; aynı zamanda mevcut bilgi temelini güçlendirmeye ve müdahalelerin geliştirilmesine katkı sunmayı hedeflemektedir.

DERLEMENİN KULLANIMI

Derleme, dinamik ve gelişen bir kaynak olarak değerlendirilmelidir. Tüm müdahaleleri kapsama iddiasında olmayıp, farklı bağlamlarda çeşitli paydaşlar tarafından geliştirilen yaklaşımları ve uygulamaları görünür kılmayı amaçlamaktadır. Sunulan örnekler, her bir eğilim kapsamında öne çıkan veya gelişmekte olan uygulamaları temsil edecek şekilde dikkatle seçilmiştir. Yeni veriler, değerlendirmeler ve yenilikçi yaklaşımlar ortaya çıktıkça, Derleme düzenli olarak güncellenecek ve böylece teknoloji destekli şiddetin hızla değişen doğasına uyum sağlayacak şekilde güncelliğini koruyacaktır.

Derlemede yer alan bazı girişimler, önleme ve müdahalenin birden fazla boyutunu kapsamakta veya farklı sektörlerde eş zamanlı olarak faaliyet göstermektedir (örneğin, aynı zamanda ihbar mekanizması işlevi gören dijital araçlar). Okuma kolaylığı sağlamak amacıyla, her bir örnek, temel işlevini en iyi yansıtan veya faaliyetlerinin büyük bölümünün yoğunlaştığı başlık altında sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırma, müdahalelerin tüm boyutlarını kapsamayı değil, okuyuculara gelişmekte olan uygulamaları sistematik ve anlaşılır bir yapı içinde sunmayı amaçlamaktadır.

Derleme, kullanıcıların ilgi alanları ve ihtiyaçları doğrultusunda esnek biçimde kullanılabilir. Her bölümün başında yer alan özetler, ilgili

içeriğin hızlı ve hedefli biçimde incelenmesine olanak sağlamaktadır.

BÖLÜMLERE GENEL BAKIŞ

Birinci Bölüm, KKYTDŞ ile mücadeleye yön veren küresel ve bölgesel normatif çerçevelere genel bir bakış sunmaktadır. Bu bölüm, uluslararası standartlar doğrultusunda kaydedilen ilerlemeleri ortaya koymakta ve KKYTDŞ'nin ele alınmasına yönelik küresel çabaları analiz etmektedir.

İkinci Bölüm, KKYTDŞ ile mücadele kapsamında ülkelerin yasal yaklaşımlarını derinlemesine incelemektedir. Ulusal ve yerel düzeylerde yasa koyucular tarafından benimsenen farklı yaklaşımları ele almaktadır.

Üçüncü Bölüm, KKYTDŞ'nin önlenmesine yönelik strateji ve girişimlere odaklanmaktadır. Bu

kapsamda, eğitim programları, farkındalık artırma kampanyaları, toplumsal normların dönüştürülmesine yönelik müdahaleler ve teknoloji temelli çözümler incelenmektedir.

Dördüncü Bölüm, KKYTDŞ mağdurları ve hayatta kalanlar için sunulan destek sistemleri ve hizmetlere odaklanarak müdahale mekanizmalarını ele almaktadır. Bu bölüm ayrıca, hesap verebilirliğin sağlanmasında kurumsal ve çok paydaşlı sorumlulukların rolünü incelemekte ve etkili yanıt mekanizmalarının güçlendirilmesine yönelik yaklaşımları ortaya koymaktadır.

Beşinci Bölüm, temel bulguları özetlemekte ve ileriye dönük öneriler sunmaktadır. Bu bölüm, kadınlar, kız çocukları ve marjinalleştirilmiş gruplar için şiddetten arındırılmış, güvenli, kapsayıcı ve eşitlikçi dijital alanların oluşturulmasına yönelik kritik eylem alanlarını vurgulamaktadır.

Foto: UN Women/WCARO

1

KADINLARA VE KIZ
ÇOCUKLARINA YÖNELİK
TEKNOLOJİ DESTEKLİ
ŞİDDETLE MÜCADELEYE
İLİŞKİN KÜRESEL VE
BÖLGESEL NORMATİF
ÇERÇEVELERE GENEL
BAKIŞ

Foto: UN Women/Ploy Phutpheng

Küresel ve bölgesel normatif çerçeveler, artık KKYTDS'yi toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin ayrılmaz bir bileşeni olarak tanımaktadır. Kadına yönelik şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik ilk uluslararası belgeler, günümüzde gözlemlenen dijital zarar biçimlerinden önce geliştirilmiş olsa da teknolojik dönüşümün toplumsal cinsiyet üzerindeki etkilerini erken dönemde kabul etmiştir. 1995 tarihli Pekin Deklarasyonu ve Eylem Platformu, teknolojinin kadınlar üzerindeki etkilerinin ele alınmasını ve kadınların dijital gelişmelere eşit katılımının sağlanmasını teşvik etmiştir.¹⁹ KKYTDS'ye ilişkin kanıtların artmasıyla birlikte, hükümetlerarası kuruluşlar dijital zararları kadın hakları gündemlerine daha açık ve sistematik biçimde dahil etmeye başlamıştır.

Son on yılda, küresel ve bölgesel çerçeveler, konunun dolaylı biçimde ele alınmasından daha açık ve doğru-
dan tanımlanmasına doğru önemli bir dönüşüm geçirmiştir.²⁰ Bu süreç, teknolojinin toplumsal cinsiyet açısından doğurduğu etkilerin erken dönemde tanınmasından, KKYTDS'yi insan hakları ve dijital yönetim gündemlerinin temel bir unsuru haline

getiren daha somut ve bağlayıcı taahhütlere doğru evrilmiştir. Bu çerçeveler ayrıca KKYTDS'yi, çevrim içi ve çevrim dışı alanlar arasında süreklilik gösteren ve önleme, koruma ve hesap verebilirlik mekanizmalarını birlikte gerektiren bir şiddet silsilesinin parçası olarak kavramsallaştırmaktadır.²¹

1. KÜRESEL NORMATİF ÇERÇEVELER

● Kadınlar Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme (CEDAW)

2017: 1979 tarihli Kadınlar Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Sözleşme²² kabul edildiği dönemin bağlamı gereği KKYTDŞ'yi doğrudan ele almamıştır. Bununla birlikte, 2017 yılında kabul edilen **35 No'lu Genel Tavsiye Kararı**²³ teknoloji destekli şiddeti yeni bir toplumsal cinsiyete dayalı şiddet biçimi olarak tanımlamış ve bu tür yeni tezahürlerin Sözleşme kapsamına girdiğini açıkça ortaya koymuştur.

● Kadınların Statüsü Komisyonu'nun mutabık kalınan sonuçları

2013: Kadınların Statüsü Komisyonu (Commission on the Status of Women, CSW) , bilgi ve iletişim teknolojileri ile sosyal medyanın kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin araçları olarak kullanılabileceğini ilk kez açıkça tanımış ve bu alanda önleyici ve müdahale edici mekanizmaların geliştirilmesi çağrısında bulunmuştur.²⁴

2023: Kadınların Statüsü Komisyonu (Commission on the Status of Women, CSW) , bilgi ve iletişim teknolojileri ile sosyal medyanın kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin araçları olarak kullanılabileceğini ilk kez açıkça tanımış ve bu alanda önleyici ve müdahale edici mekanizmaların geliştirilmesi çağrısında bulunmuştur.²⁵

● Birleşmiş Milletler Genel Kurulu (UNGA) Kararları

2022: BM Genel Kurulu'nun **toplumsal cinsiyet kalıpları ve olumsuz sosyal normlarla mücadele ederek kadınlara ve kız çocuklarına yönelik her türlü şiddeti önleme çabalarını yoğunlaştırmaya ilişkin 77/193 sayılı karar**²⁶ ilk kez devletleri dijital teknolojilerin yarattığı riskleri ele almaya açık biçimde çağırmıştır.

2022: Kadın ve kız çocuklarının kaçakçılığına ilişkin **77/194 sayılı Genel Kurul Kararı**²⁷ bilgi ve iletişim teknolojilerinin insan ticaretini kolaylaştırmadaki rolünü tanımıştır.

2024: **Gelecek Zirvesi (Summit of the Future)** kapsamında kabul edilen ve **Gelecek Paketi (Pact for**

the Future)'nin eki olan **Küresel Dijital Pakt (Global Digital Compact)**²⁸ dijital teknolojiler ve yapay zekânın küresel yönetişimine ilişkin ilk kapsamlı çerçeveyi sunmaktadır. Pakt, dijital platformların yol açabileceği zararları açıkça kabul etmekte; güvenli çevrim içi ortamların oluşturulmasını, zararlı içeriklerin önlenmesine yönelik standart ve kılavuzların geliştirilmesini ve uluslararası insan hakları hukuku ile uyumlu ulusal mevzuatların oluşturulmasını teşvik etmektedir.

2024: Kadınlar ve kız çocuklarına yönelik her türlü şiddeti ortadan kaldırma çabalarının yoğunlaştırılmasına ilişkin **79/152 sayılı Genel Kurul Kararı: dijital ortam**²⁹ Bu karar, üye devletleri çevrim içi şiddetin önlenmesi, soruşturulması ve kovuşturulmasına yönelik mevzuat geliştirmeye ve etkin biçimde uygulamaya; mağdur odaklı destek mekanizmalarını (gizli bildirim ve yönlendirme yolları dahil) güçlendirmeye; ve kadınlar ile kız çocuklarının dijital okuryazarlık ve çevrim içi güvenlik becerilerine erişimini sağlamaya çağırılmaktadır. Ayrıca, insan hakları standartlarına uygun olmayan veya orantısız riskler doğuran yapay zekâ sistemlerinden kaçınılması ve güvenli dijital alanların oluşturulması amacıyla kadın hakları örgütleri ve özel sektörle iş birliğinin güçlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır.

2024: Kadın ve kız çocuklarının kaçakçılığına ilişkin **79/154 sayılı Genel Kurul Kararı**³⁰ Bu karar, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kötüye kullanımına yönelik riskleri daha da görünür kılmakta; çevrim içi kaçakçılıkla mücadele, sömürüye dayalı içeriklerin tespiti ve kaldırılması mekanizmalarının güçlendirilmesi ve mağdur odaklı, toplumsal cinsiyete duyarlı yaklaşımların bu alandaki stratejilere entegre edilmesi için uluslararası iş birliğinin artırılmasını teşvik etmektedir.

● Birleşmiş Milletler Siber Suçlarla Mücadele Sözleşmesi

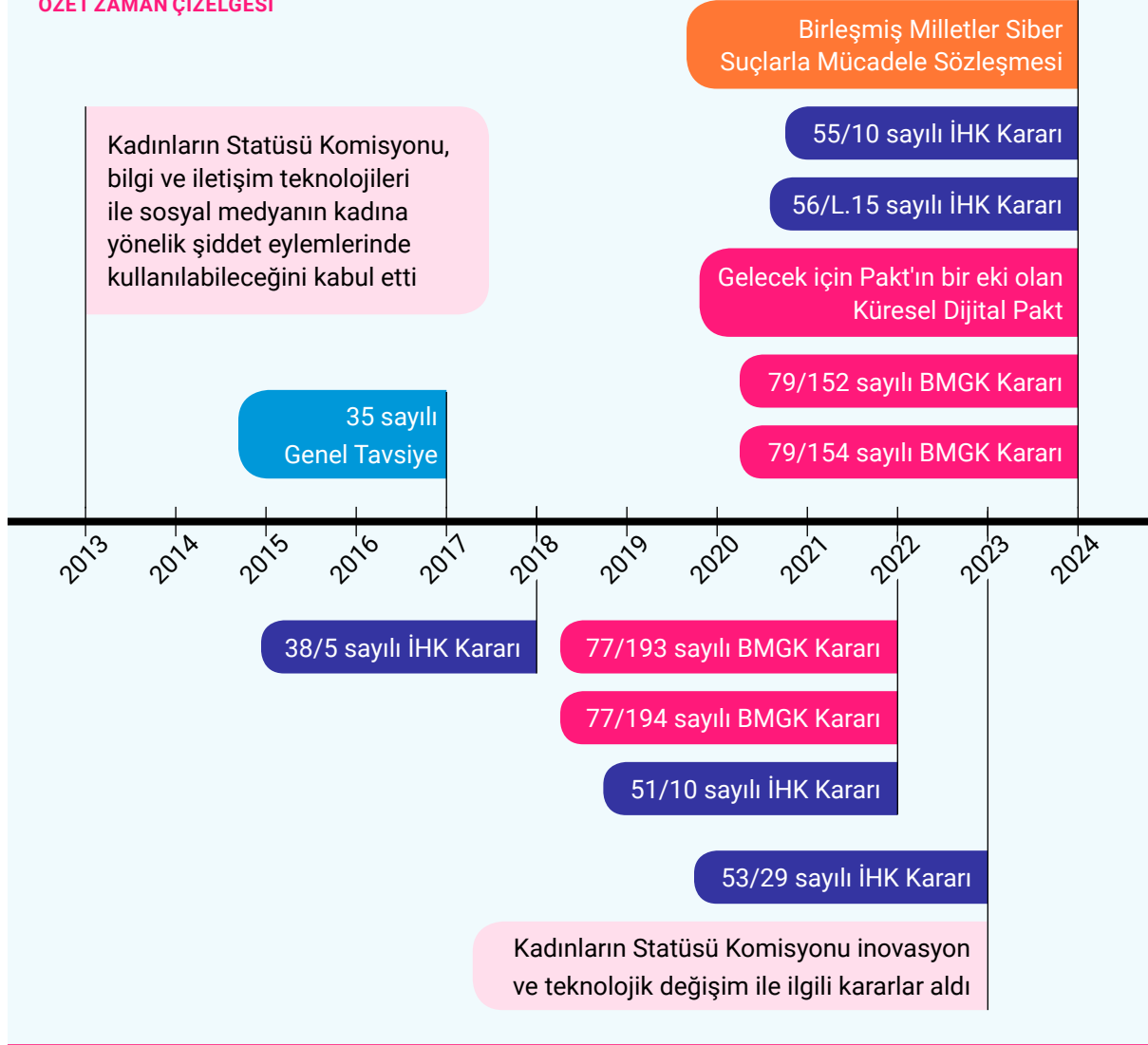
2024: Genel Kurul, Birleşmiş Milletler Siber Suçlarla Mücadele Sözleşmesi'ni (United Nations Convention against Cybercrime) kabul etmiştir.³¹

● Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Konseyi (HRC)

2018: 38/5 sayılı Karar, devletleri KKYTDŞ'yi önlemek üzere gerekli tedbirleri almaya açıkça çağırmıştır.³²

2022: Siber zorbalıkla mücadeleye odaklanan 51/10

ÖZET ZAMAN ÇİZELGESİ

sayılı karar, mevcut yasal ve düzenleyici çerçevelerin güçlendirilmesi gerekliliğini vurgulamıştır.³³

2023: Yeni ve gelişmekte olan teknolojilerin etkilerine dikkat çeken 53/29 sayılı karar, KKYTDS'ye karşı daha güçlü koruma mekanizmalarının oluşturulması çağrısında bulunmuştur.³⁴

2024: 55/10 sayılı karar, çevrim içi şiddetin tırmanışında dezenformasyonun rolünü vurgulamış,³⁵ 56/L.15 sayılı karar ise KKYTDS'nin daha iyi anlaşılması ve paydaş katılımına dayalı çözüm yollarının geliştirilmesi amacıyla kapsamlı bir çalışma yürütülmesini talep etmiştir.³⁶

2. BÖLGESEL NORMATİF ÇERÇEVELER

Afrika

2022 yılında Afrika İnsan ve Halkların Hakları Komisyonu (African Commission on Human and Peoples' Rights, ACHPR), kadınların dijital şiddete karşı korunmasına yönelik özel bir karar kabul etmiştir.³⁷ Komisyon, devletleri mevcut mevzuatlarını dijital şiddeti kapsayacak şekilde gözden geçirmeye ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet tanımlarını çevrim içi cinsel taciz, çevrim içi ısrarlı takip, cinsiyetçi nefret söylemi ve benzeri dijital şiddet biçimlerini içerecek şekilde genişletmeye çağırmıştır. Ayrıca, dijital şiddete ilişkin veri üretiminin artırılması, kök nedenlere odaklanan eğitim ve farkındalık

kampanyalarının geliştirilmesi ve mağdur-hayatta kalanlara destek sunan uygulayıcılar için kapasite geliştirme programlarının uygulanması gerektiğini vurgulamıştır. Komisyon ayrıca, kadın gazetecilerin korunmasına yönelik önlemlerin güçlendirilmesi ve bu grubu orantısız biçimde etkileyen belirsiz veya aşırı geniş kapsamlı gözetim mevzuatlarının gözden geçirilmesi çağrısında bulunmuştur.

2025 yılında Afrika Birliği (African Union, AU), çevrim içi ortamlar dahil olmak üzere kadına yönelik her türlü şiddetin önlenmesi, ortadan kaldırılması ve etkili biçimde ele alınmasına yönelik yasal olarak bağlayıcı bir çerçeve olan Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddetin Sonlandırılmasına İlişkin Sözleşme'yi (Convention on Ending Violence Against Women and Girls) kabul etmiştir.³⁸

Asya

2013 yılında kabul edilen Güneydoğu Asya Ülkeleri Birliği (ASEAN) Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Bildirge³⁹ kadınlara ve çocuklara yönelik şiddetin "siber uzayda" da gerçekleşebileceğini açık biçimde tanımaktadır. Bildirge, şiddetin tüm biçimlerinin ortadan kaldırılması için mevzuatın güçlendirilmesi ve bütüncül politika yaklaşımlarının benimsenmesi çağrısında bulunmaktadır. Bunu takiben, Kadına Yönelik Şiddetin Ortadan Kaldırılmasına İlişkin ASEAN Bölgesel Eylem Planı (2016–2025)⁴⁰ üye devletleri siber uzayda gerçekleşen cinsel şiddet dahil olmak üzere yeni ve ortaya çıkan şiddet biçimlerini dikkate alarak ulusal mevzuatlarını gözden geçirmeye ve güncellemeye teşvik etmiştir. Ara değerlendirmeler, siber şiddet gibi yeterince tanınmayan şiddet türlerinin ele alınmasına yönelik rehberlerin geliştirilmesini ve farklı kırılganlık durumlarına sahip kadın gruplarına yönelik hedefli destek mekanizmalarının güçlendirilmesini öncelikli alanlar olarak belirlemiştir.⁴¹

Avrupa

2021 yılında, İstanbul Sözleşmesi'nin⁴² izleme mekanizması kapsamında faaliyet gösteren Kadına Yönelik Şiddet ve Aile İçi Şiddetle Mücadele Uzmanlar Grubu (Group of Experts on Action against Violence against Women and Domestic Violence, GREVIO), "Kadına Yönelik Şiddetin Dijital Boyutu" başlıklı 1 No'lu Genel Tavsiye Kararı'nı yayımlamıştır.⁴³ Bu Tavsiye Kararı, çevrim içi ortamda veya teknolojinin aracılığıyla işlenen

şiddeti, kadınlar ve kız çocuklarının maruz kaldığı toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin sürekliliği içinde değerlendirmekte ve bu şiddet biçimlerinin mevcut eşitsizlikleri derinleştirdiğini vurgulamaktadır. Tavsiye Kararı ayrıca, rıza dışı görüntü veya video paylaşımı, zorlama ve tehditler (tecavüz tehditleri dahil), cinselleştirilmiş zorbalık ve diğer sindirme biçimleri, çevrim içi cinsel taciz, kimlik hırsızlığı, çevrim içi veya Nesnelerin İnterneti (IoT) yani akıllı cihazlar aracılığıyla gerçekleşen ısrarlı takip ve dijital araçlar yoluyla gerçekleştirilen psikolojik istismar ve ekonomik zararların tümünün, Sözleşme'nin 3(a) maddesinde tanımlanan kadına yönelik şiddet kapsamına girdiğini açıkça ortaya koymaktadır. Tavsiye, taraf devletlere; dijital okuryazarlık programları gibi önleyici tedbirlerin hayata geçirilmesi, mağdur-hayatta kalanlara yönelik destek hizmetlerinin güçlendirilmesi ve yasal çerçeveler ile kolluk uygulamalarını destekleyen kovuşturma stratejilerinin geliştirilmesi yönünde çağrıda bulunmaktadır. Ayrıca, dijital şiddetle etkili mücadele için hükümetler, sivil toplum ve özel sektör arasında koordineli ve çok paydaşlı politika yaklaşımlarının geliştirilmesinin önemini vurgulamaktadır.

2022 yılında Avrupa Birliği, çevrim içi platformlar, dijital hizmet sağlayıcıları ve aracı aktörler için kapsamlı bir düzenleyici çerçeve oluşturan Dijital Hizmetler Yasası'nı (Digital Services Act, DSA) kabul etmiştir.⁴⁴ Bu düzenleme, platformların yasadışı içerik, mal ve hizmetlerin yayılmasını önlemeye yönelik etkili mekanizmalar kurmasını zorunlu kılmaktadır. Bu kapsamda, kullanıcıların zararlı içeriği bildirilmesine yönelik araçların geliştirilmesi ve "güvenilir işaretleyiciler" ile işbirliği yapılması öngörülmektedir.⁴⁵ Özellikle, "pornografik içeriğin kamuya yayılması için kullanılan" çok büyük çevrim içi platform sağlayıcıları, rıza dışı paylaşılan samimi veya manipüle edilmiş içeriklerin hızlı biçimde işleme alınması ve gecikmeksizin kaldırılması suretiyle mağdurların haklarını etkin biçimde kullanabilmesini sağlamakla yükümlüdür.

Mayıs 2024'te Avrupa Parlamentosu ve Konsey, kadına yönelik şiddet ve aile içi şiddetle mücadeleye ilişkin Avrupa Birliği'nin ilk kapsamlı yasal aracı olan (AB) 2024/1385 sayılı Direktifi kabul etmiştir.⁴⁶ Bu Direktif, çevrim içi zararları açık biçimde kapsamakta ve ciddi siber şiddet biçimlerini —rıza dışı mahrem veya manipüle edilmiş görüntülerin paylaşılması, çevrim içi ısrarlı takip, çevrim içi taciz ve toplumsal

cinsiyete dayalı nefret veya şiddete siber teşvik— tüm üye devletlerde suç olarak tanımlamaktadır. Üye devletlerin bu hükümleri Haziran 2027'ye kadar ulusal mevzuatlarına aktarması gerekmekte olup, böylece söz konusu suçların Birlik genelinde uyumlu biçimde ele alınması hedeflenmektedir. Direktif, suç tanımlarının ötesine geçerek mağdurların korunması, adalete erişim, önleyici tedbirler ve kurumlar arası koordinasyonun güçlendirilmesini de zorunlu kılmakta; dijital toplumsal cinsiyete dayalı şiddeti daha geniş bir hak temelli müdahale çerçevesine yerleştirmektedir.

Latin Amerika ve Karayipler

1994 tarihli Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi, Cezalandırılması ve Ortadan Kaldırılmasına İlişkin Amerika Kıtası Sözleşmesi'nin (Belém do Pará Sözleşmesi)⁴⁷ izleme mekanizması, 2022 yılında yayımladığı özel bir rapor aracılığıyla Sözleşme'nin kadınlara ve kız çocuklarına yönelik siber şiddet bakımından nasıl uygulanacağını açıklığa kavuşturmuştur.⁴⁸ İzleme mekanizması hâlihazırda, KKYTDS'nin önlenmesi, cezalandırılması ve ortadan kaldırılması amacıyla bölgeye yönelik bir model yasa geliştirmektedir. Bu model yasa, ülkelerin söz konusu sorunu etkili biçimde ele alabilmeleri için yasama süreçlerine rehberlik sağlayacaktır.⁴⁹

Pasifik

2023 yılında, Pasifik bölgesinde siber şiddete odaklanan ilk bölgesel girişim olan "Güvenli ve Eşit Çevrim içi Alanlar – Pasifik Siber Güvenliği" sempozyumu, "**Teknoloji Destekli Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Öncelikleri Belgesi**"nin kabul edilmesiyle sonuçlanmıştır.⁵⁰ Bu belge, çevrim içi istismarla mücadele amacıyla bölge genelinde mevzuatın, politikaların, farkındalık çalışmalarının, araştırmanın ve eğitimin güçlendirilmesi çağrısında bulunmaktadır. Söz konusu belge, Pasifik Liderleri Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Deklarasyonu (Pacific Leaders Gender Equality Declaration, PLGED) dahil olmak üzere mevcut bölgesel taahhütler çerçevesinde KKYTDS'yi açık biçimde ele alan ilk normatif adımlardan biri olma özelliği taşımaktadır.⁵¹ Ayrıca, ulusal yasal çerçevelerin gözden geçirilmesi, yasal boşlukların giderilmesi ve bölgesel bağlama uygun model düzenlemelerin geliştirilmesi gerekliliğini vurgulamaktadır. Bunun yanı sıra, kolluk kuvvetleri, yargı aktörleri ve ön saflarda hizmet sunan birimler için kapasite geliştirme faaliyetlerinin önceliklendirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Belge,

KKYTDS ile mücadelede bölgesel koordinasyonun kritik önemine dikkat çekmekte; kaynakların, yasal araçların ve savunuculuk stratejilerinin paylaşımını teşvik eden iş birliği mekanizmalarının güçlendirilmesini önermektedir.

SONUÇ

Bu bölüm, KKYTDS'nin küresel ve bölgesel normatif çerçevelerde giderek daha fazla tanındığını ve insan hakları ile dijital yönetim araçlarına kademeli olarak entegre edildiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, mevcut ilerlemeye rağmen, önemli boşluklar ve yapısal zorluklar varlığını sürdürmektedir:

- 1. Parçalı tanımlar ve kapsam:** KKYTDS'ye ilişkin evrensel olarak kabul edilmiş bir tanımın bulunmaması, farklı araçlar arasında yorum ve kapsam farklılıklarına yol açmakta; bu durum, koruma düzeylerinde ve yükümlülüklerde tutarsızlık yaratmaktadır.
- 2. Bağlayıcı olmayan taahhütlerin ağır basması:** Pek çok küresel ve bölgesel çerçeve normatif ilkeler sunmakta ancak uygulanabilir yükümlülükler içermemektedir; bu durum, ulusal düzeyde benimseme ve uygulamada farklılıklara neden olmaktadır.
- 3. Bölgeler arasında dengesiz ilerleme:** Bazı bölgeler KKYTDS'yi bağlayıcı düzenlemelere entegre etmişken, diğerleri daha çok yumuşak hukuk araçlarına dayanmakta veya henüz özel düzenlemeler geliştirme aşamasındadır; bu da koruma ve uygulama açısından eşitsizlikler doğurmaktadır.
- 4. Kabul ve uygulamaya geçiş arasındaki gecikme:** Küresel ve bölgesel düzeyde benimsenen taahhütlerin ulusal mevzuata aktarılması ve yeterli kaynaklarla desteklenmesi çoğu zaman zaman almakta ve uygulamada gecikmelere yol açmaktadır (bkz. 2. Bölüm)
- 5. Teknoloji yönetimi ile sınırlı uyum:** Teknoloji şirketlerinin hesap verebilirliğini güvence altına alan ve yapay zekâ, platform tasarımı ve dijital iş modellerine bağlı gelişen riskleri kapsayan güçlü normatif mekanizmalar sınırlı düzeydedir.
- 6. Veri ve izleme eksiklikleri:** Tutarlı ve karşılaştırılabilir veri eksikliği, ilerlemenin izlenmesini, etkinin değerlendirilmesini ve kanıta dayalı politika geliştirilmesini zorlaştırmaktadır.

Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Teknoloji Destekli Şiddet Alanında Çok Paydaşlı Ortaklıklar

Çevrim içi platformların düzenlenmesi ve KKYTDŞ'nin önlenmesine yönelik çok paydaşlı ve koordineli yaklaşımlar, özellikle kadınlar ve marjinalleştirilmiş gruplar için güvenli ve kapsayıcı dijital ortamların oluşturulması açısından kritik öneme sahiptir. Hükümetler, teknoloji şirketleri, sivil toplum kuruluşları, akademi ve uluslararası kuruluşların işbirliği ile geliştirilen bu tür girişimler giderek yaygınlaşmaktadır. Aşağıda bazı örneklerle yer verilmiştir.

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Çevrim içi Taciz ve İstismara Karşı Küresel Eylem Ortaklığı (Global Partnership for Action on Gender-Based Online Harassment and Abuse)

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Çevrim içi Taciz ve İstismara Karşı Küresel Eylem Ortaklığı⁵² giderek yaygınlaşan KKYTDŞ'ye karşı küresel düzeyde eşgüdümü bir yanıt geliştirmeyi amaçlayan çok paydaşlı bir girişimdir. Ortaklık, hükümetlerarası süreçleri sivil toplum ve diğer paydaşlarla entegre ederek kapsamlı ve çok katmanlı bir strateji geliştirmeyi hedeflemektedir.⁵³ Girişim, mağdur-hayatta kalanlar, sivil toplum, akademi, özel sektör ve uluslararası kuruluşlardan temsilcilerin yer aldığı çok paydaşlı bir danışma grubu tarafından desteklenmektedir.

Temel unsurlar

- KKYTDŞ ile mücadeleye yönelik ulusal, bölgesel ve çok taraflı politika ve ilkeler geliştirmek.
- KKYTDŞ'ye yönelik müdahale programlarını ve ilgili kaynakları çoğaltmak.
- Güvenilir ve karşılaştırılabilir veri üretimini ve erişimini sağlamak.
- KKYTDŞ ile ilgili önleme ve müdahale politikalarını ve programlarını uyumlu hale getiren ortak deneyimler oluşturmak için iyi uygulamaları ve ortak ilkeleri derlemek ve paylaşmak.
- Toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin karmaşıklığını anlamak ve buna uygun kamu politikaları oluşturmak amacıyla ulusal, bölgesel ve küresel düzeylerde güvenilir ve karşılaştırılabilir veri üretmek.

Nesiller Boyu Eşitlik Forumu kapsamında, Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Teknoloji ve İnovasyon Eylem Koalisyonu

ile Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Eylem Koalisyonu

2021 yılında düzenlenen Nesiller Boyu Eşitlik Forumu (Generation Equality Forum) çerçevesinde oluşturulan Toplumsal Cinsiyet Eşitliği için Teknoloji ve İnovasyon Eylem Koalisyonu (Action Coalition on Technology and Innovation for Gender Equality)⁵⁴ KKYTDŞ'yi öncelikli dört eylem alanından biri olarak tanımlamıştır. Bu kapsamda hükümetler, özel sektör, sivil toplum kuruluşları, gençlik ağları, Birleşmiş Milletler ajansları ve hayırsever kuruluşlardan oluşan geniş bir paydaş ağı tarafından, çevrim içi ve teknoloji destekli şiddete ve ayrımcılığa karşı politika, çözüm ve önleyici tedbir geliştirmeye yönelik 50'den fazla somut taahhüt ortaya konmuştur. Bu taahhütler, 2030 Gündemi Hedeflerine ulaşmak için ilerlemeyi izlemek ve hızlandırmak üzere özel hedefler de içermektedir. Bu çalışma, tüm çeşitlilikleriyle kadınlara ve kız çocuklarına yönelik toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin ortadan kaldırılmasına yönelik eylemleri hızlandırmayı amaçlayan Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddet Eylem Koalisyonu (Action Coalition on Gender-Based Violence) tarafından tamamlanmaktadır.

Temel unsurlar

- Çevrim içi taciz, rıza dışı mahrem görüntülerin paylaşılması ve teknolojiyi kullanan kadın ve kız çocuklarını etkileyen diğer istismar biçimleri dahil olmak üzere KKYTDŞ'yi ele almak.
- KKYTDŞ ile mücadele için daha güçlü yasa ve politikaların geliştirilmesini ve çevrim içi ve teknoloji şirketlerinden bunu önleme ve buna müdahale etme sorumluluğunu üstlenmelerini talep etmek.
- Kadınların, kız çocuklarının ve marjinalleştirilmiş grupların teknoloji tasarımında ve karar alma süreçlerinde eşit şekilde temsil edildiği, daha kapsayıcı bir dijital ekosistem oluşturulmasını amaçlamak.

- Bilgi paylaşımı, iyi uygulamaların karşılıklı paylaşımı, eşgüdümlü çabalar, ortak kaynak kullanımı ve KKYTDŞ'nin sona erdirilmesinde etkiyi artırmaya yönelik koordineli küresel yaklaşımlar dahil olmak üzere çok paydaşlı ortaklıkları teşvik etmek.

Küresel Çevrim içi Güvenlik Düzenleyicileri Ağı

Kasım 2022'de kurulan Küresel Çevrim içi Güvenlik Düzenleyicileri Ağı⁵⁵ eSafety Commissioner (Avustralya), Online Safety Commission (Fiji), Coimisiún na Meán (İrlanda) ve Ofcom (İngiltere) dahil olmak üzere bağımsız düzenleyici kurumlardan oluşan bir koalisyonudur. Bu girişim, özellikle kadınlar ve kız çocuklarını orantısız biçimde etkileyen dijital zararlar bağlamında, çevrim içi platformların hesap verebilirliğini güçlendirmek amacıyla bilgi paylaşımını, karşılıklı öğrenmeyi ve ortak standartların geliştirilmesini teşvik etmektedir. Ağ ayrıca, çevrim içi güvenliğe hak temelli bir yaklaşımın güçlendirilmesi amacıyla sivil toplum kuruluşları, akademi, özel sektör ve çok taraflı kuruluşlardan oluşan dış gözlemcilerle işbirliği yaparak çok paydaşlı katılımı desteklemektedir.

Temel unsurlar

- Platformlara ilişkin risk değerlendirme ve denetim süreçlerine yönelik sınır ötesi düzenleyici yaklaşımların koordinasyonunu sağlayarak, KKYTDŞ ile mücadelede tutarlı standartların geliştirilmesini desteklemek
- Küresel uygulamalara yön vermek amacıyla Çevrim içi Güvenlik Düzenleme Endeksi ve ortak tutum belgeleri gibi ortak araçlar geliştirmek.
- Sivil toplum, akademi, uluslararası kuruluşlar ve özel sektörün bilgi paylaşımı ve ortak eylem süreçlerine katılımını destekleyen bir gözlemci mekanizması oluşturmak
- Düzenleyici kurumların, görsel odaklı cinsel taciz ve diğer KKYTDŞ biçimleri dahil olmak üzere çevrim içi zararlar karşısında platformları kullanıcı güvenliği konusunda hesap verebilir tutma kapasitesini güçlendirmek.

Foto: UN Women Sri Lanka/Jeewan Vithanage/Vimukthi Maduwantha-Raveendra Rohana

2

**KADINLARA VE KIZ
ÇOCUKLARINA YÖNELİK
TEKNOLOJİ DESTEKLİ
ŞİDDETİ ELE ALAN
YASAL TEDBİRLER**

Foto: UN Women Sri Lanka/Jeewan Vithanage/Vimukthi Maduwantha/Raveendra Rohana

KKYTDŞ'ye ilişkin ulusal düzeydeki yasal müdahaleler ve politikalar, ülkeler arasında farklı hızlarda gelişmekle birlikte giderek yaygınlaşmaktadır. Bu müdahaleler çoğu zaman küresel ve bölgesel normatif çerçevelerden beslenirken, aynı zamanda ulusal hukuk sistemleri ve yerel bağlamlara da uyarlanmıştır. Ortaklaştırılmış tanımların ve standart bir yaklaşımın bulunmaması nedeniyle ülkeler, KKYTDŞ'ye yönelik düzenlemeleri geliştirmek için farklı yasal yollar izlemiştir. Bu durum, hem ortaya çıkan dijital zararların aciliyetini hem de mevcut hukuki çerçevelerin yeni risklere uyarlanmasındaki güçlükleri yansıtmaktadır. UN Women, bu boşluğu gidermeye katkı sunmak amacıyla, kadınlara yönelik şiddet mevzuatına dair rehber niteliğindeki el kitabına özellikle KKYTDŞ'ye odaklanan bir ek hazırlamaktadır.

Genel olarak ülkelerin benimsediği üç temel yasal yaklaşım öne çıkmaktadır:

1. KKYTDŞ'nin Kapsamlı Kadına Yönelik Şiddet Mevzuatına Entegrasyonu: Bazı ülkeler, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddete ilişkin mevcut mevzuatı genişleterek dijital ve teknoloji destekli istismar biçimlerini açık biçimde kapsama dahil etmiştir. Bu bütüncül çerçeveler genellikle KKYŞ'nin ağır biçimlerini suç olarak tanımlamakta, önleyici ve koruyucu tedbirler öngörmekte, mağdur-hayatta kalanlara yönelik sağlık, ekonomik, psikososyal ve hukuki destek hizmetlerini güçlendirmekte ve failler için uygun yaptırımlar düzenlemektedir. Ayrıca bu çerçeveler, kurumlararası çok sektörlü koordinasyonu

kolaylaştırabilmek ve uygulamanın izlenmesi ile veri toplama mekanizmalarını içerebilmektedir.⁵⁶

- 2. Hedefe yönelik yasal düzenlemeler:** Bazı ülkeler ise çevrim içi ısrarlı takip (cyberstalking), dijital cinsel taciz veya rıza dışı mahrem görüntü paylaşımı gibi belirli KKYTDŞ biçimlerini doğrudan hedef alan özel düzenlemeler geliştirmiştir. Bu yaklaşım kapsamında mevcut mevzuatın değiştirilmesi veya yalnızca bir ya da birden fazla KKYTDŞ biçimine odaklanan bağımsız yasaların kabul edilmesi söz konusu olabilmektedir.
- 3. Çevrim içi güvenlik ve siber suçlara ilişkin yasalar:** Birçok ülke, KKYTDŞ ile kesişen dijital zararları ele almak amacıyla daha geniş

kapsamlı siber suç veya çevrim içi güvenlik mevzuatlarından yararlanmaktadır. Her ne kadar bu düzenlemeler her zaman açık bir toplumsal cinsiyet perspektifi içermese de çoğu zaman görsel odaklı cinsel taciz, siber zorbalık veya çevrim içi sömürü gibi temel suç biçimlerini kapsamaktadır. Bu çerçeveler ayrıca teknoloji şirketleri ve dijital hizmet sağlayıcılarının yükümlülüklerini denetlemek amacıyla düzenleyici kurumların oluşturulmasını da içerebilmektedir.

Bu farklı yaklaşımlar, KKYTDS'nin giderek daha fazla tanındığını, bu alandaki hukuki müdahalelerin küresel ölçekte çeşitlendiğini ve farklı yargı sistemlerinin farklı hukuki yanıtlar geliştirdiğini ortaya koymaktadır. Bu bölüm, söz konusu yaklaşımlara ilişkin genel bir çerçeve sunmakta ve farklı ülkelerden örneklerle bu eğilimleri somutlaştırmaktadır. KKYTDS ile ilgili mevzuata dair ilave örnekler için **Küresel KKYŞ Veritabanı** incelenebilir.

1. KKYTDS'NİN KAPSAMLI KADINA YÖNELİK ŞİDDET MEVZUATINA ENTEGRASYONU

Olimpia Yasası, Arjantin

2023 yılında Arjantin, Meksika'daki öncü Olimpia Yasası'ndan⁵⁷ esinlenerek kendi "Olimpia Yasası"nı yürürlüğe koymuştur.⁵⁸ Bu düzenleme, 26.485 sayılı Kadınlara Yönelik Şiddet Önleme, Cezalandırma ve Ortadan Kaldırmaya Yönelik Kapsamlı Koruma Yasası'nda⁵⁹ değişiklik yaparak mevcut hükümlerin dijital şiddet vakalarına uygulanabilirliğini açık biçimde tanımlamıştır. Yasa, dijital şiddeti geniş bir tanımla ele almakta; bunu, "kadınlara karşı, cinsiyetlerine dayalı olarak gerçekleştirilen ve tamamen ya da kısmen bilgi ve iletişim teknolojilerinin yardımıyla, kullanımıyla ve/veya sahiplenilmesi suretiyle işlenen, teşvik edilen veya ağırlaştırılan; kadınlara veya aile gruplarına özel ya da kamusal alanda fiziksel, psikolojik, ekonomik, cinsel veya ahlaki zarar verme amacı taşıyan her türlü davranış, eylem veya ihmali" olarak tanımlamaktadır (gayriresmî çeviri).

Temel unsurlar

- **Tanım:** Yasa, dijital şiddeti geniş biçimde tanımlamanın yanı sıra; rıza dışı mahrem görüntü paylaşımı, deepfake içerikler, kadın düşmanı nefret söylemi, çevrim içi taciz, tehdit ve şantaj, dijital faaliyetlerin izlenmesi veya kontrol edilmesi, elektronik cihazlara veya çevrim içi hesaplara yetkisiz erişim, kişisel verilerin çalınması ve yayılması ile kadınların cinsel bütünlüğünü ihlal eden siber saldırılar gibi spesifik şiddet biçimlerini açıkça kapsamaktadır.
- **Mağdurlar-hayatta kalanlar için koruma:** Yasa, ücretsiz ve erişilebilir telefon ve dijital destek hatlarının oluşturulmasını öngörmekte; mağdur-hayatta kalanların zararlı içeriğin kaldırılmasını talep edebilmesine, hukuki ve psikososyal destek hizmetlerine erişebilmesine ve çevrim içi tehditler karşısında uzaklaştırma kararı gibi koruyucu tedbirlerden yararlanabilmesine imkân tanımaktadır.
- **Faillere yönelik yaptırımlar:** Failler hakkında dört yıla kadar hapis cezası ve para cezası uygulanabilmektedir.
- **Dijital hizmet sağlayıcıların sorumlulukları:** Yasa, dijital platformlar ve çevrim içi hizmet sağlayıcılarına zararlı içeriklerin yayılmasını önleme yükümlülüğü getirmektedir. Platformların içerikleri kaldırması ve KKYTDS vakalarının soruşturulmasında yetkililerle iş birliği yapması gerekmekte; yükümlülükler uyulmaması halinde yaptırımlar öngörülmektedir.
- **Önleyici tedbirler ve eğitim:** Yasa, şiddetin önlenmesinde eğitim ve farkındalık çalışmalarına özel önem atfetmektedir. Arjantin Milli Eğitim Bakanlığı'na dijital okuryazarlık programlarının yaygınlaştırılması, bilgi ve iletişim teknolojilerinin güvenli kullanımına ilişkin iyi uygulamaların teşvik edilmesi ve dijital şiddetin erken tespitine yönelik eğitimlerin geliştirilmesi görevini vermektedir. Bu çalışmaların kapsamlı cinsellik eğitimi programları ve öğretmen eğitimlerine entegre edilmesi öngörülmektedir.

Rose Leonel Yasası (Rose Leonel Law / Lei Rose Leonel, 13.772/2018 sayılı Yasa), Brezilya

2018 yılında Brezilya, 13.772/2018 sayılı Yasayı⁶⁰ kabul ederek kadınların mahremiyetinin korunması ve KKYTDŞ ile mücadele alanında önemli yasal değişiklikler gerçekleştirmiştir. Düzenleme, Lei Maria da Penha (11.340/2006 sayılı Yasa)⁶¹ ile Brezilya Ceza Kanunu'nda⁶² değişiklikler yapmıştır. Yasa, rıza dışı mahrem görüntü paylaşımı, çevrim içi cinsel taciz ve sömürü biçimlerini suç kapsamına almış; dijital platformların ve çevrim içi araçların cinsel şiddetin gerçekleştirilmesindeki rolünü açık biçimde tanımlamıştır. KKYTDŞ'nin giderek yaygınlaştığını ve rıza dışı görüntü paylaşımının neden olabileceği ciddi zararı tanımlamıştır. Ayrıca, deepfake teknolojilerinin mahrem içeriklerin manipülasyonu veya üretimi amacıyla kullanılmasını da kapsama dahil etmiştir.

Temel unsurlar

- **Tanım:** Yasa, rıza dışı görüntü paylaşımını toplumsal cinsiyete dayalı şiddet kapsamında değerlendirerek bunu gizliliğin ve kişisel onurun ihlali olarak tanımlamaktadır.
- **Faillere yönelik yaptırımlar:** Rıza dışı mahrem içerik paylaşımı, çevrim içi ısrarlı takip, dijital ortamda cinsel taciz, cinsel şantaj, baskı ve cinsel sömürü için cezai yaptırımlar öngörülmektedir. Şantaj, tehdit veya reşit olmayanların dahil olduğu durumlarda cezalar ağırlaştırılmaktadır.
- **Mağdurlar ve hayatta kalanlar için koruma:** Yasa, cezai ve hukuki süreçlerin yanı sıra mağdur destek hizmetleri ve kamuoyu farkındalık önlemlerini de içeren kapsamlı koruma mekanizmaları sunmaktadır. Bu kapsamda uzaklaştırma kararları, zararlı içeriklerin dijital platformlardan kaldırılması ve mağdurların hukuki süreçlere erişimini kolaylaştıran hükümler yer almaktadır.
- **Dijital hizmet sağlayıcılarının sorumlulukları:** Yasa teknoloji şirketlerine rıza dışı içeriklerin yayılmasını önleme yükümlülüğü getirmekte ve dijital şiddet vakalarına karşı aktif önlem alma sorumluluğu yüklemektedir.

Toplumsal Cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi ve şiddete bütüncül müdahale hakkındaki 11/2007 sayılı Galiçya Yasası'nda değişiklik yapan 15/2021 sayılı Yasa, Galiçya, İspanya

2021 yılında Galiçya, Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddetin Önlenmesi ve Şiddete Bütüncül Müdahale Hakkında 11/2007 Sayılı Yasa'yı⁶³ (Ley 11/2007 de prevención y tratamiento integral de la violencia de género) değiştirerek "dijital şiddet" veya "çevrim içi şiddet"e ilişkin açık hükümler eklemiştir. Bu kapsamlı yasa, dijital şiddete Madde 3(h) kapsamında yer vermekte ve bunu, "İnternet, sosyal medya platformları, mesajlaşma ve e-posta sistemleri veya coğrafi konum hizmetleri gibi yeni bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanılması suretiyle tamamen ya da kısmen işlenen, teşvik edilen veya ağırlaştırılan; mağdura karşı ayrımcılık yapma, küçük düşürme, şantaja maruz bırakma, taciz etme ya da mağdura mahremiyetine rızası olmaksızın müdahale ederek kontrol, tahakküm veya baskı kurma amacı taşıyan her türlü toplumsal cinsiyete dayalı şiddet eylemi veya davranışı" olarak tanımlamaktadır (gayriresmî çeviri).

Temel unsurlar

- **Tanım:** Yasa, KKYTDŞ'ye ilişkin geniş ve kapsayıcı bir tanım benimsemektedir. Düzenleme, fail ile mağdur arasında mevcut veya geçmişte evlilik, romantik ya da benzeri duygusal bir ilişkinin veya akrabalık bağının bulunup bulunmadığına bakılmaksızın uygulanmaktadır. Ayrıca, aile içi alanların yanı sıra sosyal, mesleki ve akademik ortamlarda kadınlara yönelik gerçekleştirilen dijital şiddet biçimlerini de açık biçimde kapsamaktadır.
- **Önleyici tedbirler:** Yasa, dijital KKYTDŞ'nin önlenmesine yönelik özel politika araçları geliştirmektedir. Bu kapsamda, dijital şiddet davranışlarının önlenmesi ve tespiti için farkındalık kampanyaları ile özellikle gençlere yönelik eğitim faaliyetleri öngörülmektedir. Eğitim kurumları ve ilgili kamu otoriteleri, toplumsal cinsiyete dayalı dijital şiddete özel vurgu yaparak, okuldaki topluluklar içinde cinsiyetçi davranış ve tutumların önlenmesine yönelik çalışmalar yürütmekle görevlendirilmektedir.

- **Araştırma ve bilgi üretimi:** Düzenleme, KKYTDS alanında özel araştırma faaliyetlerinin geliştirilmesini teşvik etmektedir. Bu kapsamda; mağdur-hayatta kalanlar ve failer hakkında veri toplanması, şiddetin yaygınlığı ve işlenme biçimlerinin analiz edilmesi, mağdurlar üzerindeki etkilerinin değerlendirilmesi ve kurumsal müdahalelerin incelenmesi öngörülmektedir.
- **Teknoloji sektörüyle iş birliği:** Yasa, toplumsal cinsiyete dayalı dijital şiddet içeriklerinin hızlı biçimde bildirilmesi ve kaldırılmasına yönelik esnek ve etkili kriterlerin ve mekanizmaların geliştirilmesi amacıyla kamu otoriteleri ile başlıca internet platformları arasında iş birliğinin güçlendirilmesini teşvik etmektedir.

2021 tarihli Güney Afrika Aile İçi Şiddet Değişiklik Yasası

Güney Afrika'nın 2021 tarihli Aile İçi Şiddet Değişiklik Yasası (Domestic Violence Amendment Act, 2021)⁶⁴ dijital şiddeti aile içi istismarın bir biçimi olarak tanıyarak, 1998 tarihli Aile İçi Şiddet Yasası⁶⁵ kapsamındaki korumaları genişletmiştir. Yasa, aile içi şiddetin elektronik iletişim araçları yoluyla da gerçekleşebileceğini kabul etmekte; dijital platformlar aracılığıyla gerçekleştirilen taciz, sindirme ve duygusal istismar biçimlerini açıkça kapsamaktadır. 2021 değişiklikleri özellikle psikolojik baskı ve kontrol, çevrim içi istismar, cinsel taciz, ısrarlı takip ve rıza dışı görüntü paylaşımını da yasal çerçeveye dahil ederek mağdur-hayatta kalanlara yönelik korumaları güçlendirmiştir.

Temel unsurlar

- **Mağdurlar-hayatta kalanlar için koruma:** Yasa, mağdurların koruma kararlarına elektronik ortamda başvurulabilmesine olanak tanımakta ve böylece hukuki korumaya erişimdeki engelleri azaltmaktadır. Düzenleme ayrıca, koruma kararlarının uygulanmasını izlemeye yönelik "aile içi şiddet güvenlik izleme bildirimi" mekanizmasını getirmektedir. Polis ve mahkemeler, failerin dijital araçlar üzerinden mağdurla iletişim kurmasını engelleyen acil dijital koruma kararları verebilmektedir.

- **Dijital hizmet sağlayıcıların sorumlulukları:** Mahkemeler, sosyal medya platformları dahil olmak üzere dijital hizmet sağlayıcılarına taciz içerikli materyallerin kaldırılması yönünde emir verebilmektedir.

2. HEDEF ODAKLI YASALAR

Güvenli Alan Yasası, Filipinler

Filipinler'de 2018 yılında kabul edilen ve 11313 sayılı Cumhuriyet Yasası olarak da bilinen Güvenli Alan Yasası⁶⁶ toplumsal cinsiyete dayalı cinsel tacizle mücadele etmek amacıyla hazırlanmıştır. Yasa, cinsel tacizin gerçekleşebileceği ortamlar arasında çevrim içi alanları da açık biçimde tanımaktadır. Düzenleme, "toplumsal cinsiyete dayalı çevrim içi cinsel taciz" kavramını; belirli bir kişiyi hedef alan ve zihinsel, duygusal veya psikolojik zarar verme ya da kişinin güvenliği konusunda korku yaratma potansiyeli taşıyan çevrim içi davranışlar olarak tanımlamaktadır. Bu kapsamda; istenmeyen cinsel içerikli ifadeler ve yorumlar, tehditler, rıza dışı görüntü, video veya ses kayıtlarının paylaşılması, çevrim içi ısrarlı takip ve çevrim içi kimlik hırsızlığı gibi eylemler açıkça düzenlenmektedir. Yasanın bir bölümü tamamen çevrim içi toplumsal cinsiyete dayalı cinsel tacize ayrılmıştır.

Temel unsurlar

- **KKYTDŞ biçimlerinin tanımı ve kesişimsel yaklaşım:** Yasa, uygulanma çerçevesini belirlemek amacıyla "toplumsal cinsiyete dayalı çevrim içi cinsel taciz" tanımı kapsamında çeşitli fiillerin bir listesini sunmaktadır. Buna göre; "fiziksel, psikolojik ve duygusal tehditler; çevrim içi ortamda kamuya açık şekilde veya doğrudan ve özel mesajlar aracılığıyla gerçekleştirilen istenmeyen cinsel içerikli, kadın düşmanı, transfobik, homofobik ve cinsiyetçi ifade ve yorumlar; [...] çevrim içi ısrarlı takip ve ısrarlı mesaj gönderimi; mağdurun rızası olmaksızın cinsel içerikli fotoğraf, ses kaydı veya video içeren her türlü medyanın yüklenmesi ve paylaşılması; mağdura ait fotoğraf, video veya herhangi bir bilginin çevrim içi ortamda izinsiz kaydedilmesi ve paylaşılması; çevrim içi kimlik hırsızlığı veya itibarına

zarar vermek amacıyla mağdur hakkında yalan içerikler paylaşılması ya da mağdurları sessizleştirmek amacıyla çevrim içi platformlara asılsız istismar bildirimlerinde bulunulması” bu kapsamda sayılmaktadır.

- **Uygulama organı:** Yasa, uygulamadan sorumlu kolluk organını açıkça belirtmektedir (Filipinler Ulusal Polisi Siber Suçlarla Mücadele Grubu. Bu organ, şikâyetlerin kaydedilmesi, çevrim içi bildirim mekanizmalarının geliştirilmesi ve failerin hesap verebilirliğinin sağlanmasıyla görevlendirilmiştir. Ayrıca, Siber Suç Soruşturma ve Koordinasyon Merkezi izleme ve yaptırım süreçlerinden sorumludur.
- **Cezalar:** Dijital şiddet suçundan suçlu bulunan gerçek ve tüzel kişilere, para cezasından lisans veya imtiyazların iptal edilmesine kadar çeşitli cezalar öngörülmektedir.

2025 İçeriği Kaldır (Take It Down) Yasası, ABD

Amerika Birleşik Devletleri’nde 19 Mayıs 2025 tarihinde 119-12 sayılı Kamu Yasası olarak yürürlüğe giren İçeriği Kaldır Yasası (S.146), mahrem görsellerin rıza dışı paylaşımıyla mücadele etmeyi amaçlayan federal bir düzenlemedir.⁶⁷ Yasa, zarar verme veya taciz amacıyla çevrim içi ortamda paylaşılan gerçek görüntüleri ve de yapay zekâ tarafından üretilen içerikleri kapsamaktadır. Düzenleme, kullanıcı tarafından oluşturulan içerikleri barındıran kamuya açık internet siteleri ve uygulamaları “kapsam dahilindeki platformlar” olarak tanımlamaktadır. Yasa uyarınca, geçerli bir kaldırma bildiriminin alınmasının ardından söz konusu içeriklerin 48 saat içinde kaldırılması gerekmektedir. Yasa ayrıca, rıza olmaksızın samimi görselleri bilerek yayımlayan veya bunları yayımlamakla tehdit eden kişiler için cezai ve hukuki yaptırımlar öngörmektedir. İhlal durumunda para cezası, hapis cezası ve zorunlu tazminat hükümleri uygulanabilmektedir. Reşit olmayan mağdurların söz konusu olduğu durumlarda daha ağır yaptırımlar öngörülmektedir. Bunun yanı sıra yasa, platformların yürürlüğe giriş tarihinden itibaren bir yıl içinde kullanıcı dostu içerik kaldırma mekanizmaları oluşturmasını zorunlu kılmaktadır. Düzenleme şu aşamada WhatsApp veya Signal gibi özel ve uçtan uca şifrelenmiş iletişim hizmetlerini açık biçimde kapsam dışında bırakmaktadır.

Temel unsurlar

- **Platformların içerik kaldırma yükümlülükleri:** Kapsam dahilindeki platformlar, resmi kaldırma bildirimlerinin alınmasının ardından 48 saat içinde harekete geçmek ve içeriğin bilinen tüm kopyalarını kaldırmaya yönelik makul çabayı göstermekle yükümlüdür.
- **Rıza dışı mahrem görüntülerin suç sayılması:** Gerçek veya yapay zekâ tarafından üretilmiş mahrem görsellerin zarar verme amacıyla rıza olmaksızın paylaşılması veya paylaşmakla tehdit edilmesi suç kapsamına alınmaktadır. Düzenleme, cinsiyetten bağımsız olarak hem yetişkinleri hem de çocukları kapsamaktadır.
- **Uygulama ve cezalar:** İhlaller, para cezası, hapis cezası ve mağdurlara tazminat ödenmesi gibi cezai ve hukuki yaptırımlara tabidir.
- **İyi niyet korumaları:** Yasa, iyi niyetli içerik kaldırma taleplerini koruma altına almakta ve içerik barındırma (hosting) platformlarının bu süreçteki sorumluluklarını düzenlemektedir.

Eyaletlerin ve Mağdurların Çevrim içi Seks Ticareti ile Mücadele Etmesine İzin Verme Yasası / Seks Ticareti Yapanlara Yardım Edilmesini Engelleme Yasası (FOSTA-SESTA), Amerika Birleşik Devletleri

2018 yılında kabul edilen FOSTA-SESTA yasa paketi, İletişim Ahlakı Yasası’nın (Communications Decency Act) 230. Maddesi⁶⁸ kapsamında çevrim içi platformlara tanınan sorumluluk muafiyetini daraltmıştır. Düzenleme, çevrim içi platformların seks ticaretine bilerek yardım etmesi, destek vermesi veya elverişli ortam hazırlaması durumunda federal veya eyalet hukukuna göre sorumlu tutulabileceğini açık biçimde ortaya koymuştur. Yasa ayrıca, fuhuşun teşvik edilmesi veya kolaylaştırılmasına ilişkin yeni federal suç tipleri oluşturmuş; söz konusu davranışın seks ticaretiyle bağlantılı ağır ihmal veya bilinçli kolaylaştırma içermesi halinde cezaların uygulanmasını öngörmüştür. Düzenleme, mağdur-hayatta kalanlara ve eyalet başsavcılarına bu tür faaliyetleri kolaylaştıran kuruluşlara karşı hukuk davası açma imkânı tanımaktadır.

Temel unsurlar

- **Bölüm 230'a yapılan değişiklik:** Düzenleme, çevrim içi hizmet sağlayıcılarına tanınan hukuki korumaları daraltarak, seks ticaretini kolaylaştıran platformlara karşı cezai soruşturma ve hukuk davalarının açılabilmesini mümkün kılmıştır.
- **Yeni suç (18 U.S.C. § 2421A):** Etkileşimli bilgisayar hizmetlerinin fuhuşu teşvik etmek veya kolaylaştırmak amacıyla işletilmesi yasaklanmış; seks ticaretiyle bağlantılı durumlarda daha ağır yaptırımlar öngörülmüştür.
- **Hukukî çözüm:** Mağdur-hayatta kalanlar, §2421A kapsamında yükümlülüklerini ihlal eden kuruluşlara karşı hukuk davası açabilmektedir.
- **Eyalet düzeyinde uygulama:** Eyalet başsavcıları, ihlal iddialarına ilişkin olarak federal mahkemelerde hukuk davası açma yetkisine sahiptir.
- **KKYTDŞ ile ilgisi:** Yasa, çevrim içi platformlara doğrudan yasal sorumluluk yükleyerek, insan ticareti dahil olmak üzere cinsel sömürünün dijital ortamlar aracılığıyla kolaylaştırılmasını önlemeyi amaçlayan önemli bir ulusal hukuk reformu örneği oluşturmaktadır.

3. KADINLARA VE KIZ ÇOCUKLARINA YÖNELİK TEKNOLOJİ DESTEKLİ ŞİDDETİ ELE ALAN ÇEVİRİM İÇİ GÜVENLİK VE SİBER GÜVENLİK YASALARI

Çevrim içi Güvenlik Yasası (Online Safety Act), Avustralya

Avustralya'nın 2021 tarihli Çevrim içi Güvenlik Yasası⁶⁹ çevrim içi güvenliğin güçlendirilmesini ve bireylerin, özellikle KKYTDŞ dahil olmak üzere dijital zarar biçimlerinden korunmasını amaçlamaktadır. Yasa, doğrudan KKYTDŞ'ye odaklanmasa da, dijital platformlar, sosyal medya şirketleri ve çevrim içi hizmet sağlayıcılarına zararlı içeriklerin yönetimi ve kaldırılması konusunda kapsamlı yükümlülükler getiren güçlü bir düzenleyici çerçeve oluşturmaktadır. Düzenleme ayrıca, Avustralya Çevrim içi Güvenlik Kurumuna siber

zorbalık, görsel odaklı cinsel taciz, çevrim içi ısrarlı takip ve diğer çevrim içi taciz ve sömürü biçimlerini ele alma konusunda geniş yetkiler tanımaktadır. Çevrim içi Güvenlik Kurumu, çevrim içi istismar oluşturan içeriklerin kaldırılması için dijital platformlara bağlayıcı bildirimler gönderebilmekte ve bu kapsamda bazı KKYTDŞ biçimlerine ilişkin içeriklerin kaldırılmasını zorunlu kılabilir.

Temel unsurlar

- **Mağdurlara ve hayatta kalanlara destek:** Yasa, mağdur-hayatta kalanlara hukuki başvuru yollarına erişim ve zararlı dijital içeriklerin hızlı biçimde kaldırılması dahil olmak üzere kapsamlı destek mekanizmaları sunmaktadır. Özel destek hizmetleri, bireylerin çevrim içi istismarı bildirme ve çözüm süreçlerinde yönlendirilmesini sağlamaktadır. Mağdurlar, failin kimliği belirlenememiş olsa dahi içerik kaldırma talebinde bulunabilmektedir.
- **Dijital hizmet sağlayıcıların sorumlulukları:** Sosyal medya platformları, siber zorbalık ve taciz risklerini azaltmak amacıyla gerekli önlemleri almakla yükümlüdür. Hosting hizmetleri zararlı içerikleri kaldırmak zorundayken, arama motorları da Çevrim içi Güvenlik Kurumunun talebi üzerine zararlı içeriklere yönlendiren bağlantıları kaldırmak veya görünürlüğünü azaltmakla yükümlüdür.
- **Uygunsuzluk durumunda uygulanacak yaptırımlar:** Yasa, kaldırma bildirimlerine uymayan bireyler ve dijital platformlar için çeşitli yaptırımlar öngörmektedir.
- **Eğitim ve okuryazarlık:** Düzenleme, çevrim içi güvenlik konusunda kamusal farkındalığın artırılmasına özel önem vermektedir. Bu kapsamda, siber zorbalık ve görsel odaklı cinsel tacizin önlenmesine yönelik eğitim programları, kullanıcıların zararlı çevrim içi davranışları tanıma ve bildirme kapasitesini artırmayı hedefleyen girişimler ve bireylerin kendilerini dijital zarar biçimlerinden koruyabilmeleri için rehberlik sağlayan kaynaklar öngörülmektedir.

Çevrim içi Güvenlik Yasası (Online Safety Act), Fiji

Fiji Parlamentosu, zararlı çevrim içi davranışların mağduru/hayatta kalan kişilere kapsamlı koruma, giderim ve tazmin mekanizmaları sağlamak amacıyla 2018 tarihli Çevrim içi Güvenlik Yasası'nı kabul etmiştir.⁷⁰ Yasa, açık biçimde kadınlar ve kız çocuklarına odaklanmasa da çeşitli zararlı çevrim içi davranış biçimlerini ele almaya yönelik kapsamlı bir hukuki çerçeve sunmaktadır. Ayrıca, zararlı dijital içeriklere maruz kalan bireylere destek sağlamak üzere Çevrim içi Güvenlik Komisyonu'nu kurmaktadır. Komisyon, zararın azaltılması ve çevrim içi güvenliğe yönelik önleyici tedbirlerin teşvik edilmesi amacıyla hizmetler ve kaynaklar sunmaktadır.

Temel unsurlar

- **Tanım:** Yasa, zararlı çevrim içi davranış; bireye zarar veren, taciz edici, saldırgan veya tehdit içeren her türlü dijital iletişim (örn: mesaj, görüntü, video veya sosyal medya içeriği) olarak tanımlamaktadır. Bu kapsamda siber zorbalık, çevrim içi ısrarlı takip ve rıza dışı mahrem görüntü paylaşımı dahil olmak üzere görüntü temelli istismar biçimleri yer almaktadır.
- **Mağdurlar ve hayatta kalanlar için koruma ve çözüm yolları:** Bireyler, dijital platformlardan zararlı içeriklerin kaldırılmasını talep edebilmekte ve psikososyal destek ile hukuki yardım dahil olmak üzere çeşitli destek hizmetlerine erişebilmektedir. Ayrıca mağdur-hayatta kalanlar, çevrim içi zararların yol açtığı duygusal zarar, itibar kaybı ve maddi kayıplar için mahkemeler aracılığıyla hukuki yollara başvurabilmektedir.
- **Faillere yönelik yaptırımlar:** Çevrim içi ortamda zararlı davranışlarda bulunan kişilere yönelik cezai yaptırımlar arasında, çevrim içi ısrarlı takip, siber zorbalık veya rıza dışı samimi görüntülerin paylaşılması için yüksek para cezaları ve hapis cezaları yer almaktadır. Zararlı içerik dağıtmak veya dijital araçlar yoluyla tekrarlanan tacizde bulunmak gibi suçlar için özel cezalar öngörülmüştür.

- **Çevrim içi platformların ve hizmet sağlayıcılarının sorumlulukları:** Yasa, çevrim içi platformların ve hizmet sağlayıcıların kaldırma emirlerine uymalarını ve zararlı içerik ve davranışlara karşı uygun önlemleri almalarını gerektirmektedir. İşbirliği yapmayan platformlar para cezaları veya diğer yaptırımlarla karşı karşıya kalabilmektedir. Platformlar, zararlı içeriklerin barındırılması veya yayılmasına imkan tanınması halinde sorumlu tutulabilmektedir.

- **Önleyici tedbirler ve eğitim:** Yasa, çevrim içi güvenlik konusunda toplumsal farkındalığın artırılmasını ve dijital vatandaşlık eğitiminin teşvik edilmesini amaçlamaktadır. Bu kapsamda hükümet, bireylerin çevrim içi istismarı önleme yolları ve zararlı dijital davranışların sonuçları konusunda bilinçlendirilmesine yönelik eğitim girişimlerini desteklemekle görevlendirilmektedir.

- **Yasa uygulama:** Çevrim içi Güvenlik Komisyonu, çevrim içi istismar iddialarını soruşturmak ve mağdur-hayatta kalanların gerekli destek hizmetlerine erişimini sağlamak amacıyla yetkilendirilmiştir.

SONUÇ

Bu bölüm, KKYTDS'ye ilişkin yasal müdahalelerin küresel ölçekte giderek yaygınlaştığını göstermektedir. Ülkeler bu alanda farklı hukuki yaklaşımlar benimsemektedir. Bu yaklaşımlar arasında, KKYTDS'nin mevcut kapsamlı kadına yönelik şiddet mevzuatına entegre edilmesi, belirli dijital şiddet biçimlerine odaklanan hedefli düzenlemelerin geliştirilmesi veya KKYTDS'yi de kapsayan daha geniş kapsamlı siber suç ve çevrim içi güvenlik yasalarının kabul edilmesi yer almaktadır. Bununla birlikte, kaydedilen ilerlemelere rağmen önemli boşluklar ve yapısal zorluklar devam etmektedir:

1. **Tutarsız yasal kapsam:** Uluslararası düzeyde ortak kabul görmüş tanım ve standartların bulunmaması, KKYTDS'nin farklı ülkelerde farklı biçimlerde tanımlanmasına ve ele alınmasına yol açmakta; bu durum bazı dijital istismar

biçimlerinin belirli yargı alanlarında düzenleme dışında kalmasına neden olmaktadır.

2. Kapsamlı çerçevelerin sınırlı düzeyde benimsenmesi: Birçok ülke, çevrim içi ve çevrim dışı şiddetin bütünlüklü biçimde ele alındığı entegre mevzuatlar yerine, belirli suç tiplerine odaklanan parçalı düzenlemelere dayanmaktadır.

3. Belirli riskleri göz ardı eden cinsiyet ayrımı gözetmeyen yaklaşımlar: Siber suç ve çevrim içi güvenlik mevzuatlarının önemli bir bölümü toplumsal cinsiyet duyarlılığı içermemektedir. Bu nedenle, kadınlar ve kız çocuklarının karşı karşıya kaldığı orantısız riskler ve özgül ihtiyaçlar yeterince dikkate alınmamaktadır.

4. Zayıf uygulama kapasitesi ve sınırlı platform hesap verebilirliği: Mevzuatın varlığına rağmen, kurumsal kapasite eksiklikleri, uzmanlık eğitimlerinin yetersizliği ve teknoloji şirketlerine yönelik bağlayıcı yükümlülüklerin sınırlı olması, uygulamada önemli engeller yaratmaktadır.

5. Gizlilik ve temel haklara ilişkin riskler: Bazı düzenlemeler, çevrim içi şiddet ve dijital zararlarla mücadele amacıyla gözetim ve dezenformasyonla mücadele araçlarını genişletmektedir. Ancak bu tür önlemler, uygun insan hakları güvenceleri bulunmadığında, mahremiyet hakkı, anonimlik ve ifade özgürlüğü üzerinde orantısız kısıtlamalar yaratma riski taşımaktadır.

6. Veri ve kanıt eksiklikleri: Yaygınlık oranları, kovuşturma süreçleri ve mağdur-hayatta kalanların uzun vadeli durumlarına ilişkin ayrıştırılmış verilerin sınırlı olması, mevcut mevzuatın etkisinin değerlendirilmesini ve yasaların ortaya çıkan yeni dijital şiddet biçimlerine uyarlanmasını zorlaştırmaktadır.

3

**KADINLARA VE KIZ
ÇOCUKLARINA YÖNELİK
TEKNOLOJİ DESTEKLİ
ŞİDDETİ ÖNLEME
TEDBİRLERİ**

Foto: UN Women Africa

Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik teknoloji destekli şiddetin (KKYTDŞ) önlenmesi, hem çevrim dışı hem de çevrim içi alanlarda ortaya çıkan toplumsal cinsiyet eşitsizlikleri, zararlı toplumsal normlar ve güç dengesizlikleri gibi kadına yönelik şiddetin temel nedenlerini ele almayı amaçlayan stratejileri kapsamaktadır. Önleme çalışmaları, yalnızca istismar edici davranışların azaltılmasını değil, aynı zamanda dijital ortamların kadınlar ve kız çocukları için daha güvenli, kapsayıcı ve eşitlikçi hale gelecek şekilde dönüştürülmesini de hedeflemektedir. KKYTDŞ'nin önlenmesinde hangi müdahalelerin etkili olduğuna ilişkin kanıt temeli hâlen gelişim aşamasında olmakla birlikte, kadınlara ve kız çocuklarına yönelik diğer şiddet biçimlerinin önlenmesine ilişkin onlarca yıllık araştırma ve uygulama deneyimi bulunmaktadır.⁷¹ Bu bilgi birikimi, küresel ölçekte yaygın biçimde kullanılan Kadına Yönelik Şiddeti Önlemeye Yönelik RESPECT Çerçevesi'nin, geliştirilmesine temel oluşturmuştur.

KKYTDŞ alanındaki, özellikle faillere ilişkin giderek genişleyen bilgi temeli, RESPECT gibi mevcut araçların çevrim içi ve çevrim dışı şiddet sürekliliğini kapsayacak biçimde nasıl uyarlanabileceğine dair anlayışı da güçlendirmektedir.⁷² Bu doğrultuda yürütülen güncel araştırmalardan biri, Equimundo ile UN Women iş birliğinde gerçekleştirilen çok ülkeli çalışmadır. Bu araştırma; dijital ortamlarda kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin failleri, davranış örüntüleri, kullanılan taktikler ve motivasyonlar hakkında bilgi üretmeyi ve böylece etkili önleme ve müdahale stratejilerinin geliştirilmesine katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Bu bölümde öne çıkan önleme girişimleri şunlardır:

- Zararlı normlara meydan okuyan; KKYTDŞ'nin görünürlüğünü artıran; daha güvenli dijital alanların oluşturulması amacıyla kolektif eylemi teşvik eden **savunuculuk ve hareket oluşturma çalışmaları.**
- Kamuoyunu, çocukları, ebeveynleri ve eğitimcileri çevrim içi riskler ve korunma stratejileri konusunda bilgilendirmeyi amaçlayan **farkındalık artırma kampanyaları.**
- Kadınlara, kız çocuklarına ve gençlere dijital ortamlarda güvenli biçimde hareket etmeleri için gerekli

bilgi ve becerileri kazandırırken, aynı zamanda çevrim içi toplumsal cinsiyet dinamiklerine ilişkin eleştirel farkındalık geliştirmeyi hedefleyen **eğitim programları ve dijital okuryazarlık girişimleri**.

- Koruma mekanizmalarını platform tasarımına entegre etmeyi, çevrim içi tacizi azaltmayı ve kullanıcılara dijital etkileşimleri üzerinde daha fazla kontrol sağlamayı amaçlayan; sivil toplum, hükümetler ve özel sektör aktörleri tarafından geliştirilen **“tasarım aşamasından itibaren güvenlik” yaklaşımları ve teknolojik çözümler**.

Bu çabalar birlikte değerlendirildiğinde, teknoloji destekli kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin önlenmesinin, hem istismarı mümkün kılan yapısal eşitsizliklerle mücadele edilmesini hem de tüm kadınlar ve kız çocukları için daha güvenli çevrim içi etkileşimi teşvik etmek amacıyla dijital araçların, platformların ve eğitim müfredatlarının tasarımında yenilikçi yaklaşımların geliştirilmesini gerektirdiğine yönelik giderek güçlenen farkındalığı yansıtmaktadır.

1. SAVUNUCULUK VE HAREKET OLUŞTURMA

Take Back the Tech, Global

Take Back the Tech⁷³ İlerici İletişim Derneği (Association for Progressive Communication, APC) tarafından geliştirilen küresel ve iş birliğine dayalı bir kampanyadır. Kampanya KKYTDS'yi, mağdur-hayatta kalanların öncülüğünde geliştirilen feminist yaklaşımlar aracılığıyla ele almayı amaçlar. Girişim; kadınların, kız çocuklarının ve LGBTIQ+'ların dijital alanlar üzerindeki kontrolünü güçlendirmeyi, dijital becerilerini geliştirmeyi ve teknolojiyi şiddet, ayrımcılık ve eşitsizlikle mücadele amacıyla kullanmalarını desteklemeyi hedeflemektedir. Kampanya, feminist internet yönetişimi yaklaşımını temel alarak dijital güvenlik eğitimlerini, mağdur-hayatta kalanların deneyimlerini görünür kılan hikâye anlatıcılığını ve savunuculuk faaliyetlerini bir araya getirmektedir. Kampanya, farklı yasal, kültürel ve toplumsal bağlamlara uyarlanmış faaliyetler yürüten yerel ortaklar aracılığıyla uygulanmaktadır. En geniş kapsamlı yıllık mobilizasyon ise, (25 Kasım - 10 Aralık tarihleri arasında) Uluslararası Toplumsal Cinsiyete Dayalı Şiddete Karşı 16 Günlük Aktivizm Kampanyası süresince gerçekleştirilmektedir.

Temel unsurlar

- **Dijital güvenlik:** Katılımcılara şifreleme, güvenli iletişim, gizlilik ve siber güvenlik konusunda pratik beceriler kazandırarak çevrim içi ortamlarda güvenli hareket etme kapasitesini güçlendirmektedir.
- **Farkındalık artırma:** Çevrim içi taciz, çevrim içi ısrarlı takip ve istismar biçimlerine ilişkin farkındalığı artırmayı ve daha güvenli, kapsayıcı dijital alanların oluşturulmasını teşvik etmeyi amaçlamaktadır.
- **Dijital okuryazarlık ve erişim:** Dijital eşitsizlikleri azaltmayı, teknolojiye erişimi artırmayı ve teknolojik araçların eğitim, savunuculuk ve toplumsal dönüşüm amacıyla kullanımını desteklemeyi hedeflemektedir.
- **Mağdur-hayatta kalanların hikâye anlatımı:** Mağdur-hayatta kalanların deneyimlerini paylaşabilecekleri, dayanışma ağları kurabilecekleri ve toplumsal ile politik dönüşüm süreçlerini etkileyebilecekleri güvenli alanlar oluşturmaktadır.
- **Politika savunuculuğu:** Dijital alanlarda kadın haklarının korunması ve feminist internet yönetişiminin güçlendirilmesi amacıyla politika diyalogu ve savunuculuk faaliyetleri yürütmektedir.
- **Topluluk katılımı:** Yerel ve küresel topluluklarla işbirliği içinde çalışarak kolektif eylem ağlarını güçlendirmeyi ve kadınlar ile marjinalleştirilmiş grupların dijital alanlardaki temsilini ve güvenliğini artırmayı amaçlamaktadır.

TechHer NG, Nijerya

TechHer NG⁷⁴ toplumsal cinsiyet temelli dijital uçurumun azaltılması ve KKYTDS ile mücadele amacıyla faaliyet gösteren Nijerya merkezli bir sivil toplum kuruluşudur. Kuruluşun çalışmaları arasında dijital güvenlik klinikleri, çevrim içi kampanyalar ve kadınların gizliliğin korunması, çevrim içi istismarın tespit edilmesi ve güvenli teknoloji kullanımı konularında kapasitesinin güçlendirilmesine yönelik programlar yer almaktadır. TechHer NG, toplumsal cinsiyet duyarlı bir yaklaşım benimseyerek özellikle mahrem görsel odaklı cinsel taciz, cinsel şantaj ve çevrim içi taciz gibi kadınların dijital ortamlarda karşılaştığı risklere odaklanmaktadır.

Temel unsurlar

- **Dijital güvenlik klinikleri:** Toplum temelli atölye çalışmaları aracılığıyla çevrim içi mahremiyet, güvenlik ayarları ve dijital istismar biçimlerinin tanınmasına ilişkin uygulamalı eğitimler sunmaktadır.
- **Kampanyalar ve farkındalık artırma:** Sosyal medya kampanyaları ve çevrim dışı toplumsal erişim faaliyetleri yoluyla kadınların dijital okuryazarlığını ve çevrim içi dayanıklılığını güçlendirmeyi amaçlamaktadır.
- **Toplumsal cinsiyete duyarlı tasarım:** Programlar, Nijeryalı kadınlar ve kız çocuklarının dijital ortamlarda karşılaştığı deneyimler ve riskler temel alınarak geliştirilmektedir.
- **Kapasite geliştirme:** Aktivistler, gazeteciler ve kadın liderler için sağlanan eğitimler, savunuculuk ve sivil katılım faaliyetlerinde teknolojinin güvenli ve etkili kullanımını desteklemektedir.

Clic Derechos, Arjantin

Clic Derechos⁷⁵ Ulusal Çocuk, Ergen ve Aile Sekreterliği tarafından, Arjantin Sosyal Kalkınma Bakanlığı bünyesinde geliştirilen ulusal bir sosyal erişim programıdır. Program, dijital haklar eğitimini okul müfredatlarına ve toplumsal girişimlere entegre ederek, KKYTDŞ konusundaki farkındalığın gençlik eğitiminin ayrılmaz bir parçası haline getirilmesini amaçlamaktadır. Özellikle kadınlar ve kız çocuklarını orantısız biçimde etkileyen çevrim içi tehditlere odaklanan program, dijital güvenlik atölyeleri gibi özel pedagojik yöntemler kullanmakta ve yerel kuruluşlar ile okullarla işbirliği içinde toplumsal katılımı güçlendirmektedir.

Temel unsurlar

- **Genç odaklı yaklaşım:** Program, KKYTDŞ'nin önlenmesinde gençlerin aktif katılımının kritik önem taşıdığını kabul etmekte ve gençlere dijital alanlarda güvenli, bilinçli ve sorumlu biçimde hareket etmeleri için gerekli bilgi ve araçları sunmaktadır.

- **Eğitim temelli yaklaşım:** Dijital vatandaşlık eğitimleri aracılığıyla çevrim içi ortamlarda saygılı davranışları ve olumlu toplumsal normları teşvik etmekte; teknolojinin güvenli kullanımına ilişkin farkındalığı artırmaktadır.
- **Çeşitli pedagojik yöntemler:** Program, çok katmanlı eğitim yöntemlerini bir araya getirerek dijital haklar konusunda daha geniş ölçekli kültürel dönüşümü desteklemeyi hedeflemektedir.
- **Savunuculuk ve güçlendirme:** Gençlerin kendi topluluklarında dijital hakların savunucusu haline gelmelerini teşvik etmektedir.

2. FARKINDALIK KAMPANYALARI

BeSmartOnline! Programı, Malta

BeSmartOnline!⁷⁶ Sosyal Refah Hizmetleri Vakfı, Öğrenme ve Değerlendirme Programları Müdürlüğü, Çocuk Komiseri Ofisi ve Malta Polis Teşkilatı Siber Suçlar Birimi tarafından ortaklaşa yürütülen bir girişimdir. Program, özellikle çocuklar ve gençler arasında artan çevrim içi güvenlik risklerini ele almayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda öğrencilere yönelik etkileşimli atölye çalışmaları ve eğitim oturumları düzenlenmekte; çevrim içi mahremiyet, kişisel bilgilerin paylaşılmasıyla ilişkili riskler ile siber zorbalık ve çevrim içi taciz gibi dijital tehditlerin nasıl tanınacağı ve önleneyeceği konusunda bilgi verilmektedir. Program ayrıca ebeveynlere ve eğitimcilere rehberlik araçları ve kaynaklar sağlayarak, yetişkinlerin gençlerin güvenli ve sorumlu dijital alışkanlıklar geliştirmesine destek olmasını teşvik etmektedir. Böylece, KKYTDŞ'nin erken belirtilerinin fark edilmesi ve önlenmesine yönelik toplum temelli bir yaklaşım güçlendirilmektedir.

Temel unsurlar

- **Genç odaklı yaklaşım:** Genç nüfus arasında farkındalığın artırılması, orta ve uzun vadede dijital risklerin azaltılmasına katkı sağlamakta; özellikle kadınların ve çocukların farkındalığını güçlendirmektedir.
- **Mağdur-hayatta kalanlara destek:** Program, mağdur-hayatta kalanların destek hizmetlerine erişimini teşvik ederken, aynı zamanda failerin

hesap verebilirliğinin güçlendirilmesine önem vermektedir.

- **Çok paydaşlı koordinasyon:** Kolluk kuvvetleri, sosyal hizmet sağlayıcıları ve diğer ilgili paydaşlar arasında güçlendirilmiş koordinasyonu destekler.

3. EĞİTİM PROGRAMLARI VE DİJİTAL OKURYAZARLIK

Digital for Life Hareketi, Singapur

Singapur Hükümeti tarafından 2021 yılında başlatılan Digital for Life Hareketi,⁷⁷ kamu kurumları, eğitim kuruluşları ve teknoloji şirketleriyle geliştirilen ortaklıklar aracılığıyla dijital kapsayıcılığı, dijital okuryazarlığı ve çevrim içi güvenliği güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Program, bireylerin dijital ortamlarda güvenli biçimde hareket edebilmeleri için gerekli bilgi ve araçlara erişimini desteklemektedir. Bu kapsamda geliştirilen Çevrim içi Güvenlik Dijital Araçlar Kaynak Kiti⁷⁸ büyük dijital platformların güvenlik özelliklerini bir araya getirerek; gizlilik ayarlarının yönetimi, çevrim içi etkileşimlerin kontrol edilmesi ve zararlı içeriklerin bildirilmesi konularında adım adım rehberlik sunmaktadır. Bu kaynaklar özellikle çocuklar başta olmak üzere kullanıcıların çevrim içi şiddet ve sömürü risklerini azaltmalarına ve mevcut bildirim mekanizmalarına erişimlerine katkı sağlamaktadır.

Temel unsurlar

- **Mağdur-hayatta kalanlara yönelik kaynaklar:** Uygulama rehberleri ve eğitim materyalleri, kullanıcıların çevrim içi riskleri yönetmelerine ve dijital şiddete karşı harekete geçmelerine destek olmaktadır.
- **Çok sektörlü iş birliği:** Kamu kurumları, okullar, topluluk ortakları ve teknoloji şirketleri arasında geliştirilen işbirliği, daha güvenli dijital davranışların teşvik edilmesini desteklemektedir.
- **Digital for Life Fonu:** Fon mekanizması, dijital kapsayıcılığı güçlendiren ve güvenlik ile çevrim içi emniyeti Singapur'un dijital dönüşüm sürecinin merkezine yerleştiren projeleri desteklemektedir.

The FTX: Safety Reboot, Global

The FTX: Safety Reboot⁷⁹ İlerici İletişim Derneği (Association for Progressive Communication, APC) Kadın Hakları Programı tarafından küresel bir eğitmen ve aktivist ağıyla iş birliği içinde geliştirilen bir eğitim müfredatıdır. Program, kadın hakları ve cinsel haklar savunucularının dijital teknolojileri güvenli, yaratıcı ve stratejik biçimde kullanabilmelerini desteklemeyi ve dijital güvenlik çalışmalarına feminist ilkeleri ve bakım odaklı yaklaşımları entegre etmeyi amaçlar. Topluluk temelli ve erişilebilir biçimde tasarlanan program, katılımcıların mevcut bilgi düzeylerini ve deneyimlerini merkeze almaktadır. Müfredat; güvenli çevrim içi alanların oluşturulması, mobil güvenlik, risk yönetimi, KKYTDS, internetin feminist ilkeleri ve hikâye anlatımında dijital güvenlik gibi altı temel modülden oluşmaktadır. Eğitim materyalleri kamuya açıktır.

Temel unsurlar

- **Kapasite geliştirme:** Program, aktivistlerin ve eğitmenlerin dijital güvenliği bütüncül ve kapsamlı biçimde ele alabilmeleri için kapasitelerini güçlendirmektedir.
- **Erişilebilirlik:** Eğitim materyalleri, katılımcıların önceden sahip oldukları uzmanlık düzeyinden bağımsız olarak erişilebilir ve kapsayıcı olacak şekilde tasarlanmıştır.
- **Ortak üretim yaklaşımı:** Küresel bir eğitmen ve aktivist ağıyla birlikte geliştirilen program, teknoloji ve dijital güvenliğe yönelik kolektif feminist yaklaşımların güçlendirilmesini desteklemektedir.

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Çevrim İçi Şiddeti Sonlandırmak İçin Gençlik Rehberi, Asya-Pasifik

Toplumsal Cinsiyete Dayalı Çevrim İçi Şiddeti Sonlandırmak İçin Gençlik Rehberi⁸⁰ 2030 için 30 Ağı tarafından, UN Women desteğiyle geliştirilmiştir. Sosyal medya dostu ve erişilebilir biçimde tasarlanan bu araç seti, gençleri, mağdur-hayatta kalanları ve sivil toplum aktörlerini KKYTDS'ye karşı harekete geçmeye ve kapsayıcı, toplumsal cinsiyet eşitliğini

destekleyen dijital alanlar oluşturmaya teşvik etmektedir. Araç seti; pratik öneriler sunmakta, dünya genelinden hükümetler ve sivil toplum kuruluşlarının iyi uygulamalarını görünür kılmakta ve çevrim içi güvenliğin güçlendirilmesine yönelik stratejiler paylaşmaktadır. Rehberin ikinci baskısı⁸¹ ise, tanık müdahalesi yaklaşımları ile erkekler ve oğlan çocuklarının müttefik olarak sürece dahil edilmesine ilişkin önemli güncellemeler içermektedir.

Temel unsurlar

- **Gençlerin güçlendirilmesi:** Araç seti, önleme ve müdahale stratejilerini bir araya getirerek gençleri güvenli dijital alanların oluşturulmasında temel aktörler olarak konumlandırmaktadır.
- **Bağlamsal uygunluk:** Bölgesel ve küresel örnekler aracılığıyla müdahalelerin farklı yönetim yapıları ve kültürel bağlamlara nasıl uyarlanabileceğini göstermektedir.
- **Çok paydaşlı yaklaşım:** Hükümetler, sivil toplum kuruluşları, teknoloji şirketleri ve topluluk aktörleri arasındaki işbirliğini teşvik ederek KKYTDS'ye yönelik kapsamlı müdahaleleri desteklemektedir.

Kadın Hizmetleri Ağı Teknoloji Güvenliği Programı, Avustralya

Kadın Hizmetleri Ağı Teknoloji Güvenliği Programı⁸² Avustralya'da aile içi şiddet, aile temelli şiddet ve cinsel şiddet mağdurlarına yönelik olarak geliştirilmiş bir girişimdir. Program, teknoloji destekli istismarla mücadele edebilmek amacıyla mağdur-hayatta kalanlara araçlar, kaynaklar ve eğitim desteği sunmaktadır. Program kapsamında mağdur-hayatta kalanlara cihazlarının, hesaplarının ve çevrim içi varlıklarının güvenliğini sağlama konusunda kişiselleştirilmiş rehberlik verilmekte; aynı zamanda ön saflarda çalışan hizmet sağlayıcılarının dijital riskleri tanıma ve yönetme kapasitesi güçlendirilmektedir. Program ayrıca, teknoloji ürünleri ve dijital platformlarda "tasarım aşamasında güvenlik" yaklaşımını teşvik etmek amacıyla politika savunuculuğu faaliyetleri yürütmektedir.

Temel unsurlar

- **Mağdur-hayatta kalanlara yönelik kaynaklar:** Erişilebilir ve pratik rehberler, mağdur-hayatta kalanların cihazlarını güvence altına almalarına, gizlilik ayarlarını yönetmelerine, casus yazılımları tespit etmelerine ve çevrim içi tacize karşı yanıt geliştirmelerine destek olmaktadır.
- **Ön saflarda çalışan personelin eğitimi:** Özel eğitim programları, aile içi şiddet hizmet sağlayıcılarının teknoloji destekli istismar biçimlerini tanımlamalarına ve bu durumlara müdahale etmelerine yardımcı olmaktadır.
- **Teknoloji bağış programı:** Teknoloji şirketleriyle geliştirilen ortaklıklar aracılığıyla mağdur-hayatta kalanlara güvenli telefon ve cihazlar sağlanmakta; böylece devam eden dijital gözetim ve istismar riskinin azaltılması hedeflenmektedir.
- **Tasarım aşamasında güvenlik savunuculuğu:** Program, teknoloji tasarımı ve politika geliştirme süreçlerine mağdur-hayatta kalanların güvenlik ihtiyaçlarının entegre edilmesi amacıyla kamu kurumları ve özel sektörle işbirliği yürütmektedir.
- **Çevrim içi kaynak kütüphanesi:** Kamuya açık ve güncel kaynaklar, yaygın dijital istismar taktikleri ile çevrim içi güvenlik stratejilerine ilişkin bilgi sunmaktadır.

Okulları Çevrim İçi Güvenliği Güçlendirmek İçin Destekleme – Southwest Grid for Learning, Birleşik Krallık

Southwest Grid for Learning⁸³ eğitim yoluyla güvenli ve sorumlu teknoloji kullanımını teşvik etmeyi amaçlayan Birleşik Krallık merkezli bir yardım kuruluşudur. Kuruluş, okulların çevrim içi güvenlik kapasitelerini güçlendirmelerine destek olmak amacıyla çeşitli hizmetler, eğitim araçları ve kaynaklar sunmaktadır. Kuruluş ayrıca görsel odaklı cinsel taciz, çevrim içi taciz ve cinsel şantaj dahil olmak üzere çeşitli dijital zarar biçimlerine maruz kalan bireylere kültürel açıdan duyarlı ve çok dilli destek sağlamaktadır. Hizmetler, farklı toplulukların ihtiyaçlarına uyarlanmakta; bireylerin dil, kültürel geçmiş veya teknik bilgi düzeylerinden bağımsız olarak danışmanlık ve bildirim mekanizmalarına erişebilmesini hedeflemektedir.

Temel unsurlar

- **Eğitim kaynakları:** Eğitim materyalleri ve rehberlik hizmetleri, okulların, ebeveynlerin ve toplumların çevrim içi güvenlik uygulamalarını geliştirmesine ve dijital zararların önlenmesine katkı sağlamaktadır.
- **Kültürel duyarlılık:** Farklı kültürel bağlamlara uygun biçimde geliştirilen rehberlik ve kaynaklar, özellikle yeterince hizmet alamayan topluluklarda erişilebilirliği artırmayı amaçlamaktadır.
- **İntikam Pornosu (Revenge Porn) Yardımı:** Rızası olmadan paylaşılan mahrem görüntülerin mağduru olan yetişkinlere yönelik gizli destek hizmeti sunulmaktadır. Hizmet, çok dilli destek mekanizmaları içermektedir.
- **Zararlı içeriğin bildirilmesi:** Ulusal düzeyde faaliyet gösteren bildirim hizmeti, bireylerin farklı platformlarda yer alan zararlı çevrim içi içerikleri işaretlemesine ve kaldırılmasını talep etmesine yardımcı olmaktadır.

4. TASARIM AŞAMASINDA GÜVENLİK VE ÖNLEYİCİ TEKNOLOJİK ÇÖZÜMLER

Mahrem Görüntülerin Rıza Dışı Paylaşımına Dayalı İstismarı Durdur (StopNCII.org), Birleşik Krallık

StopNCII.org⁸⁴ mahrem görüntülerin rıza dışı paylaşımına dayalı istismara maruz bırakılanları desteklemek amacıyla Birleşik Krallık'ta geliştirilen bir girişimdir. Platform, mağdur-hayatta kalanların mahrem görüntülerinin çevrim içi ortamda paylaşılmasını önlemeye yardımcı olmak amacıyla güvenli, ücretsiz, hızlı ve anonim bir araç sunmaktadır.

Temel unsurlar

- **Gizliliği önceleyen dijital parmak izi (hash) teknolojisi:** Sistem, her görüntü için kullanıcının cihazında yerel olarak oluşturulan dijital bir parmak izi (hash) üretmektedir. Bu yaklaşım sayesinde görüntüler hiçbir aşamada cihaz

Foto: UN Women/Ploy Phutpheng

dışına çıkmamakta; yüklenmemekte, depolanmamakta veya paylaşılmamaktadır. Oluşturulan hash değerleri, gelecekteki yüklemelerin engellenebilmesi amacıyla katılımcı platformlarla paylaşılmaktadır. Platformlar, mahrem görüntü istismarı politikalarını ihlal eden eşleşmeleri kaldırmakla yükümlüdür. StopNCII.org ayrıca eşleşmeleri düzenli olarak taramaktadır.

- **Hızlı kaldırma ve yeniden paylaşımın önlenmesi:** Girişim, ortak platformlarda hâlihazırda bulunan içeriklerin işaretlenmesini ve kaldırılmasını sağlamakta; aynı zamanda içeriklerin yeniden yüklenmesini engellemeye yönelik önleyici mekanizmalar sunmaktadır. Bu yaklaşım, mağdur-hayatta kalanların tekrar tekrar bildirimde bulunma ihtiyacını azaltarak yeniden travma yaşama riskini sınırlandırmayı amaçlamaktadır.
- **Destek ve yönlendirme hizmetleri:** Girişim; hukuki rehberlik, psikososyal destek kaynakları, dijital güvenlik bilgileri ve mağdur destek kuruluşlarına yönlendirme dahil olmak üzere kapsamlı destek hizmetleri sunmaktadır. Sivil toplum kuruluşlarıyla geliştirilen ortaklıklar ve erişilebilir destek mekanizmaları, mağdur-hayatta kalanların sürece güvenli biçimde erişmesini desteklemektedir.
- **Çok paydaşlı iş birliği:** Sosyal medya platformları, teknoloji şirketleri ve kamu kurumlarıyla geliştirilen iş birlikleri, mahrem görüntülerin rıza dışı paylaşımına dayalı istismara karşı koordineli

bir müdahale çerçevesi oluşturmayı amaçlamaktadır. Girişim ayrıca dünya genelinde 100'den fazla sivil toplum kuruluşu ve destek hattıyla iş birliği yapmaktadır.

TikTok Güvenlik Merkezi, Çin

TikTok⁸⁵ özellikle gençler ve marjinalleştirilmiş topluluklar arasında yaygın kullanılan küresel bir kısa video platformudur. Platform, kullanıcı kontrolleri, proaktif içerik denetimi, eğitim araçları ve tasarım odaklı güvenlik önlemlerine dayanan kapsamlı bir güvenlik ekosistemi geliştirmiştir.

Temel unsurlar

- **Proaktif içerik denetimi:** Yorum filtreleri ve anahtar kelime filtreleme sistemleri aracılığıyla saldırgan veya istenmeyen içerikler engellenir. Platform ayrıca yapay zekâ destekli içerik moderasyonu kullanmakta ve kullanıcıları zararlı içerikleri paylaşmadan önce yeniden değerlendirmeye teşvik eden uyarı mekanizmaları uygulamaktadır.
- **Genç kullanıcılar için varsayılan gizlilik ayarları:** 16 yaş altındaki kullanıcı hesaplarının varsayılan olarak gizli ayarlanması, çocukların çevrim içi istismar ve baskıya maruz bırakılma risklerine karşı korunmasını amaçlamaktadır.
- **Bölgesel güvenlik ekipleri ve uzman desteği:** Toplumsal cinsiyete dayalı şiddet uzmanlarını da içeren bölgesel güvenlik ekipleri, platform üzerinde daha güvenli kullanıcı deneyimlerinin sürdürülmesine katkı sağlamaktadır.
- **Entegre güvenlik ve esenlik merkezi:** Uygulama içi güvenlik merkezi; ruh sağlığı kaynakları, güvenlik rehberleri ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetle mücadele alanında çalışan kuruluşlarla işbirliği fırsatları sunmaktadır.

Foto: UN Women Americas and the Caribbean

Bumble flört uygulaması güvenlik özellikleri, Amerika Birleşik Devletleri

Bumble⁸⁶ ilk mesajı kadının göndermesi" yaklaşımı ve çevrim içi flört ortamında daha güvenli ve saygılı bir alan yaratma misyonuyla tanınan bir flört ve sosyal ağ uygulamasıdır. Uygulama, cinsel taciz ve görsel odaklı istismarı önlemeye yönelik tedbirlerin yanı sıra kullanıcıların güçlendirilmesini hedefleyen uygulamalar aracılığıyla "tasarım aşamasında güvenlik" ilkelerini hayata geçirmektedir.

Temel unsurlar

- **Proaktif görüntü bulanıklaştırma:** Yapay zekâ destekli bu özellik, müstehcen görüntüleri tespit ederek bulanıklaştırmaktadır.
- **Doğrulanmış kullanıcılar:** Fotoğraf doğrulama sistemi, kimlik hırsızlığı ve sahte hesapların azaltılmasına yardımcı olmaktadır.
- **Proaktif içerik moderasyonu:** Proaktif moderasyon uygulamaları, nefret söylemini, tacizi ve beden utandırmayı sınırlandırmaktadır.
- **Çeşitli kullanıcı kontrolleri:** Bunlar arasında gizli mod, konum kısıtlamaları ve profil görünürlüğü seçenekleri yer almaktadır.
- **Uygulama içi güvenlik merkezi:** Uygulama içi güvenlik merkezi, travma konusuna duyarlı kaynaklar ve yerel destek hatlarına ilişkin bilgiler sunmaktadır.

Tasarım aşamasında güvenlik

“Tasarım aşamasında güvenlik” yaklaşımı, güvenlik önlemlerinin dijital platform ve ürünlerin tasarım süreçlerine entegre edilmesini sağlamakta, çevrim içi güvenlik sorumluluğunu yalnızca kullanıcılara yüklemek yerine teknoloji şirketlerinin hesap verebilirliğini güçlendirmeyi amaçlamaktadır.⁸⁷ KKYTDŞ bağlamında bu; cinsel taciz, dijital istismar ve çevrim içi sömürüyü proaktif biçimde önlemeye yönelik özelliklerin platformlara entegre edilmesini kapsamaktadır.

Teknoloji şirketleri giderek daha fazla biçimde tasarım aşamasında güvenlik ilkelerini benimsemekte ve kullanıcıların dijital etkileşimlerini daha güvenli biçimde yönetmelerine olanak tanıyan araçlar geliştirmektedir. Bu yaklaşım üç temel ilkeye dayanmaktadır.⁸⁸

1. Risklerin değerlendirilmesi ve ele alınmasında hizmet sağlayıcıların sorumluluk üstlenmesi
2. Kullanıcılara güvenlik ve gizlilik kontrollerinin sunulması
3. Şeffaflık ve hesap verebilirlik mekanizmalarının güçlendirilmesi

Bu ilkelerin uygulanması, dijital alanların daha güvenli ve istismara karşı daha dirençli hale gelmesine katkı sağlamaktadır. UNFPA, Birleşik Krallık Dışişleri, Milletler Topluluğu ve Kalkınma Ofisi (FCDO), Numun Fund ve eSafety Commissioner işbirliğiyle geliştirilen Safety Showcase⁸⁹ programı, toplumsal cinsiyet eşitliğini, kapsayıcılığı ve kadınlar ile kız çocuklarının deneyimlerini teknoloji tasarımının merkezine yerleştiren yenilikçi çözümleri görünür kılmayı amaçlamaktadır.

Foto: UN Women Afrika

BlockParty, Amerika Birleşik Devletleri

Block Party⁹⁰ büyük sosyal medya platformlarında kullanıcı güvenliği ve gizliliğini güçlendirmeyi amaçlayan üçüncü taraf bir uygulamadır. İlk olarak Twitter/X için geliştirilen uygulama, bugün birden fazla platformu desteklemekte ve özellikle çevrim içi taciz riski altında bulunan kullanıcıların dijital varlıklarını daha etkin biçimde yönetmelerine yardımcı olmaktadır.

Temel unsurlar

- **Toplu engelleme (bulk blocking) seçeneği:** Kullanıcıların çok sayıda taciz içerikli hesabı aynı anda engelleyebilmesine ve istenmeyen etkileşimleri filtreleyebilmesine olanak tanımaktadır.
- **Kullanıcı kontrollü güvenlik araçları:** Eski gönderilerin toplu biçimde silinmesi veya gizlenmesi gibi özellikler, kişisel bilgilerin ifşa edilmesi ve hedefli taciz risklerini azaltmaya yardımcı olmaktadır.
- **Özelleştirilebilir gizlilik ayarları:** Tek tıklamayla uygulanabilen gizlilik kontrolleri, farklı platformlarda güvenlik ayarlarının kolay biçimde yönetilmesini sağlamaktadır.
- **Mağdur odaklı kanıt saklama:** Araçlar, çevrim içi taciz deneyimlerinin yönetilmesini kolaylaştırırken aynı zamanda bildirim süreçlerinde kullanılabilecek kanıtların saklanmasına destek olmaktadır.

Perspective API, Jigsaw – Amerika Birleşik Devletleri

Perspective API,⁹¹ çevrim içi tartışmalarda zararlı veya toksik dili tespit etmek üzere Google Jigsaw tarafından geliştirilen yapay zekâ temelli bir araçtır. Sistem, platformlara ve moderatörlere taciz içerikli yorumların filtrelenmesinde yardımcı olarak bu tür içeriklere maruz kalma riskini azaltır. Etkinliğine ilişkin sınırlılıklar arasında, alaycı ifadelerin ve bağlamın tespit edilmesindeki güçlükler ile olası algoritmik önyargı yer almaktadır.

Temel unsurlar

- **Zararlı içeriğin puanlanması:** Sistem, yorumlara “toksite puanı” atayarak taciz, nefret söylemi ve ayrımcı dil kullanımını tespit etmeye yardımcı olmaktadır.
- **Proaktif içerik moderasyonu:** Gerçek zamanlı moderasyon araçları sayesinde içerikler yayımlanmadan önce değerlendirilmektedir.
- **Özelleştirilebilir eşikler:** Platformlar, farklı moderasyon ve içerik denetimi seviyeleri belirleyebilmektedir.
- **Kullanıcı geri bildirimi mekanizmaları:** Sistem, daha saygılı dijital diyalog ortamlarının teşvik edilmesine katkı sağlamaktadır.

SONUÇ

Bu bölüm, KKYTDS'nin önlenmesine yönelik girişimlerin, farkındalık artırma kampanyaları, dijital okuryazarlık programları ve tasarım aşamasından itibaren güvenliği merkeze alan teknolojik yeniliklerle giderek çeşitlendiğini ortaya koymaktadır. Girişimlerde katedilen ilerlemeye rağmen, önemli yapısal boşluklar varlığını sürdürmektedir:

1. **Bireyler üzerindeki orantısız yük:** Birçok girişim, kadın düşmanlığı, toplumsal cinsiyet eşitsizliği ve ayrımcı platform tasarımları gibi yapısal nedenleri yeterince ele almak yerine, kadınların ve kız çocuklarının çevrim içi ortamlarda kendilerini koruma sorumluluğunu bireysel düzeyde üstlenmelerine dayanmaktadır.
2. **Çevrim dışı önleme stratejileriyle zayıf bağlantılar:** Norm dönüşümü, topluluk temelli mobilizasyon ve dönüştürücü eğitim gibi kanıta dayalı çevrim dışı şiddet önleme stratejilerinden yararlanan girişimlerin sayısı sınırlı kalmaktadır.
3. **“Tasarım aşamasında güvenlik” yaklaşımının tutarsız uygulanması:** Bazı teknoloji şirketleri proaktif koruma önlemleri geliştirmiş olsa da, bu uygulamalar platformlar arasında eşit biçimde yaygınlaşmamıştır. Güvenlik önlemleri çoğu durumda bağlayıcı standartlar yerine gönüllü uygulamalara dayanmaktadır.

Foto: UN Women/Fahad Abdullah Kaizer

- 4. Sınırlı erişim ve kapsayıcılık:** Önleme girişimleri çoğunlukla kent merkezli ve dijital erişimi yüksek kullanıcı gruplarına odaklanmakta; kırsal topluluklar, dijital okuryazarlığı düşük bireyler ve marjinalleştirilmiş gruplar yeterince kapsamamaktadır.
- 5. Parçalı ve kısa vadeli müdahaleler:** Çok sayıda girişim pilot uygulama düzeyinde kalmakta veya bağışçı desteğine bağımlı biçimde yürütülmekte; uzun vadeli sürdürülebilirlik ve ölçeklendirme kapasitesi sınırlı olmaktadır.
- 6. Araştırma finansmanındaki yetersizlik:** Müdahalelerin geliştirilmesi, test edilmesi ve değerlendirilmesine yönelik finansman eksiklikleri **Toplumsal Cinsiyete Dayalı Teknoloji Destekli Şiddet Ortak Araştırma Gündemi**'nin uygulanmasını ve özellikle üretken yapay zekâ ile ilişkili yeni risk alanlarına dair bilgi boşluklarının giderilmesini zorlaştırmaktadır.
- 7. Daha güçlü ortaklıklara duyulan ihtiyaç:** Etkili ve bağlama duyarlı müdahaleler geliştirebilmek için daha güçlü sektörler arası işbirliklerine ihtiyaç duyulmaktadır.
- 8. Kanıt eksiklikleri:** Önleme girişimlerinin yalnızca sınırlı bir bölümü sistematik biçimde değerlendirilmektedir. Bu durum, hangi müdahalelerin etkili olduğuna ilişkin bilgi üretimi sınırlamakta ve politika ile uygulamaların güçlendirilmesi önünde engel oluşturmaktadır.

4

**MÜDAHALE
MEKANİZMALARI**

Foto: UN Women/Pathumporn Thongking

KKYTDŞ'nin ciddi ve yaygın bir tehdit olarak giderek daha fazla kabul görmesi, etkili müdahale mekanizmalarının geliştirilmesini küresel düzeyde öncelikli bir mesele haline getirmiştir. Ulusal hükümetler, sivil toplum kuruluşları ve teknoloji şirketleri; mağdur-hayatta kalanlara destek sağlamak, hesap verebilirliği güçlendirmek ve kurumsal kapasiteyi artırmak amacıyla çeşitli müdahale mekanizmalarına yatırım yapmaktadır.

Bu alanda öne çıkan başlıca eğilimler şunlardır:

- **Mağdur-hayatta kalanlara yönelik hizmetlerin genişletilmesi:** Ülkeler, KKYTDŞ'yi mevcut psiko-sosyal destek, hukuki yardım, sağlık hizmetleri ve dijital güvenlik mekanizmalarına giderek daha fazla entegre etmektedir. Erişim hâlen eşitsiz ve çoğu zaman kaynaklarla sınırlı olsa da, travma bilgili ve mağdur-hayatta kalan odaklı yaklaşımlar etkili müdahale mekanizmalarının temel unsurları olarak giderek daha fazla önem kazanmaktadır.
- **Dijital bildirim ve güvenlik araçlarının yaygınlaşması:** Dijital platformlar ve bağımsız geliştiriciler, mağdur-hayatta kalanların istismarı bildirebilmesini, zararlı içeriklerin kaldırılmasını talep edebilmesini ve çevrim içi riskleri daha etkili biçimde yönetebilmesini sağlayan araçlar geliştirmektedir. Bununla birlikte, bu mekanizmalar henüz evrensel olarak erişilebilir değildir ve platformlar arasında tutarlı biçimde uygulanmamaktadır.

- **Çocuklara yönelik özel kolluk ve tespit mekanizmaları:** Kurumlar, çevrim içi çocuk cinsel istismarı ve insan ticaretini tespit etmek amacıyla yeni teknolojilerden yararlanmaktadır. Ancak bu müdahaleler çoğu zaman toplumsal cinsiyet perspektifinden yoksundur. Özellikle kız çocukları dijital tuzak (grooming), zorlama ve cinsel şantaj gibi risklere orantısız biçimde maruz kalmaktadır.
- **Sınır ötesi ve çok paydaşlı iş birliğinin güçlenmesi:** KKYTDS'nin ulusötesi niteliği, yalnızca ulusal düzeyde geliştirilen müdahalelerin yetersiz kalmasına neden olmaktadır. Bu durum, uluslararası işbirliği, veri paylaşımı ve kamu-özel sektör ortaklıklarının önemini artırmaktadır.
- **Erişim ve hesap verebilirlik alanındaki devam eden boşluklar:** Kaydedilen ilerlemelere rağmen, çok sayıda müdahale mekanizması hâlen pilot ölçekli, parçalı veya gönüllü uygulamalara dayanmaktadır. Kırsal bölgelerde yaşayan veya marjinalleştirilmiş topluluklara mensup mağdur-hayatta kalanlar, destek hizmetlerine erişimde önemli engellerle karşılaşmaktadır. Ayrıca platformların hesap verebilirliği çoğu zaman bağlayıcı yükümlülüklerden ziyade özdenetim mekanizmalarına dayanmaktadır.

1. MAĞDUR-HAYATTA KALANLARA YÖNELİK DESTEK VE HİZMET SUNUMUNDA DİJİTAL ARAÇLAR

Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Siber Suçların Önlenmesi Programı (Cybercrime Prevention against Women and Children Scheme, CCPWC) Hindistan

Kadınlara ve Çocuklara Yönelik Siber Suçların Önlenmesi Programı⁹² Hindistan Hükümeti tarafından geliştirilen ve Ulusal Siber Suç Bildirim Merkezi'nin kurulmasını hedefleyen bir girişimdir. Program; araştırma ve geliştirme faaliyetleri, eğitim, farkındalık artırma çalışmaları ve caydırıcı mekanizmalar aracılığıyla dijital şiddetin önlenmesini amaçlamaktadır. Girişim, kamuoyunun siber tehditler ve güvenli çevrim içi davranışlar konusunda bilinçlendirilmesini, aynı zamanda siber suçların bildirilmesine yönelik erişilebilir ve etkili mekanizmaların oluşturulmasını hedeflemektedir. Program ayrıca

kolluk kuvvetlerinin siber suç vakalarını etkin biçimde soruşturabilmeleri için kapasite geliştirme faaliyetleri yürütmekte ve faillerin hesap verebilirliğini güçlendirmeye yönelik hukuki düzenlemeleri desteklemektedir. Hindistan Hükümeti, programı Nirbhaya Fonu⁹³ kapsamında uygulamaya koymuştur.

Temel unsurlar

- **Okul temelli programlar:** Okul müfredatlarına siber suçlar ve dijital hijyen farkındalığına ilişkin içerikler entegre edilmiştir. Ayrıca web portalları ve mobil uygulamalar aracılığıyla, siber suç türleri ve çevrim içi ortamlarda güvenli kalma yöntemlerine ilişkin farkındalık kampanyaları yürütülmektedir.
- **Adalet sisteminin kapasitesinin güçlendirilmesi:** Uzun dönemli eğitim programları ve uzmanlaşmış kurslar aracılığıyla merkezi ve eyalet düzeyindeki kolluk kuvvetlerinin, savcılarının ve adli personelin tespit, soruşturma ve dijital adli bilişim konularındaki kapasitesi geliştirilmektedir.
- **Bildirim mekanizması:** Çevrim içi Siber Suç Bildirim Portalı, bildirilen vakalara ilişkin merkezi bir veri havuzu oluşturarak yıllık siber suç analiz raporlarının hazırlanmasına katkı sağlamaktadır.

Bloom, Birleşik Krallık

Bloom⁹⁴ KKYTDS mağdur-hayatta kalanlarını küresel ölçekte destekleyen Chayn tarafından geliştirilen çevrim içi bir platformdur. Bloom, çevrim içi istismarla başa çıkmaya yönelik destek, bilgi kaynakları ve rehberlik hizmetleri sunmaktadır. Platform, mağdur-hayatta kalanların KKYTDS'ye karşı hukuki ve teknik adımları güvenli biçimde atabilmelerine yardımcı olurken; ruh sağlığı desteği, danışmanlık hizmetleri ve diğer destek mekanizmalarına yönlendirme de sağlamaktadır.

Temel unsurlar

- **Mağdur-hayatta kalanlar için güvenli alan sunulması:** Platform üzerindeki tüm etkileşimler gizli ve güvenli biçimde yürütülmekte; böylece mağdur-hayatta kalanların bilgilerinin kamusal hale gelmesine ilişkin kaygı duymadan destek hizmetlerine erişebilmesi amaçlanmaktadır.

- **Travma bilgili yaklaşım:** Bloom, travmanın bireyler üzerindeki etkisini tanıyan ve buna duyarlı biçimde yanıt veren bir yaklaşım benimsemektedir. Destek süreçlerinde yargılayıcı olmayan ve güçlendirici bir dil kullanılmaktadır.
- **Dijital güvenlik kaynakları:** Platform; hesapların ve cihazların güvenli hale getirilmesi, gizlilik ayarlarının yönetilmesi ve çevrim içi varlıkların korunması konularında rehberlik sağlayarak mağdur-hayatta kalanların dijital kontrolü yeniden kazanmalarına destek olmaktadır.
- **Çevrim içi güvenlik planlaması desteği:** Bilgilendirme aracılığıyla mağdur-hayatta kalanların özneleşme kapasitelerini yeniden güçlendirmeyi hedeflemek; bilinçli karar alma süreçlerini desteklemektedir. Sunulan destek, güvenlik planlarının oluşturulmasını ve destek ağlarına erişimi kolaylaştırmaktadır.
- **Doğrudan hizmet sağlayıcılara yönlendirme:** Küresel ölçekte oluşturulan destek hizmetleri rehberi sayesinde mağdur-hayatta kalanlar, ihtiyaç duydukları anda uygun destek mekanizmalarına ve uzman hizmet sağlayıcılara erişebilmektedir.

Kore Cumhuriyeti Ulusal Dijital Cinsel Suçlara Müdahale Merkezi (Advocacy Center for Online Sexual Abuse Victims, ACOSAV)

Ulusal Dijital Cinsel Suçlara Müdahale Merkezi⁹⁵ Güney Kore’de dijital cinsel şiddet mağdur-hayatta kalanlarına 7/24 destek sunan uzmanlaşmış bir müdahale mekanizmasıdır. Merkez, Kore Kadın İnsan Hakları Enstitüsü (Korean Women’s Human Rights Institute) ile Cinsiyet Eşitliği ve Aile Bakanlığı işbirliği ile yürütülmektedir.

İlk olarak 2018 yılında kurulan merkez⁹⁶ 2025 yılında dijital cinsel suçlarla mücadelede merkezi ulusal kurum olarak resmen tanınmıştır. Merkez; mağdur odaklı, hak temelli ve teknoloji destekli müdahaleler aracılığıyla KKYTDŞ’nin bildirilmesini kolaylaştırmakta ve mağdur-hayatta kalanlara kapsamlı destek sunmaktadır. Uzman ekipler, danışmanlık hizmetleri sağlamak ve mağdur-hayatta kalanların

gerek gerçek gerekse deepfake içerikler dahil olmak üzere rıza dışı görüntülerin kaldırılması süreçlerinde desteklenmesine yardımcı olmaktadır. Yapay zekâ tabanlı araçlar, zararlı içeriklerin proaktif biçimde tespit edilmesi amacıyla kullanılmakta; bugüne kadar 3 milyondan fazla yasadışı içerik vakasının tespit edildiği bildirilmektedir.

Temel unsurlar

- **Tek kapı hizmet modeli:** Merkez; dijital cinsel şiddet mağdur-hayatta kalanlarına psikososyal destek, hukuki yönlendirme, tıbbi destek ve soruşturma süreçlerine erişim dahil olmak üzere kapsamlı hizmetler sunmaktadır.
- **Yapay zekâ destekli içerik tespiti ve kaldırılması:** Sistem, gerçek ve deepfake niteliğindeki rıza dışı görüntülerin çevrim içi dolaşımını izlemekte ve içeriklerin kaldırılmasına yönelik süreçleri desteklemektedir. Mağdur-hayatta kalanlara ayrıca ayrıntılı kaldırma raporları sunulmaktadır.
- **Yönlendirme mekanizmaları:** Kolluk kuvvetleri ile mağdur destek kuruluşları arasında koordinasyonu güçlendiren ulusal bir yönlendirme portalı işletilmektedir.

Pirth.org, Danimarka ve ABD

[Pirth.org](https://pirth.org), siber zorbalık, kişisel bilgilerin ifşası (doxing), çevrim içi sömürü, taciz ve görsel odaklı cinsel taciz dahil olmak üzere dijital şiddet biçimlerine maruz bırakılan bireyleri yerel destek hizmetleriyle buluşturan küresel bir çevrim içi kaynak platformudur. Platform, kullanıcıların bulunduğu ülke ve ihtiyaçları doğrultusunda kişiselleştirilmiş rehberlik sunmakta; hukuki seçenekler, gizlilik kontrolleri ve dijital güvenlik önlemleri konusunda yönlendirme sağlamaktadır. Mağdur-hayatta kalanlar, platformun kapsamlı ve mağdur odaklı tasarımının, parçalı destek hizmetleri arasında yön bulma yükünü azaltmasını özellikle önemli bir unsur olarak değerlendirmektedir. Platform hâlihazırda Afrika, Asya, Avrupa, Latin Amerika, Kuzey Amerika ve Okyanusya’da 50’den fazla ülkede hizmet sunmaktadır.

Temel unsurlar

- **Kişiselleştirilmiş kaynak yönlendirmesi:** Platform, mağdur-hayatta kalanları bulundukları ülkeye ve maruz bırakıldıkları istismar biçimine göre uygun hukuki bilgilere, destek hatlarına ve dijital güvenlik araçlarına yönlendirmektedir.
- **Kapsamlı müdahale alanı:** Platform; rıza dışı mahrem görüntü paylaşımı, cinsel şantaj, grooming (çocuğa yönelik dijital tuzak) ve diğer bağlantılı çevrim içi cinsel sömürü biçimleri dahil olmak üzere çok çeşitli dijital zarar alanlarını kapsamaktadır.
- **Mağdur-hayatta kalan odaklı tasarım:** Gizlilik, güvenlik ve erişilebilirlik ilkeleri merkeze alınmakta; rehberlik materyalleri farklı dil ve formatlarda sunulurken çeşitli kullanıcı gruplarının ihtiyaçlarına yanıt verilmektedir.
- **Küresel erişim:** 50'den fazla ülkedeki doğrulanmış hizmet sağlayıcılar ve ortak kuruluşlardan oluşan veri tabanı, mağdur-hayatta kalanların bulundukları yargı alanından bağımsız olarak destek hizmetlerine erişimini kolaylaştırmaktadır.
- **Değerlendirme bulguları:** Kaynakların tek bir platform altında bir araya getirilmesi, ortaya çıkabilecek yeniden travma yaşama riskini azaltmaktadır. Düzenli güncellemeler ise bilgilerin güncel tutulmasına ve ortaya çıkan yeni tehdit biçimlerine uyum sağlanmasına katkı sunmaktadır.

Güvenlik Ağı Projesi (Safety Net Project, NNEDV) – Aile İçi Şiddeti Sonlandırma Ulusal Ağı, Amerika Birleşik Devletleri

Güvenlik Ağı Projesi,⁹⁷ Aile İçi Şiddeti Sonlandırma Ulusal Ağı⁹⁸ tarafından yürütülen bir girişimdir. Proje, aile içi şiddet ve cinsel şiddet mağdur-hayatta kalanlarının teknolojiyle bağlantılı istismar riskleriyle başa çıkmalarına destek olmayı amaçlamaktadır. Girişim; olayların belgelenmesi, dijital kanıtların toplanması ve istismar vakalarının platformlara ya da yetkili kurumlara bildirilmesine yönelik rehberlik sağlamaktadır. Aynı zamanda hizmet sağlayıcılar ve

savunucular için kapasite geliştirme faaliyetleri yürüterek, mağdur-hayatta kalanların dijital güvenliklerini güçlendirmelerine ve çevrim içi alanlarda haklarını kullanabilmelerine destek olmaktadır.

Temel unsurlar

- **Belgeleme desteği:** Proje, mağdur-hayatta kalanlara çevrim içi istismar, taciz ve sömürüye ilişkin kanıtların güvenli biçimde toplanması ve saklanması konusunda adım adım rehberlik sunmaktadır.
- **Bildirim desteği:** Mağdur-hayatta kalanların dijital platformlara, kolluk kuvvetlerine ve düzenleyici kurumlara yönelik bildirim süreçlerini yönetmelerine yardımcı olmaktadır.
- **Savunucular için eğitim:** Ön saflarda çalışan hizmet sağlayıcılarının teknoloji aracılığıyla gerçekleştirilen istismar biçimlerinin tanıma, önleme ve bu vakalara etkili biçimde müdahale etme kapasitesinin geliştirilmesi hedeflenmektedir.
- **Teknoloji güvenliği kaynakları:** Kapsamlı kaynak kütüphanesi, farklı dijital platformlar ve cihazlar için mağdur odaklı güvenlik ve gizlilik rehberlerini bir araya getirmektedir.

2. ÖZEL DESTEK HATLARI

Siber Taciz Destek Hattı, Pakistan

Siber Taciz Destek Hattı,⁹⁹ ilk olarak 2016 yılında Dijital Haklar Vakfı tarafından kurulmuştur. Pakistan'daki çevrim içi taciz ve dijital şiddet mağdur-hayatta kalanlarına yönelik ilk ücretsiz ve uzmanlaşmış destek hattı olma niteliğini taşımaktadır. Destek hattı; dijital ortamlarda tacize maruz kalan bireylere ücretsiz, güvenli ve gizli destek hizmetleri sunmaktadır. Bu hizmetler arasında hukuki danışmanlık, dijital güvenlik desteği, psikososyal danışmanlık ve ilgili destek mekanizmalarına yönlendirme yer almaktadır. Girişim ayrıca çevrim içi şiddetten orantısız biçimde etkilenen azınlık toplulukları ve diğer marjinalleştirilmiş gruplara erişimi güçlendirmeye özel önem vermektedir.

Temel unsurlar

- **Çok kanallı erişim:** Telefon, e-posta ve sosyal medya gibi farklı iletişim kanallarının kullanılması, yardım hattının geniş ve çeşitli kullanıcı grupları için erişilebilir olmasını sağlamaktadır.
- **Kesişimsel yaklaşım:** Çok dilli destek hizmetleri, çevrim içi şiddete daha yoğun biçimde maruz kalan azınlık topluluklarının ihtiyaçlarına yanıt vermeyi amaçlamaktadır.
- **Gizli destek ve yönlendirme hizmetleri:** Mağdur-hayatta kalanlara güvenli ve gizli danışmanlık sağlanmakta; aynı zamanda uygun destek hizmetlerine yönlendirme yapılmaktadır.
- **Güvenli alan yaklaşımı:** Destek hattı, mağdur-hayatta kalanların deneyimlerini yargılanma korkusu olmaksızın paylaşabilecekleri güvenli bir ortam sunmaktadır.

Speak Up Destek Hattı, Mısır

Speak Up Destek Hattı¹⁰⁰ çevrim içi şantaj, taciz ve KKYTDS'nin diğer biçimlerine maruz kalan bireylere yönelik destek sağlayan Mısır merkezli feminist bir girişimdir. Girişim; psikososyal destek, hukuki yardım ve dijital güvenlik önlemlerini bir araya getirerek çevrim içi istismarın hem kısa vadeli etkilerine hem de uzun vadeli sonuçlarına müdahale etmeyi amaçlamaktadır.

Temel unsurlar

- **Adalet erişim desteği:** Hukuki rehberlik ve güvenilir hukuk uzmanlarına yönlendirme mekanizmaları, mağdur-hayatta kalanların adalet arayışını desteklemektedir.
- **Ruh sağlığı desteği:** Eğitimli psikologlar aracılığıyla gizlilik ilkeleri temelinde psikososyal destek hizmetleri sağlanmaktadır.
- **İçerik kaldırma desteği:** Destek hattı, büyük sosyal medya platformlarında zararlı içeriklerin kaldırılması süreçlerine destek olmakta ve içeriklerin tamamen kaldırıldığından emin olmak amacıyla takip mekanizmaları yürütmektedir.

Mağdur-hayatta kalan odaklı yaklaşım:

Feminist ve travma bilgili yaklaşım, mağdur-hayatta kalanların özerkliğini, mahremiyetini ve insan onurunu merkeze almaktadır.

Siber Sivil Haklar Girişimi, ABD

Siber Sivil Haklar Girişimi¹⁰¹ rıza dışı mahrem görüntü paylaşımı, dijital cinsel şantaj ve diğer görüntü temelli istismar biçimleriyle mücadeleyle odaklanan ABD merkezli kâr amacı gütmeyen bir kuruluştur. Kuruluş, mağdur-hayatta kalanlara yönelik kriz destek hattı işletmekte; güvenlik planlaması, hukuki rehberlik ve destek kaynakları sunmaktadır. Aynı zamanda, mağdur-hayatta kalanların korunmasına yönelik yasal çerçevelerin güçlendirilmesi amacıyla politika savunuculuğu faaliyetleri yürütmektedir. Mağdur odaklı yaklaşımı, eyalet ve federal düzeyde mevzuat reformlarının geliştirilmesine katkı sağlamış; hazırlanan kaynaklar küresel ölçekte erişilebilir hale getirilmiştir.

Temel unsurlar

- **Kriz destek hattı:** Girişim, rıza dışı mahrem görüntü paylaşımı ve bağlantılı dijital istismar biçimlerine maruz kalan bireylere gizli destek, güvenlik planlaması ve duygusal destek hizmetleri sunmaktadır.
- **Hukuki kaynak havuzu:** Eyalet bazında ilgili mevzuat, hukuki başvuru yolları ve bildirim mekanizmalarına ilişkin rehberlik sağlamaktadır.
- **Politika savunuculuğu:** Kuruluş, birçok eyalette rıza dışı mahrem görüntü paylaşımını suç sayan mevzuatın hazırlanmasına ve yaygınlaştırılmasına katkıda bulunmuştur.
- **Kamuoyu eğitimi:** Kapsamlı bilgi kaynakları ve eğitim materyalleri aracılığıyla görüntü temelli istismar konusunda farkındalık yaratmakta ve mağdur-hayatta kalanlara yönelik destek stratejilerini görünür kılmaktadır.

Netsafe, Yeni Zelanda

Netsafe, Yeni Zelanda'nın Zararlı Dijital İletişim Yasası kapsamında resmî olarak yetkilendirilmiş "onaylı kurumu"dur. Kuruluş, Yeni Zelanda Adalet Bakanlığı tarafından zararlı dijital iletişimlere ilişkin şikâyetleri almak ve soruşturmak üzere görevlendirilmiştir. Netsafe, vakaları mümkün olduğunca mahkeme sürecine taşımadan çözmeyi amaçlamakta; çevrim içi güvenlik konusunda eğitim, rehberlik ve politika desteği sağlamaktadır. Kuruluşun yaklaşımı, pratik ve hızlı çözümler geliştirmeye odaklanmakta; zararlı davranışların durdurulmasını ve istismar içeriklerinin gerekmediği sürece mahkeme süreçlerine başvurmadan hızlı biçimde kaldırılmasını hedeflemektedir.

Temel unsurlar

- **Şikâyet çözüm mekanizması:** Netsafe, zararlı dijital iletişim vakalarını incelemekte ve danışmanlık, müzakere, arabuluculuk ve ikna yöntemleri aracılığıyla çözüm üretmeye çalışmaktadır.
- **Mahkemeye yönlendirme desteği:** Çözüm sağlanamayan durumlarda, mağdur-hayatta kalanların Bölge Mahkemesine başvuru süreçlerine destek sunulmakta; mahkeme gerekli durumlarda zararlı içeriğin kaldırılması veya erişimin engellenmesi yönünde karar verebilmektedir.
- **İşbirliği mekanizmaları:** Yerel ve uluslararası hizmet sağlayıcılarla geliştirilen güçlü işbirlikleri, içerik kaldırma süreçlerinin etkinliğini artırmakta ve uygulama kapasitesini güçlendirmektedir.
- **Eğitim ve politika rehberliği:** Güvenli çevrim içi davranışlara ilişkin kamuoyu rehberleri ve eğitim kaynakları aracılığıyla dijital güvenlik alanında önleme çalışmalarına ve kültürel dönüşüme katkı sunulmaktadır.

3. KOLLUK KUVVETLERİ VE ADALETE ERİŞİM

KKYTDŞ'nin Ele Alınmasına İlişkin Rehberlik – Üst Düzey Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Polis ve Kolluk Oluşumu (High-Level Network on Gender-Responsive Policing), Küresel

Üst Düzey Toplumsal Cinsiyete Duyarlı Polis ve Kolluk oluşumu Haziran 2024'te gerçekleştirilen Dördüncü Birleşmiş Milletler Polis Şefleri Zirvesi sırasında kurulmuştur. Oluşum, kurumların güçlendirilmesi, cinsel ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddetin önlenmesi ve bu vakalara müdahale edilmesi ile faillerin hesap verebilirliğinin sağlanması amacıyla toplumsal cinsiyete duyarlı polislik uygulamalarının geliştirilmesine yönelik üye devletlerin güçlü taahhüdünü ortaya koymaktadır.

Şili, Hollanda ve Senegal eş başkanlığında faaliyet gösteren oluşum, Kasım 2025 itibarıyla 21 üye devleti kapsamaktadır. Fransa, KKYTDŞ'nin ele alınmasına yönelik ortak eylemlerin geliştirilmesinde üye devletlere liderlik etmektedir. UN Women, oluşumun sekreteryaya görevini yürütmekte; Birleşmiş Milletler Uyuşturucu ve Suç Ofisi (UNODC, United Nations Office on Drugs and Crime) ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP, United Nations Development Programme) ile birlikte polis teşkilatlarına yönelik önleme ve müdahale rehberleri geliştirmektedir.¹⁰²

Temel unsurlar

- **Güçlendirilmiş kurumsal müdahale:** Küresel rehber, polis teşkilatlarının KKYTDŞ'nin niteliğini ve etkilerini daha kapsamlı biçimde anlamasını desteklemekte; kapasite geliştirme, önleme çalışmaları ve çok paydaşlı iş birliği mekanizmalarına ilişkin umut verici uygulama örnekleri sunmaktadır.
- **Mağdur odaklı bildirim mekanizmaları:** Rehber, travma bilgisine dayalı ve mağdur-hayatta kalan odaklı bildirim süreçlerini teşvik etmekte; tüm kadın ve kız çocuklarının ihtiyaçlarını dikkate alan erişilebilir başvuru mekanizmalarını öne çıkarmaktadır.

Kadın ve Çocukları Siber Suçlardan Koruma Birimi (Anti-Cybercrime Group, Women and Children Cybercrime Protection Unit, ACG-WCCPU), Filipinler

Kadın ve Çocukları Siber Suçlardan Koruma Birimi¹⁰³ Filipinler Polisi Siber Suçlarla Mücadele Grubu bünyesinde faaliyet gösteren uzmanlaşmış bir kolluk birimidir. Birim, KKYTDŞ vakalarını soruşturmak ve bunlara müdahale etmek amacıyla kurulmuştur. Birimin çalışmaları; kadınların ve çocukların çevrim içi cinsel sömürüsü, çevrim içi ısrarlı takip, dijital cinsel şantaj, rıza dışı mahrem görüntü paylaşımı ile çocuğa yönelik dijital tuzak ve kandırma (grooming, luring) vakalarına odaklanmaktadır. Kurum, faillerin tespit edilmesi ve mağdur-hayatta kalanların korunması amacıyla sivil toplum kuruluşları ve teknoloji platformlarıyla yakın iş birliği içinde çalışmaktadır.

Temel unsurlar

- **Destek hizmetlerine erişim:** Birim, mağdur-hayatta kalanların psikososyal destek de dahil olmak üzere uygun hizmetlere erişimini desteklemektedir.
- **Kapasite geliştirme:** Kurum içi eğitimler ve uzmanlaşmış beceri geliştirme faaliyetleri, kolluk personelinin KKYTDŞ vakalarına travma bilgisine dayalı yaklaşımlarla müdahale etmesine katkı sağlamaktadır.
- **Bildirim ve dava süreçlerine destek:** Birim, mağdur-hayatta kalanların ilgili mevzuat kapsamında şikâyet ve dava süreçlerini yürütmelerine yardımcı olmaktadır.
- **Farkındalık artırma faaliyetleri:** KKYTDŞ'nin farklı biçimlerine ilişkin kamuoyu farkındalığını artırmaya yönelik kampanyalar ve bilgilendirme çalışmaları yürütülmektedir.

Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet Görev Gücü – Ulusal Şiddet ve Kamu Güvenliği Merkezi (Violence Against Women and Girls Taskforce, National Centre for Violence and Public Protection), Birleşik Krallık

Kadınlara ve Kız Çocuklarına Yönelik Şiddet Görev Gücü, Ulusal Şiddet ve Kamu Güvenliği Merkezi tarafından 2021 yılında, KKYŞ'ye karşı koordineli bir kolluk müdahalesini güçlendirmek amacıyla kurulmuştur. Görev Gücü, KKYTDŞ ve çevrim içi istismar biçimlerine odaklanan çok sayıda girişim geliştirmiştir.¹⁰⁴

Key elements

- **Uyarlanmış hizmetler:** Görev Gücü, bildirim süreçlerindeki engelleri azaltmak amacıyla; deepfake içerikler, görsel odaklı cinsel taciz, çevrim içi ısrarlı takip ve cinsel taciz dahil olmak üzere KKYTDŞ vakalarına yönelik yeni ulusal çevrim içi bildirim ve danışmanlık hizmetleri geliştirmiştir.
- **Eğitim ve kapasite geliştirme:** Polis Koleji tarafından ön saflarda görev yapan kolluk personeline yönelik dijital soruşturma yöntemleri ve araçları üzerine bir e-öğrenme müfredatı hazırlanmıştır. Müfredat, teknoloji aracılığıyla gerçekleştirilen istismar ve ısrarlı takip vakalarının soruşturulmasına ilişkin özel modüller içermektedir.
- **İş birliği çerçevesi:** KKYŞ ile Tecavüz ve Ağır Cinsel Suçlar Görev Gücü kapsamında oluşturulan teknoloji çalışma grubu; Birleşik Krallık İçişleri Bakanlığı, Kraliyet Savcılık Hizmetleri, Polis Dijital Hizmeti ve diğer kolluk kurumları arasında koordinasyonu güçlendirmektedir. Çalışma grubu aynı zamanda polis teşkilatları ile teknoloji sağlayıcıları arasında iş birliği platformu işlevi görmektedir.

Siber Taciz Mağdurları için Dijital Platform, Fransa

Fransa İçişleri Bakanlığı tarafından işletilen dijital platform, çevrim içi taciz mağdur-hayatta kalanlarına 7 gün 24 saat destek sunmakta¹⁰⁵ ve bu kişilerin özel eğitim almış kolluk personeliyle çevrim içi olarak iletişim kurabilmesine olanak sağlamaktadır. Platform; nefret söylemi ve hakaret, bilgisayar korsanlığı, kişisel bilgilerin ifşası, rıza dışı mahrem görüntü paylaşımı ve dijital aile içi şiddet dahil olmak üzere KKYTDŞ'nin farklı biçimlerine maruz bırakılan bireylere destek sunmakta, hukuki süreçlerine yardımcı olmaktadır.

Temel unsurlar

- **Bildirim ve yönlendirme desteği:** Mağdur-hayatta kalanlar, polis personelinden şikâyet süreçlerine ilişkin destek alabilmekte; ardından uygun hukuki hizmetlere, yerel mağdur destek kuruluşlarına, psikologlara ve hukuk danışma merkezlerine yönlendirilmektedir.
- **7/24 erişilebilir hizmet:** Platform ücretsiz olarak sunulmakta; bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlar üzerinden günün her saatinde erişilebilmektedir. Hizmetler yalnızca mağdur-hayatta kalanlara değil, aynı zamanda tanıklara, yakınlara ve ilgili profesyonellere de açıktır.
- **Uzmanlaşmış personel:** Yaklaşık 50 polis memuru ve jandarma personeli, mağdur-hayatta kalanlara vakalarının niteliğine uygun prosedürler konusunda destek sunmak üzere özel eğitim almıştır.

Mauritius Siber Suçlar Çevrim içi Bildirim Sistemi (Mauritius Cybercrime Online Reporting System, MAUCORS)

Mauritius Siber Suçlar Çevrim içi Bildirim Sistemi¹⁰⁶ kamuoyunun siber suç vakalarını güvenli biçimde bildirebilmesini sağlamak amacıyla oluşturulan ulusal bir çevrim içi bildirim mekanizmasıdır. Sistem aynı zamanda, özellikle sosyal medya ortamlarında yaygın olarak karşılaşılan siber suç türlerinin tanınması ve önlenmesine yönelik rehberlik sunmaktadır.

Temel unsurlar

- **Koordineli çok sektörlü yaklaşım:** Sistem; Bilgi Teknolojileri, İletişim ve İnovasyon Bakanlığı, Mauritius Bilgisayar Acil Durum Müdahale Ekibi, Başsavcılık, Siber Suçlar Birimi, Bilgi ve İletişim Teknolojileri Kurumu ve Veri Koruma Ofisi dahil olmak üzere çok sayıda kurumun işbirliği ile geliştirilmiştir.
- **Dijital güvenlik farkındalığı:** Platform, farklı dijital şiddet ve siber suç biçimlerine ilişkin eğitim materyalleri sunmakta; sosyal medya kullanımında korunma yöntemleri ve önleyici güvenlik uygulamalarına ilişkin somut öneriler paylaşmaktadır.

4. BİLDİRİM MEKANİZMALARI, PLATFORM HESAP VEREBİLİRLİĞİ VE DOĞRULAMA

Instagram Bildirim Mekanizması, Küresel

Instagram, KKYTDŞ mağdur-hayatta kalanlarını desteklemek amacıyla kapsamlı bildirim ve güvenlik araçları geliştirmiştir. Bu araçlar; kullanıcıların çevrim içi taciz, zorbalık ve mahrem görüntüye dayalı istismar gibi içerikleri bildirmesine, zararlı hesapları engellemesine veya kısıtlamasına ve güvenlik kaynaklarına erişmesine olanak tanımaktadır. Platform, daha güvenli bir dijital ortam oluşturmak amacıyla kullanıcı gizliliğini, destek mekanizmalarına erişilebilirliği ve etkili içerik denetimini önceliklendirmektedir.

Temel unsurlar

- **Çevrim içi bildirim mekanizması:** Kullanıcılar; gönderiler, yorumlar, hikâyeler, özel mesajlar ve hesaplar dahil olmak üzere farklı içerik türlerini taciz, zorbalık ve görsel odaklı cinsel taciz gerekçeleriyle bildirebilmektedir.
- **Gizlilik koruması:** Anonim bildirim seçenekleri, mağdur-hayatta kalanların kimliklerinin korunmasına katkı sağlamaktadır.
- **Destek kaynaklarına erişim:** Platformun Güvenlik Merkezi; kişisel güvenlik, hukuki haklar ve duygusal destek konularında bilgi sunmakta;

kullanıcıları istismarı bildirme süreçleri ve gizlilik ayarlarını güçlendirme yöntemleri hakkında yönlendirmektedir.

YouTube İhbar Sistemi, Küresel

YouTube ihbar sistemi¹⁰⁷platformun Topluluk Kuralları ve bildirim mekanizmalarının temel bileşenlerinden biridir. Sistem; kullanıcıların nefret söylemi, cinsel taciz, tehdit, cinsel içerik, gizlilik ihlalleri ve diğer zararlı davranışlar dahil olmak üzere politika ihlali içeren içerikleri (videolar, yorumlar, canlı sohbetler, kanallar ve oynatma listeleri) bildirmesine olanak tanımaktadır. Bildirimler, otomatik tespit sistemleri ile insan moderatörlerin birlikte çalıştığı hibrit bir model aracılığıyla değerlendirilmekte; bu yaklaşım, zararlı içeriklerin daha hızlı ve etkili biçimde tespit edilmesini ve kaldırılmasını desteklemektedir. Platform ayrıca, özellikle KKYTDS vakalarında, hükümetler ve sivil toplum kuruluşlarıyla¹⁰⁸ işbirliği içinde çalışmaktadır.

Temel unsurlar

- **Yapılandırılmış bildirim sistemi:** Sistem; kullanıcı dostu bildirim menüleri, yapay zekâ destekli içerik tespit araçları ve tekrar eden ihlallere yönelik üç aşamalı yaptırım politikası içermektedir.
- **Bildirim süreçlerinde şeffaflık:** Kullanıcılara bildirimlerinin durumu hakkında bilgi sağlanmakta; politika ihlali gerçekleştiren içerik üreticilerine ise içerik kaldırma veya yaptırım kararları konusunda bildirim yapılmakta ve itiraz hakkı tanınmaktadır.
- **Proaktif güvenlik araçları:** Kanal sahiplerine yönelik güvenlik araçları arasında yorum filtreleri, engellenen kelime listeleri ve taciz edici kullanıcıları gizleme ya da yasaklama seçenekleri bulunmaktadır. Acil risk veya ciddi tehdit içeren durumlarda, Youtube ekipleri kolluk kuvvetleri veya kriz müdahale mekanizmalarıyla işbirliği yapabilmektedir.

Rappler Dezenformasyon ve Yanlış Bilgi Hizmetleri, Filipinler

Rappler, 2012 yılında kurulmuş Filipinler merkezli bir dijital haber platformudur. Araştırmacı gazetecilik, açıklayıcı habercilik ve yurttaş katılımı alanlarında faaliyet gösteren platform; kamu gücünün denetlenmesi, yolsuzlukların izlenmesi ve demokratik yönetim süreçlerinin incelenmesine odaklanmaktadır. Kuruluş, gazeteciliği teknoloji ve topluluk temelli katılım mekanizmalarıyla bir araya getirerek dijital bilgi ekosisteminde hesap verebilirliği güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Rappler, özellikle dezenformasyon ve yanlış bilgiyle mücadele alanındaki hizmetleriyle öne çıkmaktadır.

Temel unsurlar

- **Doğrulama mekanizmaları:** Rappler IQ birimi, kamusal alanda dolaşıma giren yanlış veya yanıltıcı iddiaları izlemekte; bu iddiaları birincil kaynaklar aracılığıyla doğrulamakta ve düzeltici içerikler yayımlamaktadır.
- **Dezenformasyon ağlarının izlenmesi:** Platform, sahte hesapların tespiti ve yanlış anlatıların yayılma biçimlerinin incelenmesi amacıyla veri analitiği, sosyal medya izleme araçları ve araştırma yöntemlerinden yararlanmaktadır.
- **Medya okuryazarlığı ve kamu farkındalığı:** Rappler; doğrulama videoları, metodoloji açıklamaları, web seminerleri ve sosyal medya toplulukları aracılığıyla medya ve bilgi okuryazarlığını güçlendirmeye yönelik çalışmalar yürütmektedir.
- **Teknoloji ve araştırma entegrasyonu:** Kuruluş, dezenformasyonun nasıl yayıldığını, hangi aktörler tarafından üretildiğini ve hangi ağlar aracılığıyla dolaşıma sokulduğunu analiz etmek amacıyla teknoloji, veri ve araştırmayı çalışmalarına entegre etmektedir.

Meta'nın Kadın Güvenliği Çalışmaları

Facebook, Instagram ve WhatsApp gibi sosyal medya platformlarının ana şirketi olan Meta, kadınların interneti ve dijital platformları güvenli biçimde kullanabildiklerinde, bu mecraların kadınların güçlenmesi açısından taşıdığı potansiyeli kabul ettiğini belirtmektedir. Bu kapsamda Meta, politika, araç ve kaynak geliştirme süreçlerine rehberlik etmek amacıyla Küresel Kadın Güvenliği Uzman Grubu'nu¹⁰⁹ oluşturmuştur.

Temel unsurlar

- **Kadın güvenliğine yönelik beş temel yaklaşım:** Meta'nın kadın güvenliği yaklaşımı beş temel bileşene dayanmaktadır: Topluluk standartları ve diğer güvenlik politikaları, kullanıcıların çevrim içi ortamda kendilerini korumalarına yardımcı olan araçlar, tehditlere karşı korunmaya yönelik adım adım rehberlik sunan sanal yardım merkezi dahil destek hizmetleri, Küresel Kadın Güvenliği Uzman Danışmanları gibi ortaklık mekanizmaları ve politika, araç ve kaynakların geliştirilmesine yönelik kullanıcı geri bildirimlerinin toplanması.
- **Çok sektörlü uzman katılımı:** Meta'nın Kadın Güvenliği Uzman Danışmanları; akademisyenler, sivil toplum kuruluşları, insan hakları savunucuları, çok taraflı kuruluş temsilcileri ve politika yapıcılardan oluşan geniş bir paydaş grubunu kapsamaktadır.

SONUÇ

Bu bölüm, KKYTDS'ye müdahale etmek amacıyla geliştirilen mekanizmaların giderek çeşitlendiğini göstermektedir. Mağdur-hayatta kalanlara yönelik destek hizmetleri ve yardım hatlarından uzmanlaşmış kolluk birimlerine ve çevrim içi bildirim araçlarına kadar uzanan bu girişimler, dijital şiddetle mücadelede önemli ilerlemelere işaret etmektedir. Bununla birlikte, yapısal boşluklar hâlâ mevcuttur:

1. **Erişim ve kapsayıcılık önündeki engeller:** Birçok mekanizma; internet erişimine, dijital okuryazarlığa ve baskın dilde yeterliliğe dayanmakta, bu durum ise kırsal topluluklar, marjinalleştirilmiş gruplar ve sınırlı bağlantı imkânına sahip bireyler açısından önemli dışlayıcı etkiler yaratmaktadır.
2. **Mağdur-hayatta kalan odaklı uygulamaların sınırlılığı:** Hizmetlerin önemli bir bölümü travma bilgisine dayalı yaklaşımlar konusunda yeterli eğitim ve kaynak kapasitesine sahip değildir. Bu durum, mağdur-hayatta kalanların güvenliği, mahremiyeti, özerkliği ve insan onurunun yeterince korunamaması riskini beraberinde getirmektedir.
3. **Parçalı müdahale sistemleri:** Kolluk kuvvetleri, adalet mekanizmaları, sağlık hizmetleri ve sivil toplum kuruluşları arasındaki koordinasyon eksikliği; yönlendirme süreçlerinde tutarsızlıklara, gecikmelere ve koruma mekanizmalarında boşluklara yol açmaktadır.
4. **Platform hesap verebilirliğinde eşitsizlik:** Dijital platformların bildirim ve içerik kaldırma mekanizmaları; etkinlik, şeffaflık ve müdahale hızları bakımından önemli farklılıklar göstermekte, denetim açısından yetersiz kalmaktadır.

5. Yetkililere duyulan güven eksikliği: Mağdur hayatta kalanlar; misilleme korkusu, damgalanma riski veya adalet sistemlerinin etkili müdahale kapasitesine yönelik güvensizlik nedeniyle çoğu zaman bildirimde bulunmaktan kaçınmaktadır.

6. Yetersiz sınır ötesi işbirliği: KKYTDŞ'nin ulusötesi niteliğine rağmen mevcut hukuki ve operasyonel çerçeveler, sınır aşan dijital şiddet vakalarına etkili biçimde yanıt vermekte yetersiz kalmakta; bu durum birçok vakanın çözümsüz kalmasına neden olmaktadır.

7. Politika ve düzenlemelerin etkisine ilişkin sınırlı kanıt: Son yıllarda çok sayıda politika ve düzenleme yürürlüğe girmiş olsa da, bu müdahalelerin etkisini ve etkinliğini değerlendiren sistematik izleme ve değerlendirme çalışmalarının hâlen yetersiz olduğu görülmektedir.

Photo: UN Women/Ploy Phutpheng

5

**İLERİYE DÖNÜK
ADIMLAR**

Foto: UN Women/Ploy Phutpheng

Bu Derlemede yer verilen uygulamalar ve eğilimler KKYTDŞ'nin, küresel, bölgesel ve ulusal düzeylerde giderek daha görünür ve öncelikli bir mesele haline geldiğini göstermektedir. Bununla birlikte, kaydedilen ilerleme hâlen eşitsiz, parçalı ve çoğu durumda reaktif niteliktedir. Hukuki ve politik gelişmeler, önleme girişimleri ve müdahale mekanizmaları önemli bir temel oluşturmuş olsa da; tanımlar, uygulama kapasitesi, önleme, kapsayıcılık, kurumlar arası koordinasyon ve hesap verebilirlik alanlarında ciddi boşluklar varlığını sürdürmektedir. Bu boşlukların giderilmesi ve hızla dönüşen dijital ortama etkili biçimde uyum sağlanabilmesi için, kolektif eylemlerin sürdürülebilir, hedef odaklı ve mağdur-hayatta kalanların deneyimleri ile gelişen kanıt temeline dayalı olması gerekmektedir.

Aşağıdaki öneriler, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin raporunda¹¹⁰ yer alan bulgulara dayanmakta ve edinilen dersler doğrultusunda ulusal uygulamaların güçlendirilmesine yönelik çok taraflı eylem alanlarını ortaya koymaktadır:

1. Uyumlaştırılmış küresel tanım ve standartların benimsenmesi

KKYTDŞ'ye ilişkin evrensel olarak kabul edilmiş ortak bir tanımın bulunmaması, parçalı yorumlara ve koruma mekanizmalarında tutarsızlıklara yol açmaktadır. Açık, kapsayıcı ve mağdur-hayatta

kalan odaklı bir tanım üzerinde uzlaşa sağlanması; parçalanmayı azaltacak, işbirliğini güçlendirecek ve izleme ile hesap verebilirlik için ortak bir temel oluşturacaktır. Bu standartlar, farklı bölge ve ülkelerde ortaya çıkan zarar biçimlerini ve bağlamsal farklılıkları dikkate alacak şekilde ulusal hukuk ve politika çerçevelerine uyarlanmalıdır.

2. Hukuki ve politika çerçevelerinin etkili biçimde uygulanması

Birçok küresel ve bölgesel taahhüt, uygulamaya geçirilmemiş veya yalnızca normatif düzeyde

kalmıştır. Ulusal mevzuat; çevrim içi ve çevrim dışı şiddetin tüm boyutlarını kapsayan, toplumsal cinsiyete duyarlı ve uygulama, koruma ve önleme için yeterli kaynaklarla desteklenen kapsamlı çerçeveler oluşturmaktadır.

3. Teknoloji şirketlerinin hesap verebilirliğinin güçlendirilmesi

Dijital platformlar, çevrim içi alanların şekillendirilmesinde merkezi bir rol üstlenmeye devam ederken, çoğu durumda sınırlı bağlayıcı yükümlülüklerle tabidir. Bu nedenle; uygulanabilir "tasarım aşamasında güvenlik" standartları, zorunlu şeffaflık raporlaması ve bağımsız denetim mekanizmaları geliştirilmelidir. Hesap verebilirlik çerçeveleri; platform tasarımı, içerik moderasyonu ve iş modellerinde mağdur-hayatta kalan güvenliğinin merkeze alınmasını teşvik etmeli ve yükümlülüklerle uyulması halinde açık yaptırımlar öngörmelidir.

4. Önleme stratejilerinin güçlendirilmesi

Önleme çalışmaları, hukuki düzenlemeler ve müdahale mekanizmalarına kıyasla hâlen yetersiz kalmaktadır. Hükümetler, sivil toplum kuruluşları ve teknoloji şirketleri; bir taraftan toplumsal cinsiyet eşitsizliği, zararlı normlar ve güç dengesizlikleri gibi dijital istismarın temel nedenlerini hedef alan uzun vadeli stratejilere yatırım yaparken, diğer taraftan işe yarayan çevrim dışı KKYŞ önleme mekanizmalarını uygulamaya koymalıdır. Öncelikli alanlar arasında, toplumsal cinsiyet eşitliğini merkezine alan dönüştürücü eğitim programları, gençler ve etkilenen gruplarla birlikte geliştirilen farkındalık kampanyaları, dijital okuryazarlık ve çevrim içi güvenlik becerilerinin güçlendirilmesi, teknoloji geliştirme süreçlerine "tasarım aşamasında güvenlik" yaklaşımının entegre edilmesi yer almaktadır. Önleme girişimleri yalnızca dijital bağlantısı yüksek nüfuslara değil; kırsal topluluklara, marjinalleştirilmiş gruplara ve internet erişimi sınırlı bireylere de ulaşmalıdır.

5. Mağdur-hayatta kalan odaklı ve travma bilgisine dayalı müdahalelerin sağlanması

Müdahale mekanizmaları; mağdur-hayatta kalanların haklarını, insan onurunu ve özerkliğini güvence altına almalıdır. Hükümetler, sivil toplum

kuruluşları ve hizmet sağlayıcılar; hizmetlerin erişilebilir, gizli, güvenli ve kültürel açıdan uygun olmasını sağlamalıdır. Polis, yargı sistemi, sağlık hizmetleri, psikososyal destek mekanizmaları ve dijital güvenlik hizmetleri arasında etkili sevk mekanizmalarının kurulması kritik önem taşımaktadır. Ayrıca mağdur-hayatta kalanların; politika, program ve platform araçlarının tasarlanmasına anlamlı biçimde katılımı sağlanmalıdır. Devletler aynı zamanda, çevrim içi şiddetin çevrim dışı şiddete dönüşme riskini tespit etmeye yönelik erken uyarı göstergeleri ve müdahale sistemleri geliştirmelidir.

6. Uygulama kapasitesine yatırım yapılması ve sivil toplumun desteklenmesi

Etkili uygulama kapasitesi olmaksızın yasa ve politikaların somut etkisi sınırlı kalmaktadır. Kolluk kuvvetleri, yargı organları, düzenleyici kurumlar ve hizmet sağlayıcıların; mağdur-hayatta kalan odaklı KKYTDS müdahaleleri konusunda uzmanlaşmış eğitimlerle desteklenmesi gerekmektedir. Birçok bağlamda ilk müdahaleyi sağlayan sivil toplum kuruluşları ve kadın hakları örgütleri; önleme, savunuculuk ve doğrudan hizmet sunumu alanlarındaki önemli rolleri dikkate alınarak yeterli mali ve kurumsal kaynaklarla desteklenmelidir.

7. En yüksek risk altındaki gruplara öncelik verilmesi

Kamusal yaşamda yer alan kadınlar, feminist aktivistler, LGBTQI+'lar, kız çocukları, engelli kadınlar ve azınlık topluluklarından gelen bireyler, orantısız risklerle karşı karşıya kalmaktadır. Müdahaleler; dil, kültürel bağlam ve bağlantı düzeyi gibi unsurlar dikkate alınarak erişilebilir ve kapsayıcı biçimde tasarlanmalıdır. Çevrim içi çocuk cinsel istismarına yönelik müdahaleler, kız çocuklarının özgün kırılganlıklarını toplumsal cinsiyet perspektifiyle ele alırken; oğlan çocukların ve LGBTQI+ çocukların ihtiyaçlarını da kapsamalıdır.

8. Sınır ötesi işbirliğinin ilerletilmesi ve çok paydaşlı koordinasyonun güçlendirilmesi

KKYTDS, doğası gereği ulusötesi bir olgudur. Bu nedenle, farklı yargı bölgeleri arasında ortak soruşturma yürütülmesi, bilgi paylaşımı yapılması ve mağdur-hayatta kalanlara yönelik

Foto: UN Women/Pathumporn Thongking

destek mekanizmalarının güçlendirilmesi kritik önem taşımaktadır. Uluslararası işbirliği süreçleri; güvenlik, hesap verebilirlik ve gizlilik arasında denge kurarken insan hakları standartlarını da korumalıdır. Parçalı yaklaşımlar, müdahalelerin etkinliğini zayıflatmaktadır. Bu nedenle hükümetler, sivil toplum kuruluşları, teknoloji şirketleri, akademi ve uluslararası kuruluşlar arasında; politika uyumu, kaynak paylaşımı ve ortak stratejiler geliştirilmesini sağlayacak yapılandırılmış koordinasyon mekanizmaları oluşturulmalıdır. Bu koordinasyon hem ulusal hem bölgesel hem de küresel düzeyde sürdürülmelidir. Devletler, Birleşmiş Milletler kuruluşları ve diğer paydaşlar, teknoloji şirketleriyle işbirliği içinde, KKYTDŞ'ye müdahaleye yönelik açık uluslararası standartlar ve ortak bir küresel çerçeve geliştirilmesini önceliklendirmelidir.

9. Araştırma, izleme ve kanıt üretiminin genişletilmesi

KKYTDŞ'ye ilişkin mevcut veriler büyük ölçüde tutarsız, parçalı ve çoğu zaman ayrıştırılmamış durumdadır. Şiddetin yaygınlığını, etkilerini ve müdahalelerin etkinliğini ölçebilmek için düzenli, karşılaştırılabilir ve toplumsal cinsiyete duyarlı veri toplama sistemlerine yatırım yapılması gerekmektedir. Yasalar, politikalar ve programlara

ilişkin değerlendirmeler uygulamaların geliştirilmesine geri besleme sağlayarak bu Derlemenin güncellenmesine katkıda bulunmalıdır. Böylece Derleme, yaşayan ve sürekli gelişen bir bilgi kaynağı işlevi görebilecektir. **Toplumsal Cinsiyete Dayalı Teknoloji Destekli Şiddet Ortak Araştırma Gündemi**'nin ilerletilmesine yönelik hedefli destekler; özellikle düşük ve orta gelirli ülkelerdeki araştırmacıların, uygulayıcıların ve kadın hakları örgütlerinin bağlama duyarlı, uygulanabilir ve politika üretimini destekleyen araştırmalara öncülük etmesini mümkün kılacaktır.

KKYTDŞ ile mücadele, yalnızca teknolojik bir mesele değil; aynı zamanda toplumsal bir zorunluluktur. İlerleme sağlanabilmesi için siyasi irade, çok paydaşlı koordineli eylem ve önleme, koruma ile hesap verebilirlik alanlarına yönelik sürdürülebilir yatırımlar gereklidir. Bu Derlemede ortaya konulan öncelikler, birbiriyle bağlantılı bütüncül bir yol haritası oluşturmaktadır. Bir alandaki ilerleme, diğer alanlardaki gelişmeleri de güçlendirmektedir. Hükümetler, sivil toplum kuruluşları, teknoloji şirketleri ve uluslararası aktörler; bu öncelikler doğrultusunda birlikte hareket ederek ve ortaya çıkan yeni kanıtlar ışığında yaklaşımlarını sürekli uyarlayarak, tüm kadınlar ve kız çocukları için - tüm çeşitlilikleriyle - daha güvenli, kapsayıcı ve eşitlikçi dijital alanların oluşturulmasına katkı sağlayabilirler.

DİPNOTLAR

- 1 Birleşmiş Milletler. 2024. Intensification of efforts to eliminate all forms of violence against women and girls: Technology-facilitated violence against women and girls: Genel Sekreter Raporu. A/79/500. Erişim için bağlantı: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2024-10/a-79-500-sg-report-ending-violence-against-women-and-girls-2024-en.pdf>.
- 2 Bu raporda kadınlara ve kız çocuklarına yönelik teknoloji destekli şiddet (KKYTDŞ) terimi kullanılmakla birlikte, birçok farklı kuruluş ve araştırmacı aynı olguyu tanımlamak için teknoloji destekli toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, bilgi ve iletişim teknolojileri aracılığıyla gerçekleştirilen şiddet, dijital şiddet ve siber şiddet gibi farklı kavramlar da kullanılmaktadır.
- 3 Harris, B., M. Dragiewicz and D. Woodlock. 2020. Technology, Domestic Violence Advocacy and the Sustainable Development Goals. In J. Blaustein, K. Fitz-Gibbon, N. W. Pino et al. (eds.), *The Emerald Handbook of Crime, Justice and Sustainable Development*. Emerald Publishing.
- 4 Intensification of efforts to eliminate all forms of violence against women and girls: Technology-facilitated violence against women and girls: Report of the Secretary-General.
- 5 Kadınlara ve kız çocuklarına yönelik teknoloji destekli şiddetle ilişkili ilave terimler için UN Women ve Dünya Sağlık Örgütü tarafından hazırlanan sözlüğe bakınız. 2023. *Technology-Facilitated Violence Against Women: Taking stock of evidence and data collection*. Erişim için: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2023-04/Technology-facilitated-violence-against-women-Taking-stock-of-evidence-and-data-collection-en.pdf>.
- 6 Economist Intelligence Unit. 2021. Measuring the Prevalence of Online Violence Against Women. The Economist Intelligence Unit.
- 7 Plan International and CNN As Equals. 2024. *Building Digital Resilience: Girls and Young Women Demand a Safer Digital Future*. Erişim: <https://plan-international.org/publications/building-digital-resilience/>.
- 8 Measuring the Prevalence of Online Violence Against Women.
- 9 Internet Watch Foundation. 2024. *Annual Data & Insights Report 2024*. Cambridge. Erişim için: <https://www.iwf.org.uk/annual-data-insights-report-2024/data-and-insights/analysis-by-sex>.
- 10 Plan International and United Nations Children's Fund. 2020. *Free to Be Online? Girls' and Young Women's Experiences of Online Harassment*. London: Plan International.
- 11 National Center for Missing and Exploited Children. 2024. CyberTipline Report. Available at <https://www.missingkids.org/gethelpnow/cybertipline/cybertiplinedata>. *The Guardian*. 2025. FBI and NSPCC alarmed by 'shocking' rise in online sextortion of children. 9 August. Erişim için: <https://www.theguardian.com/society/2025/aug/09/fbi-nspcc-alarmed-shocking-rise-online-sextortion-children>.
- 12 Council of Europe. 2022. No Space for Violence Against Women and Girls in the Digital World. Erişim için: <https://www.coe.int/en/web/commissioner/-/no-space-for-violence-against-women-and-girls-in-the-digital-world>.
- 13 United Nations. 2022. Intensification of efforts to eliminate all forms of violence against women and girls: Report of the Secretary-General. A/77/302. Erişim için: <https://www.unwomen.org/en/digital-library/publications/2022/08/intensification-of-efforts-to-eliminate-all-forms-of-violence-against-women-report-of-the-secretary-general-2022>

- 14 Cotter, A., and L. Savage. 2019. Gender-Based Violence and Unwanted Sexual Behaviour in Canada, 2018: Initial findings from the Survey of Safety in Public and Private Spaces. Statistics Canada. Erişim için: <https://www150.statcan.gc.ca/n1/pub/85-002-x/2019001/article/00017-eng.htm>.
- 15 38/47 sayılı İnsan Hakları Konseyi kararı, paragraf 28.
- 16 Intensification of efforts to eliminate all forms of violence against women and girls: Technology-facilitated violence against women and girls: Report of the Secretary-General, paragraf 8.
- 17 “İstemsiz bekâr” anlamına gelen incel terimi, “kimlik duygularını, cinsel veya romantik ilişki kuramama yönündeki algılanan yetersizlikleri etrafında şekillendiren erkeklerden oluşan, ağırlıklı olarak çevrim içi bir altkültür topluluğunu” ifade etmektedir. İnceller topluluğu neredeyse tamamen çevrim içi ortamda faaliyet göstermekte; kendilerini dışladığını düşündükleri topluma yönelik kadın düşmanı düşmanlık, hayal kırıklığı ve suçlayıcı söylemleri ifade etmek için bir mecra işlevi görmektedir.” Speckhard et al., 2021, Whittaker, J., W. Costello and A. Thomas tarafından alıntılanmıştır. 2024. Predicting Harm Among Incels (Involuntary Celibates): The roles of mental health, ideological belief and social networking. Erişim için: https://www.researchgate.net/publication/378216114_Predicting_harm_among_incels_involuntary_celibates_the_roles_of_mental_health_ideological_belief_and_social_networking.
- 18 UN Women. 2025. What Is the Manosphere and Why Should We Care? Erişim için: <https://www.unwomen.org/en/articles/explainer/what-is-the-manosphere-and-why-should-we-care>.
- 19 Erişim için: https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/BDPfA_E.pdf.
- 20 UN Women. 2025. *Normative Advances on Technology-Facilitated Violence Against Women and Girls*. Erişim için: [normative-advances-on-technology-facilitated-violence-against-women-and-girls-en.pdf](https://www.unwomen.org/en/articles/explainer/what-is-the-manosphere-and-why-should-we-care).
- 21 Mecanismo de Seguimiento de la Convención de Belém do Pará (n.d.). *Towards an Inter-American Model Law to Prevent, Punish, and Eradicate Gender-Based Digital Violence Against Women*. Erişim için: https://belemdopara.org/cim_mesecvi/gender-based-digital-violence-against-women/.
- 22 Erişim için: <https://www.un.org/womenwatch/daw/cedaw/>.
- 23 Erişim için: <https://docs.un.org/en/CEDAW/C/GC/35>.
- 24 Erişim için: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/CSW/57/CSW57-AgreedConclusions-A4-en.pdf>.
- 25 Erişim için: https://www.unwomen.org/sites/default/files/2023-03/CSW67_Agreed%20Conclusions_Advance%20Unedited%20Version_20%20March%202023.pdf. Kadının Statüsü Komisyonu’nun 67. Oturumu hakkında bilgi için ayrıca bkz. UN Women: <https://www.unwomen.org/en/csw/csw67-2023>.
- 26 Erişim için: <https://digitallibrary.un.org/record/3999350?v=pdf>.
- 27 Erişim için: [n2275964.pdf](https://digitallibrary.un.org/record/3999350?v=pdf).
- 28 Erişim için: https://www.un.org/global-digital-compact/sites/default/files/2024-09/Global%20Digital%20Compact%20-%20English_0.pdf.
- 29 Erişim için: <https://docs.un.org/A/RES/79/152>.
- 30 Erişim için: <https://digitallibrary.un.org/record/4071607?v=pdf>.
- 31 Erişim için: https://treaties.un.org/doc/Treaties/2024/12/20241224%2001-27%20PM/Ch_XVIII_16.pdf.
- 32 Erişim için: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g18/214/82/pdf/g1821482.pdf>.
- 33 Erişim için: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g22/520/43/pdf/g2252043.pdf>.
- 34 Erişim için: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g23/146/09/pdf/g2314609.pdf>.
- 35 Erişim için: <https://documents.un.org/doc/undoc/gen/g24/059/18/pdf/g2405918.pdf>.
- 36 Erişim için: <https://documents.un.org/doc/undoc/ltd/g24/109/55/pdf/g2410955.pdf>.

- 37 Resolution on the Protection of Women Against Digital Violence in Africa (ACHPR/Res. 522 (LXXII) 2022). Erişim için: <https://achpr.au.int>.
- 38 Erişim için: <https://au.int/en/aucevawg>.
- 39 Erişim için: <https://asean.org/wp-content/uploads/2021/01/The-Declaration-on-the-Elimination-of-Violence-Against-Women-and-Elimination-of-Violence-Against-Children-in-ASEAN.pdf>.
- 40 Erişim için: <https://asean.org/wp-content/uploads/2018/01/48.-December-2017-ASEAN-RPA-on-EVAW-2nd-Reprint.pdf>.
- 41 ASEAN and UN Women. 2021. *Ending Violence against Women in ASEAN Member States: Mid-term review of the ASEAN Regional Plan of Action on the Elimination of Violence against Women*. Erişim için: [https://www.spotlightinitiative.org/publications/ending-violence-against-women-asean-member-states-mid-term-review-asean-regional-plan#:~:text=Ending%20Violence%20against%20Women%20in,Violence%20against%20Women%20\(RPA%20on](https://www.spotlightinitiative.org/publications/ending-violence-against-women-asean-member-states-mid-term-review-asean-regional-plan#:~:text=Ending%20Violence%20against%20Women%20in,Violence%20against%20Women%20(RPA%20on).
- 42 Erişim için: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/about-the-convention>.
- 43 Erişim için: <https://rm.coe.int/grevio-rec-no-on-digital-violence-against-women/1680a49147>.
- 44 Erişim için: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32022R2065>.
- 45 European Parliamentary Research Service. 2024. *Cyberviolence Against Women in the EU*. Briefing. Erişim için: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767146/EPRS_BRI\(2024\)767146_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2024/767146/EPRS_BRI(2024)767146_EN.pdf).
- 46 Erişim için: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2024/1385/oj/eng>.
- 47 Erişim için: <https://belemdopara.org/wp-content/uploads/2021/11/texto-de-la-convencion-INGLES.pdf>.
- 48 Mecanismo de Seguimiento de la Convención de Belém do Pará y ONU Mujeres. 2022. Informe. Ciberviolencia y Ciberacoso contra las mujeres y niñas en el marco de la Convención Belém do Pará. Erişim için: <https://lac.unwomen.org/es/digital-library/publications/2022/04/ciberviolencia-y-ciberacoso-contra-las-mujeres-y-ninas-en-el-marco-de-la-convencion-belem-do-para>.
- 49 Mecanismo de Seguimiento de la Convención de Belém do Pará. 2024. MESECVI Launches Regional Consultations on the Model Law to Combat Technology-Facilitated Violence Against Women in Argentina, Colombia, and Panama. Erişim için: <https://belemdopara.org/wp-content/uploads/2024/12/Press-Release-Consultations-Model-Law-Nov-2024.pdf>.
- 50 Erişim için: https://hrsd.spc.int/sites/default/files/2024-07/TFGBV%20Priorities%20Document-Pacific%20symposium_v2.1.pdf.
- 51 Pacific Community. 2024. A First Pacific-Led Priorities Document to Better Address Online Abuse. Blog post. Erişim için: <https://www.spc.int/updates/blog/blog-post/2024/04/a-first-pacific-led-priorities-document-to-better-address-online>.
- 52 Daha fazla bilgi için: <https://2021-2025.state.gov/2023-roadmap-for-the-global-partnership-for-action-on-gender-based-online-harassment-and-abuse/>.
- 53 Avustralya, Kanada, Şili, Danimarka, Finlandiya, Fransa, İzlanda, Japonya, Kenya, Meksika, Yeni Zelanda, Güney Kore, İspanya, İsveç, Birleşik Krallık ve Amerika Birleşik Devletleri
- 54 Daha fazla bilgi için: <https://forum.generationequality.org/action-coalitions>
- 55 Daha fazla bilgi için: <https://www.esafety.gov.au/about-us/consultation-cooperation/international-engagement/the-global-online-safety-regulators-network>.
- 56 UN Women. 2012. *Handbook for Legislation on Violence Against Women*. Erişim için: https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/Library/Publications/2012/12/UNW_Legislation-Handbook%20pdf.pdf.

- 57 2011 yılında mahrem görüntü istismarına maruz kalan Olimpia Coral Melo'nun adını taşıyan Olimpia Yasası, KKYTDS'nin ulusal düzeydeki ciddiyetinin tanınmasında önemli bir rol oynamıştır. Bu süreç, yeni suç türlerini kapsayacak şekilde ceza kanununda reform yapılmasına yol açmıştır. Yasa ayrıca, Mexico'da teknoloji destekli kadınlara ve kız çocuklarına yönelik şiddetin önlenmesi, buna müdahale edilmesi ve ortadan kaldırılması amacıyla yürütülecek eylemlerin koordinasyonu ve uygulanması için temel oluşturmuştur. Bu kapsamda; cinsel içerikli şantajın (sextortion), tehditlerin, siber tacizin, cinsel tacizin ve rıza dışı görüntü paylaşımının suç kapsamına alınması gibi düzenlemeler yer almaktadır. Daha fazla bilgi için: <https://www.alignplatform.org/sites/default/files/2024-10/align-mexico-digitalsexualviolence-execsummary-eng-digital.pdf>.
- 58 Erişim için: <https://www.argentina.gob.ar/noticias/ley-olimpia-el-gobierno-promulgo-la-legislacion-que-incorpora-la-violencia-digital-como-una>.
- 59 Erişim için: <https://www.boletinoficial.gob.ar/detalleAviso/primera/296572/20231023?utm>.
- 60 Erişim için: http://www.planalto.gov.br/ccivil_03/_Ato2015-2018/2018/Lei/L13772.htm.
- 61 Yasa, mahrem fotoğraflarının rızası dışında çevrim içi ortamda paylaşılmasının ardından aktivist hâline gelen gazeteci Rose Leonel'in adını taşımaktadır.
- 62 Erişim için: https://www.planalto.gov.br/ccivil_03/decreto-lei/del2848compilado.htm.
- 63 Erişim için: https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2022-3412https://www.boe.es/diario_boe/txt.php?id=BOE-A-2007-16611.
- 64 Erişim için: <https://www.justice.gov.za/legislation/acts/2021-014.pdf>.
- 65 Erişim için: <https://www.justice.gov.za/legislation/acts/1998-116.pdf>.
- 66 Erişim için: https://lawphil.net/statutes/repacts/ra2019/ra_11313_2019.html#:~:text=These%20establishments%20are%20obliged%20to,immediately%20coordinate%20with%20local%20authorities.
- 67 Erişim için: <https://www.congress.gov/bill/119th-congress/senate-bill/146>.
- 68 Erişim için: <https://www.congress.gov/bill/115th-congress/house-bill/1865>.
- 69 Erişim için: <https://www.legislation.gov.au/C2021A00076/latest/text>.
- 70 Erişim için: <https://laws.gov.fj/Acts/DisplayAct/2462#>.
- 71 Kanıta dayalı önleme uygulamaları hakkında daha fazla bilgi için bkz. <https://ww2preventvawg.org/evidence-hub>.
- 72 Bkz: Harris, B., R. Fiolet, C. Brown et al. 2023. Technology-Facilitated Abuse in Relationships. University of Melbourne. Erişim için: https://socialequity.unimelb.edu.au/_data/assets/pdf_file/0006/4587594/Technology-Facilitated-Abuse-in-Relationships-Report-2023.pdf.
- 73 Daha fazla bilgi için: <https://www.takebackthetech.net/>.
- 74 Daha fazla bilgi için: <https://techherng.com/>.
- 75 Daha fazla bilgi için: <https://www.argentina.gob.ar/noticias/clic-derechos-avanza-la-implementacion-del-programa-para-prevenir-el-grooming-en-todo-el>.
- 76 Daha fazla bilgi için: <https://www.besmartonline.info/>.
- 77 Daha fazla bilgi için: <https://www.digitalforlife.gov.sg/>.
- 78 Daha fazla bilgi için: <https://www.digitalforlife.gov.sg/>.
- 79 Erişim için: <https://www.apc.org/en/pubs/feminist-tech-exchange-safety-reboot-curriculum>.
- 80 Erişim için: <https://asiapacific.unwomen.org/en/digital-library/publications/2023/12/youth-guide-to-end-online-gender-based-violence>.
- 81 Erişim için: <https://asiapacific.unwomen.org/en/partnerships/30-for-2030/toolkit-second-edition-of-the-youth-guide-to-end-online-gender-based-violence>.

- 82 Daha fazla bilgi için: <https://techsafety.org.au/>.
- 83 Daha fazla bilgi için: <https://swgfl.org.uk/>.
- 84 Daha fazla bilgi için: <https://stopncii.org/>.
- 85 Daha fazla bilgi için: <https://www.tiktok.com/community-guidelines/en/overview>.
- 86 Daha fazla bilgi için: <https://bumble.com/en/the-buzz/safety>.
- 87 Daha fazla bilgi için: <https://www.esafety.gov.au/industry/safety-by-design>.
- 88 Daha fazla bilgi için: <https://www.esafety.gov.au/industry/safety-by-design#safety-by-design-principles>; <https://www.futurelearn.com/info/courses/safety-by-design/0/steps/349752>.
- 89 Daha fazla bilgi için: <https://www.tfgbvsafety-showcase.org/>.
- 90 Daha fazla bilgi için: <https://www.blockpartyapp.com/faqs/how-does-block-party-work>.
- 91 Daha fazla bilgi için: <https://perspectiveapi.com/>.
- 92 Daha fazla bilgi için: https://www.mha.gov.in/en/division_of_mha/cyber-and-information-security-cis-division/Details-about-CCPWC-CybercrimePrevention-against-Women-and-Children-Scheme.
- 93 Nirbhaya Fonu, India genelinde kadınların güvenliğini ve emniyetini artırmayı amaçlayan girişimlere mali destek sağlamak amacıyla kurulmuştur. Fonun temel amacı, mağdurlara/hayatta kalanlara destek sağlanması da dâhil olmak üzere, kadınlara yönelik şiddeti ele alan proje ve programları desteklemektir. Daha fazla bilgi için bkz. <https://pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=2110881#:~:text=A%20number%20of%20schemes/%20projects,headed%20by%20women%20police%20officers>.
- 94 Daha fazla bilgi için: <https://bloom.chayn.co/auth/register>.
- 95 Daha fazla bilgi için: <https://www.stop.or.kr/stream-docs/view/sd;streamdocId=11sqOJYAymSK-sNXA3vzLtYSVBqHmJgaNb7ASvZSzaiz>.
- 96 Daha fazla bilgi için: <https://d4u.stop.or.kr/>.
- 97 Daha fazla bilgi için: <https://www.techsafety.org/>.
- 98 Daha fazla bilgi için: <https://nnedv.org/>.
- 99 Daha fazla bilgi için: <https://digitalrightsfoundation.pk/cyber-harassment-helpline/>.
- 100 Daha fazla bilgi için: <https://speakupeg.com/helpline/>.
- 101 Daha fazla bilgi için: <https://cybercivilrights.org/>.
- 102 UNODC, UNDP ve UN Women. Guidance for Police on addressing technology-facilitated gender-based violence, *yakında çıkacak*.
- 103 Daha fazla bilgi için: https://www.facebook.com/PNPACGWCCPU/?locale=ka_GE&utm_source=chatgpt.com.
- 104 Herdale, G., K. Duddin and O. Jurasz. 2025. Landscape Review: Policing Technology-Facilitated and Online Violence Against Women and Girls. Milton Keynes, UK: Centre for Protecting Women Online. Erişim için: <https://oro.open.ac.uk/104074/8/104074VOR.pdf>.
- 105 Daha fazla bilgi için: <https://www.masecurite.interieur.gouv.fr/fr/demarches-en-ligne/plateforme-signalement-cyberharcèlement>.
- 106 Daha fazla bilgi için: <https://maucors.govmu.org/maucors/>.
- 107 Daha fazla bilgi için: <https://transparencyreport.google.com/youtube-policy/removals?hl=en>.
- 108 Daha fazla bilgi için: <https://support.google.com/youtube/answer/7554338?hl=en>.
- 109 Daha fazla bilgi için: <https://www.meta.com/safety/communities/women/?srsId=AfmBOoppRGUn-Dxuy9bx5VloQwBKmtoalJaZUKNPNT-o4J2cf-p9emd9SV#partners>.
- 110 Birleşmiş Milletler. 2024. Intensification of efforts to eliminate all forms of violence against women and girls: Technology-facilitated violence against women and girls: Genel Sekreter Raporu. A/79/500. Erişim bağlantısı: <https://www.unwomen.org/sites/default/files/2024-10/a-79-500-sg-report-ending-violence-against-women-and-girls-2024-en.pdf>.

UN WOMEN (BİRLEŞMİŞ MİLLETLER KADIN BİRİMİ), KADIN HAKLARINI VE TOPLUMSAL CİNSİYET EŞİTLİĞİNİ İLERLETMEK VE TÜM KADINLAR VE KIZ ÇOCUKLARININ GÜÇLENMESİNİ SAĞLAMAK AMACIYLA KURULMUŞTUR.

Birleşmiş Milletler'in toplumsal cinsiyet eşitliği alanındaki lider kuruluşu ve Birleşmiş Milletler Kadının Statüsü Komisyonu'nun sekretaryası görevini yerine getiren UN Women, yasaları, kurumları, davranışları ve hizmetleri eşitlikten yana dönüştürerek toplumsal cinsiyete dayalı uçurumu ortadan kaldırmayı ve tüm kadınlar ile kız çocukları için eşit bir dünya kurmayı hedeflemektedir. UN Women, hükümetler, kadın hareketleri ve özel sektörle yürüttüğü ortaklıklar ile Birleşmiş Milletler sistemi içindeki koordinasyon yetkisi sayesinde, elde edilen ilerlemenin kalıcı olmasını sağlamaktadır. UN Women, kadınlar ve kız çocukları için, liderlik, ekonomik güçlenme, şiddetten arınmış bir yaşam ve barış, güvenlik ve insani yardım süreçlerine katılım olmak üzere, dört öncelikli alanda ilerleme kaydedilmesine katkı sunmaktadır.

UN Women, her zaman ve her yerde kadınların ve kız çocuklarının haklarını küresel ilerlemenin merkezinde tutar. Çünkü toplumsal cinsiyet eşitliği yalnızca işi değil, aynı zamanda kimliğinin bir parçasıdır.

TÜM KADINLAR
VE KIZ ÇOCUKLARI
İÇİN